

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**5-6 YAŞ ÇOCUKLARININ İZLEDİĞİ ÇİZGİ
FİLMLERİN GERÇEKLIK DURUMLARININ
İNCELENMESİ**

IRMAK PARLAKYILDIZ

İSTANBUL 2019

**FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ
TEMEL EĞİTİM ANABİLİM DALI
OKUL ÖNCESİ EĞİTİM PROGRAMI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN İZLEDİKLERİ ÇİZGİ
FİLMERİN GERÇEKLİK DURUMLARININ
İNCELENMESİ**

**IRMAK PARLAKYILDIZ
170501010**

**TEZ DANIŞMANI
PROF. DR. SERDAL SEVEN**

İSTANBUL 2019

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

Temel Eğitim Anabilim Dalı'nda 170501010 numaralı Irmak PARLAKYILDIZ'ın hazırladığı "5-6 yaş Çocukların İzlediği Çizgi Filmlerin Gerçeklik Durumlarının İncelenmesi" konulu Yüksek Lisans Tezi ile ilgili TEZ SAVUNMA SINAVI, /17 /12 2019 Salı günü saat 14:00'da yapılmış, sorulan sorulara alınan cevaplar sonunda adayın tezinin ~~KABULÜNE/REDDİNE/DÜZELTİLMESİNE~~ ne* OYBİRLİĞİ / OYÇOKLUĞUYLA karar verilmiştir.

Düzeltilme verilmesi halinde:

Adı geçen öğrencinin Tez Savunma Sınavı .../.../20..., tarihinde, saat da yapılacaktır.

Tez adı değişikliği yapılması halinde :

Tez adının
.....
..... şeklinde değiştirilmesi uygundur.

JÜRİ ÜYESİ	KANAATI (*)	İMZA
Prof.Dr. Belma Tünel	Kabulüne	
Prof. Dr. Serdal Sezen	Kabulüne	
Dr. Öğr. Üyesi İsa KAYA	Kabulüne	

BEYAN

Bu tezin yazılmasında bilimsel ahlak kurallarına uyulduğunu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunulduğunu, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapılmadığını, tezin herhangi bir kısmının bağlı olduğum üniversite veya bir başka üniversitedeki başka bir çalışma olarak sunulmadığını beyan ederim.

Irmak PARLAKYILDIZ

İmza

TEŞEKKÜR

Tez çalışma aşamasının planlanmasında, araştırılmasında, yürütülmesinde ve oluşumunda ilgi ve desteğini esirgemeyen, yönlendirme ve bilgilendirmeleriyle çalışmamı bilimsel temeller ışığında şekillendiren sayın hocam Prof. Dr. Serdal SEVEN'e sonsuz saygı ve teşekkürlerimi sunarım. Her zaman hayranı olduğum, örnek aldığım, engin bilgi ve deneyimlerinden yararlandığım değerli hocam Prof. Dr. Belma TUĞRUL'a teşekkür ederim. Tez çalışma süresinde sorduğum her soruyu sabırla cevaplayan ve bana güç veren Dr. Ziya TOPRAK'a her aşamada bana destek olan Polat ERDOĞAN'a çok teşekkür ederim. Küçüklüğümde bu yana titizliğine ve çalışkanlığına hayran kaldığım, sayesinde hep kitaplarla büyüdüğüm ve geliştiğim, kütüphanesini görünce gözlerimi kitaplarından alamadığım, her odasına girişimde kitaplarını incelediğim, kaynak, deneyim ve bilgilerini paylaşmaktan çekinmeyen, daima destekleyen, yeniliğe açık, özgür çalışmamda her zaman arkamda olan sevgili annem ve hocam Dr. Öğretim Üyesi Belgin PARLAKYILDIZ'a emekleri, sabrı, ilgisi, anlayışı için sonsuz teşekkür ederim. Çalışma süresince tüm zorlukları benimle göğüsleyen ve yaşamımın her evresinde bana destek olan değerli babam Mustafa PARLAKYILDIZ ve ablam Pınar PARLAKYILDIZ KIYAK'a bu süreçte göstermiş oldukları sabır ve destekleri için çok teşekkür ederim. Canım yeğenim Çınar KIYAK'a araştırmamda yer alarak renk kattığı için sonsuz teşekkürlerimi sunarım. Ayrıca, araştırmamda yer alan geleceğin büyük mimarları çocuklara ve yardımlarını esirgemeyen arkadaşlarıma da teşekkürü bir borç bilirim.

En içten sevgi ve saygılarımla

Irmak PARLAKYILDIZ

5-6 YAŞ ÇOCUKLARIN İZLEDİKLERİ ÇİZGİ FİMLERİN GERÇEKLİK DURUMLARININ İNCELENMESİ

ÖZET

Kitle iletişim araçlarının insanların zihinleri ve günlük yaşamları üzerindeki etkisi iletişim bilimciler tarafından ele alınmakta ve araştırmalara konu edilmektedir. Yaygınlığı ve ulaşılabilirliği nedeni ile televizyon, bu çalışmaların odağı halindedir. Özellikle, yaşları gereği kurgu ile gerçeğin tam ayırımına varamayan okul öncesi dönemdeki çocuklar açısından televizyonun etkileri geniş bir araştırma alanına karşılık gelmektedir. Okul öncesi dönemdeki çocuklar açısından sürekli olumsuz bir teknolojik ürün olarak algılanan televizyon ve televizyon programlarının çocuk üzerinde olumlu etkileri de bulunmaktadır. Televizyonun çocuklar üzerinde olumlu veya olumsuz etki yaratmasının temelinde anne-baba önemli rol oynamaktadır. Bu araştırmanın amacı 5-6 yaş çocuklarının izledikleri çizgi filmlere dair oluşturdukları gerçeklik algılarının incelemektir. Olgu bilimsel desende kurgulanan bu araştırma, rastgele seçilen 101 okul öncesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında 101 öğrencinin en çok izledikleri çizgi film ile ilgili bir resim çizmeleri istenmiş ve devamında bu resimler ile ilgili çocuklar ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışmadan okul öncesi dönem çocuklarının gerçekte fantastik durumu ayırt etmekte zorlandıkları, gerçekliği algılamaya meyilli olduklarını, medyada TV'den akıllı telefon ve tablete yönelerek mecra değiştirdikleri, mekânın gerçekliğinin çocukların algılarına olumlu yansıdığı, gerçekçi yapımların hem kızlar hem erkekler tarafından izlendiği sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu bulgular doğrultusunda okul öncesi dönem çocukları için hazırlanacak yapımlarda fantastik unsurlar kullanılacaksa bunların gerçeklik temeline dayalı olarak sunulması, gerçekçi mekânlar kullanılması, mobil araçlar yerine daha güvenli olan televizyondan çizgi filmlerin izlenmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Okul öncesi eğitim, çizgi film, gerçeklik algısı, kitle iletişim araçları, medya

AN INVESTIGATION OF REALITY STATUS OF CARTOONS WATCHED BY CHILDREN AGED 5-6 YEARS

ABSTRACT

The effects of mass media communication on people's mind and daily lives have been researched and investigated by communication researchers. Television due to its accessibility and prevalence is the focus of these studies. Because of their young ages, the effects of television on preschool children who cannot make a distinction between reality and fiction, is a widespread research field. More widely considered as to have negative impacts on preschool children, television also has positive impacts on these children. Parents have an important role in positive and negative impacts of on children. The present study investigates the effects of television on children in terms of children's perceptions of cartoons. The aim of this study is to investigate the 5-6 years aged children's perception of reality they construct based on cartoons they watch. Designed as phenomenological study, the present study is conducted with 101 randomly selected pre-school students. Initially, students are asked to draw a picture of the cartoon movie that they watch the most, then students are interviewed about the pictures. Results indicate that the reality perception of children is varied and television, partially though, distorts children's perceptions of reality. Besides, children experience difficulties in separating fantasy and reality, are gradually inclined more to use smart phones and tablets in reaching media products, and both male and female children watch more realistic shows. It is recommended that realistic elements and locations should be used and TV is recommended for children to watch cartoons because of being a relatively safe zone.

Keywords: Pre-school education, cartoon, reality perception, mass media communication, media.

ÖNSÖZ

Bu araştırmanın amacı 5-6 yaş çocuklarının izledikleri çizgi filmlere dair oluşturdukları gerçeklik algılarının incelemektir. Yapılan araştırmalar sonucunda 5-6 yaş arası çocukların izledikleri çizgi filmlerin gerçeklik durumlarının incelenmesi üzerine yeterli düzeyde çalışma bulunmamaktadır. Bu açıdan araştırmanın ebeveynlere, öğretmenlere, öğretmen yetiştiren kurumlara ve bu alanda çalışan araştırmacılara ışık tutacağından araştırma konusu özgün ve önemlidir. Olgu bilimsel desende kurgulanan bu araştırma, rastgele seçilen 101 okul öncesi öğrencisi ile gerçekleştirilmiştir. Çalışma kapsamında 101 öğrencinin en çok izledikleri çizgi film ile ilgili bir resim çizmeleri istenmiş ve devamında bu resimler ile ilgili çocuklar ile görüşmeler yapılmıştır. Çalışma sonuçları, çocuklarının gerçeklik durumlarının değişken olduğunu ve televizyonun kısmen de olsa çocukların gerçeklik durumlarını saptırdığını göstermiştir. Bu bağlamda çocukların izledikleri filmlerin seçimine dikkat edilmesi ve izledikleri filmlere dair onlarla konuşulması ve açıklamalar yapılması önerilmektedir.

İÇİNDEKİLER

ÖZET	iv
ABSTRACT	v
TABLolar LİSTESİ	ix
RESİMLER TABLOSU	x
BİRİNCİ BÖLÜM	
1. GİRİŞ	1
1.1. PROBLEM	1
1.2. AMAÇ	5
1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	6
1.4. ARAŞTIRMANIN SAYILTI LARI.....	6
1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIK LARI	6
1.6. TANIMLAR	7
İKİNCİ BÖLÜM	
2. LİTERATÜR TARAMASI	8
2.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ	8
2.1.1. Okul Öncesi Dönem Çocukların Gelişim Özellikleri	11
2.1.2. Çocuk Ruh Sağlığını Etkileyen Faktörler	11
2.2. BİLİŞSEL GELİŞİM	12
2.2.1. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı	13
2.2.2. Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramı	15
2.3. OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINDA GERÇEKLİK ALGISI	16
2.4. ÇOCUK VE ÇİZDİKLERİ RESİMLER.....	18
2.5. ÇOCUK VE GÖRSEL MEDYA.....	21
2.5.1. Çocuk ve Televizyon	22
2.5.2. Çocuk ve Çizgi Film	26
2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	28
2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar	28

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar	40
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	
3. YÖNTEM	42
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ	42
3.2. ÇALIŞMA GRUBU	42
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI	42
3.4. PROSEDÜR	43
3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ	43
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	
4. BULGULAR VE TARTIŞMA	44
4.1. KİMLERLE ÇİZGİ FİLM İZLERSİN?	44
4.2. NE ZAMAN ÇİZGİ FİLM İZLERSİN?	44
4.3. NEREDE ÇİZGİ FİLM İZLERSİN?.....	45
4.4. HANGİ CİHAZLARLA ÇİZGİ FİLM İZLERSİN?	45
4.5. İZLENEN ÇİZGİ FİMLER.....	45
4.6. HAYAL-GERÇEK DAĞILIMI	46
4.7. GERÇEKLİK ALGILARI.....	47
4.8. KARAKTER ALGILARI.....	49
4.9. GERÇEKLİK ALGILARI: ÇİZİLEN OBJELER VE RESİMLERİN ANALİZİ.....	49
BEŞİNCİ BÖLÜM	
5. SONUÇ	77
5.1. ÖNERİLER	85
KAYNAKÇA	86
EK A: GÖRÜŞME FORMU.....	103
EK B: ÇİZGİ FİMLER.....	104
EK C: ETİK İZİN ONAYI.....	112
EK D: VALİLİK İZİN ONAYLARI	114

TABLULAR LİSTESİ

Tablo 1: Çalışma grubu	42
Tablo 2: Çocukların filme izleme eşleri dağılımı	44
Tablo 3: Çocukların filme izleme zamanları dağılımı	44
Tablo 4: Çocukların filme izleme mekanları dağılımı	45
Tablo 5: Çocukların filme izleme cihazlarının dağılımı	45
Tablo 6: Özel okuldaki erkek çocuklarının sürekli izlediği filmler	46
Tablo 7: Özel okuldaki kız çocuklarının sürekli izlediği filmler	46
Tablo 8: Devlet okulundaki erkek çocuklarının sürekli izlediği filmler	46
Tablo 9: Devlet okulundaki erkek çocuklarının sürekli izlediği filmler	46
Tablo 10: Özel okuldaki öğrencilerin hayal/gerçek dağılımı.....	46
Tablo 11: Devlet okulundaki öğrencilerin hayal/gerçek dağılımı.....	47
Tablo 12: Özel okuldaki öğrencilerin gerçeklik algıları	47
Tablo 13: Devlet okulundaki öğrencilerin gerçeklik algıları	47
Tablo 14: Özel okul öğrencilerinin karakter algıları.....	48
Tablo 15: Devlet okulu öğrencilerinin karakter algıları.....	48
Tablo 16. Özel Okulda En Çok İzlenen Çizgi Film (Gerçek Olmayan) Obje Dağılımı.....	49
Tablo 17: Devlet Okulunda En Çok İzlenen Çizgi Film (Gerçek Olmayan) Obje Dağılımı.....	64

RESİMLER TABLOSU

Resim 1: E1-Vikingler Çizgi Filmi	50
Resim 2: E2-Vikingler Çizgi Filmi	51
Resim 3: E3-Vikingler Çizgi Filmi	51
Resim 4: E4-Vikingler Çizgi Filmi	52
Resim 5: E5-Vikingler Çizgi Filmi	52
Resim 6: E6-Kral Şakir Çizgi Filmi.....	54
Resim 7: E 7 Kral Şakir	54
Resim 8: E8-Sünger Bob Çizgi Filmi	55
Resim 9: E9-Sünger Bob Çizgi Filmi	56
Resim 10: K1-My Little Pony Çizgi Filmi	57
Resim 11: K2-My Little Pony Çizgi Filmi	57
Resim 12: K3-My Little Pony Çizgi Filmi	58
Resim 13: K4-My Little Pony Çizgi Filmi	58
Resim 14: K5-Elsa Çizgi Filmi	59
Resim 15: K6-Elsa Çizgi Filmi	60
Resim 16: K7-Elsa Çizgi Filmi	60
Resim 17: K8-Elsa Çizgi Filmi	61
Resim 18: K9-Rapunzel Çizgi Filmi.....	62
Resim 19: K10-Rapunzel Çizgi Filmi.....	62
Resim 20: K11-Kral Şakir Çizgi Filmi	63
Resim 21: K12-Kral Şakir Çizgi Filmi	64
Resim 22: E9-Rafadan Tayfa Çizgi Filmi.....	66
Resim 23: E10 Rafadan Tayfa Çizgi Filmi	66
Resim 24: E11-Bulmaca Kulesi Çizgi Filmi.....	67
Resim 25: E12-Bulmaca Kulesi Çizgi Filmi.....	68
Resim 26: E13-Bulmaca Kulesi Çizgi Filmi.....	68
Resim 27: E14-Şimşek Mc Queen Çizgi Filmi.....	69
Resim 28: E15-Şimşek Mc Queen Çizgi Filmi.....	70
Resim 29: K13-Uğur Böceği ile Kara Kedi Çizgi Filmi.....	71
Resim 30: K14 -Uğur Böceği ile Kara Kedi Çizgi Filmi.....	71

Resim 31: K15-Elsa Çizgi Filmi	73
Resim 32: K16-Elsa Çizgi Filmi	73
Resim 33: K17-Elsa Çizgi Filmi	74
Resim 34: K18-Elsa Çizgi Filmi	74
Resim 35: K19 Maşa ile Koca Ayı Çizgi Filmi	75
Resim 36: K20-Maşa ile Koca Ayı	76

BİRİNCİ BÖLÜM

1. GİRİŞ

Bu bölümde problem durumu, problem cümlesi, alt problemler, araştırmanın amacı ve önemi, araştırmaya yönelik sayıltılar, sınırlılıklar ve tanımlar hakkında bilgi verilmektedir.

1.1. PROBLEM

Bilginin hızla ilerlediği bilim ve teknolojideki gelişmeler, gelişmiş ve gelişmekte olan ülkeleri etkilemektedir. Tüm bu gelişmeler ülkemizde kültürel, sosyal, siyasal ve ekonomik sistemlerin hızlı bir şekilde gelişmesine ve değişmesine neden olmaktadır. Buna bağlı olarak eğitim ihtiyacı giderek çoğalmakta ve nitelikli insan gücüne yapılan yatırımın önemi de artmaktadır.

İnsan gücünün yetiştirilmesi ise, eğitimin temel işlevidir (Bilen, 2002:2). Eğitim “bireyin davranışında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme süreci” (Ertürk, 1994) olarak ifade etmektedir. (Varış, 1978: 35) eğitimi “kişilik, zekâ, ilgi ve yaşantılar gibi kuvvetlerin etkileşmesi” olarak tanımlamaktadır. Tyler, Preston, Taba, Bloom gibi çoğu eğitimciler ise, eğitimin öğrenci davranışlarında değişiklik oluşturan bir süreç olduğunda birleşmektedirler (Fidan, 1982: 10). Eğitim ailede başlayıp okulda devam ederek yaşam boyu süren bir süreçtir. Bu sürecin ilk basamağı ise okulöncesi eğitimidir.

Okul öncesi dönemdeki çocukların işlevsel bir şekilde öğrenme sürecine katılmaları, onların gelişimi açısından önem taşımaktadır. Etkin öğrenme yolu ile çocuklar her şeyi deneyimler ve bu doğrultuda çevrelerindeki dünyayı anlamlandırarak bilgiyi oluştururlar (Gürol, 2018: 33). Okulda verilen eğitimin evde, evde verilen eğitimin okulda desteklenmesi, devamlılığın sağlanması ve bu doğrultuda hem okulda hem de evde çocuğun istendik davranış değişikliklerine güvenli, denetimli bir şekilde ulaşması temel amaçtır (Şahin ve Ünver, 2005: 24).

Okulun ve anne-babanın amacı, çocuklara daha nitelikli bir eğitim ortamı yaratmak olduğuna göre, okul ve ebeveynler arasında sağlanabilecek işbirliği, okulun, çevrenin olanaklarından yararlanarak, daha zengin ve uyarıcı bir eğitim ortamı haline dönüşmesinde zemin hazırlayacaktır (Oktay, 2000). Bu yüzden okulöncesi eğitimde etkin öğrenmeyi destekleyecek şekilde öğrenme ortamlarının düzenlenmesi bütünlük sağlayacaktır. Ayrıca, okulöncesi eğitim programları iyi hazırlanarak sunulmuş olsa da, aileler tarafından desteklenmediği sürece yararlı olamamaktadır. Okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklarda istedik davranış değişikliklerinin gerçekleşebilmesi, programda planlanan öğrenme yaşantılarının ailede sürdürülebilmesi ile gerçekleşebilecektir (Aral vd., 2000).

Diğer yandan çocuğun, bilişsel, dil, sosyal duygusal ve motor gelişiminin önemli bir kısmı çocukluk yıllarına dayanmaktadır. Bu yıllarda yaşanan ve önemsenmeyen bir davranış çocuğun ileriki yaşam sürecinde zorluk yaşamasına neden olabilmektedir. En önemlisi de kişiliğin ilk 6 yaşta şekillendiği düşünülürse sosyal ve duygusal yaşam becerileri ile ilgili yakın çevrenin ve ailenin önemi bir kez daha ortaya çıkmaktadır. Aile çocuk için ilk sosyal deneyim olduğundan çocuk, anne ve babasının kendisine olan davranışlarını kurgulayarak sosyal ve duygusal bir model oluşturmaktadır. Dolayısı ile bu model çocuğun yaşamı boyunca davranışlarının şeklini ve yönünü belirleyecek bir güce sahiptir (Seven, 2015).

Okul öncesi yılları çocuğun yaşam becerilerinin temellerinin atıldığı verimli bir dönemdir. Çocuklar, yaşlarından beklenen duygu, düşünce ve davranış özellikleri ile tanımlanırlar. Çocukların yaşamın ilk yıllarında kazandığı öğrenme alışkanlıkları, bilgi ve becerilerinin yaşamın daha ileri yıllarına aktarıldığı bilimsel olarak da kanıtlanmıştır. Bu nedenle okul öncesi yıllarda çocukların bilişsel, dil, sosyal, duygusal, psiko-motor gelişim alanında eşgüdümlü olarak aile ve öğretmenleri tarafından sağlıklı bir şekilde desteklenmesi ve yönlendirilmesi gerekmektedir (Parlakyıldız, 2018: 225). Kısaca, çocuk, aile ve okul ile kurulacak etkili iletişim çocuğun gelişim sürecinde belirleyici bir etkiye sahip olacaktır. Bu anlamda ailenin, yakın çevrenin ve çocuğun gelişimine yardımcı olan her bir kişinin, çocuk ile iletişim ve iletişim araçları konusu hakkında bilinçli olması beklenmektedir.

İletişim araçları çağımızın vazgeçilmezleri arasında yer almaktadır. Günlük yaşamın içinde iletişimin olmadığı, iletişim araçları ile etkileşimden uzak olunan bir an düşünülemez hale gelmiştir. İletişim araçları, çocukların duygu, düşünce ve inançları üzerinde çok büyük bir etkiye sahip olmakla birlikte, onların tutum ve davranışlarını değiştirebilecek güçte olması sosyal bilimler için de önemli olmaktadır. Günümüzde teknolojinin gelişmesi ile kitle iletişim araçları da çeşitlenmiştir. Çocukların erken yaşlardan itibaren karşı karşıya kaldığı televizyon, yapılan çalışmalarda da medya sıralamasında ilk tercihleri arasındadır (Erdoğan ve Baran, 2008). Bununla birlikte televizyon, iletilerini büyük kitlelere çabuk ulaştırabilmesi gibi özelliğinden dolayı en önemli ve en etkili kitle iletişim aracı olma işlevini sürdürmektedir (Aydın, 2018).

Kitle iletişim araçlarından özellikle televizyonun etkileri çocuklar ve gençler tarafından yaygın kullanımı nedeni ile sıkça tartışılmaktadır. Çocuğun yaşı, televizyonda hangi programları izlediği, ne kadar süre televizyon önünde kaldığı, kimlerle bu süreci paylaştığı gibi pek çok etken televizyon çocuk etkileşimindeki değişkenlerdir. Ekonomik, sosyal, psikolojik ve kültürel yapılara göre de televizyondan etkilenme şekilleri ve şiddetleri değişiklik göstermektedir. İletişim uzmanları, kitle iletişim araçlarından etkin bir biçimde faydalanabilme, bilinçli kullanım biçimleri geliştirebilme ve özellikle televizyonun sorun yaratabilecek olası olumsuz etkilerinden korunabilmek için, ilk yaşlardan itibaren bir eğitim sürecinin başlamasının önemine vurgu yapmaktadırlar. Öncelikle ailede başlayacak olan bu medya okuryazarlığı süreci okul eğitimi ile beraber iletilere eleştirel gözle bakmayı, seçici olmayı, kendi mesajını oluşturabilme becerisini ve alışkanlığını geliştirecektir. Bu nedenle çocuk, araçları doğru kullanma biçimlerini öğrenip günlük yaşama aktarmayı öğrenecektir (Hesapçioğlu ve Yılmaz, 2010: 60) şeklinde ifade etmektedirler. Çocuk her şeye rağmen, televizyonda gördüklerinin sahici olduğuna inanmaktan hoşlanır. Televizyon, yapısı gereği hem yansıtır hem de özendirir. Dolayısıyla çocuğun televizyon konusunda ön bilgisi olmazsa medya okuryazarlığından yoksunsa, uyarılmamışsa, etkilenme süreci de hızlanmaktadır (Şirin, 2002: 38). Alanyazın incelendiğinde, çocukların doğduğundan itibaren televizyonla birlikte bilinçli ya da bilinçsiz olarak, çizgi filmleri ilk sırada izlediği görülmektedir.

Çizgi film, tek tek resimleri ya da hareketsiz nesnelere, gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek şekilde düzenleme ve filme aktarma işlemi olarak tanımlanmaktadır. Çizgi filmler, çocuğun yaşantısının önemli bir bölümünü kapsadığı gibi çocuk özellikle okul öncesi dönemde okuma ve yazma becerileri kazanmamış olduğundan görsel ve işitsel uyarılara daha çok ilgi duymaktadır. Çizgi filmlerdeki hareket unsuru, karakterler, hayvanlar, doğal ortamlar ve fantastik olaylar çocukların dikkatini çeken temel unsurlardır (Can, 1995). Çizgi filmlerin çocuğun gelişimine etkileri şöyle sıralanabilir; çocukların öğrenmesine, sosyal ve duygusal yönden gelişmesine katkı sağlar, eğlenceli vakit geçirerek problem çözme becerilerini ve estetik beğenilerini geliştirir, çocukların farklı duyguları ve bu duyguları ifade etme biçimlerini öğrenmelerini sağlar, dilsel ve bilişsel becerilerini geliştirir onları düşünme ve karşılaştırma yapmaya yöneltir, aynı zamanda çocuklar iyilik, doğruluk, cesaret, yardımseverlik gibi olumlu davranışları taklit ederek kazanıma dönüştürürler (Yağlı, 2013). Bunun yanı sıra, teknolojik tüketim çağında olma çocukların çizgi filmlerine de yansımakta, TV kanallarının sayısı arttıkça çocukların ruhsal gelişimini olumsuz etkileyen çizgi filmlerin sayıları da artmaktadır. Çizgi filmlerde bir yaş düzenlemesi olmadığı için 2 yaşındaki çocuk ile 10 yaşındaki çocuk da aynı çizgi filmi izlemektedir. Günümüzün sosyoekonomik şartlarında çocukların boş zamanlarının büyük bir bölümünü TV izleyerek geçirdikleri düşünüldüğünde çizgi filmlerin çocuklar üzerinde ne derece etkili olabileceği de ortaya çıkmaktadır (Bağlı, 2002).

Birey olma yolunda ilerleyen çocuk okul öncesi dönemde her şeyi yeni keşfetmekte ve dünyayı ebeveynlerinden çok daha farklı görmektedir. Çocuğun en önemli özelliklerinden biri gerçek ile hayali, rüyayı ya da kurguyu ayırt edememesidir. O yüzden çevresinden ve televizyondan aldığı farklı uyarıları da gerçek olarak değerlendirir (Yavuzer, 2004: 60). Periler gibi sihir yapabilen varlıkların gerçek olduğu, düşünceleri ile de fiziksel dünyayı etkileyebilecekleri hayali inanışları olabilir (Berk, 2013). Bu nedenle henüz hayal ile gerçeği ayırt edemeyen, izlediklerinin etkisi ile kendi içinde bir dünya kuran çocuğun gelişim süreçlerinde çizgi filmler önemli bir yer tutmaktadır.

Bu bilgiler ışığında Türkiye’de yayın yapan yerli ve yabancı çocuk kanallarındaki 5-6 yaş çocukların izledikleri çizgi filmlere yönelik bu çocukların gerçeklik durumları araştırmanın problemini oluşturmaktadır.

1.2. AMAÇ

Bu araştırmanın temel amacı 5-6 yaş çocuklarının izledikleri çizgi filmlere dair oluşturdukları gerçeklik durumlarının incelenmesidir.

Çalışmada uygulanan çizgi film karakterlerinin hayal ya da gerçeklik durumlarının çocuklar üzerindeki etkisinin çocukların resimleri ve görüşme sorularına yönelik cevaplarının incelenmesi ile tespit edilmesi amaçlanmaktadır. Bu genel amaç doğrultusunda, aşağıdaki iki farklı soru setine cevap aranmıştır.

Birinci soru seti çocukların izlediği filmlere dair olgusal sorulardan oluşmaktadır.

- 1- Çocuklar kimlerle çizgi film izlerler?
- 2- Çocuklar hangi zaman dilimlerinde çizgi film izlerler?
- 3- Çocuklar nerede çizgi film izlerler?
- 4- Çocuklar hangi cihazlarla çizgi film izlerler?
- 5- Çocukların rol modeli konumundaki çizgi film karakterlerinin betimsel özellikleri nelerdir?

İkinci soru seti ise çocukların izledikleri filmlere dair oluşturdukları algıları hedeflemektedir.

- 1- Çocuklar izledikleri çizgi filmleri hangi objeler ile çizerler? Bu objelerin gerçeklik durumu nedir?
- 2- Çizilen objeler hangi mekânda geçmektedir? Bu mekânların gerçeklik durumu nedir?
- 3- Çocukların izlediği çizgi filmlerde işlenen konunun gerçekliği nedir?
- 4- Çocukların çevrelerinde izledikleri çizgi film karakterlerinin gerçek yaşamdaki varlığına ilişkin görüşleri nelerdir?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Bu araştırma çerçevesinde yaşamın temellerinin atıldığı okul öncesi dönem irdelenmektedir.

Çocukların bedensel, psiko-motor, sosyal, duygusal, zihinsel ve dil gelişiminin büyük ölçüde tamamlandığı bu kritik dönemde verilecek okul öncesi eğitim ile çocukların ileriki yaşamlarında yapacakları yararlı işlerin de tohumları atılmaktadır (Aral, Kandır ve Yaşar, 2000). Çocukların temel eğitim ve sonrasında öğrenmelerinin kazanımlarını oluşturması açısından büyük bir öneme sahip olan okul öncesi dönem, çocuğun doğduğu günden temel eğitime başladığı güne kadar geçen yılları kapsamaktadır. Araştırmalar, bu dönemde çocukların bakış açılarının yetişkinlerden çok farklı olduğunu ancak yedi yaşından sonra gerçekçiliğin önem kazandığını vurgulamaktadır (Parlakyıldız, 2018). Bu yönü ile de çocuk, medya ve çizgi film ilişkisinin daha genel bir çerçevede içinde dünya çapında ve çok çeşitli olarak ele alınması zorunlu hale gelmiştir. Okulöncesi çocukları henüz hayal ile gerçeği ayırt edemeyen, gördükleri ve yaşadıklarının etkisi ile kendilerine bir dünya kurmaktadır. Bu anlamda izledikleri çizgi filmler önemli bir yere sahiptir.

Alanyazın taramasında 5-6 yaş arası çocukların izledikleri çizgi filmlerin gerçeklik durumlarının incelenmesi üzerine yeterli düzeyde çalışma bulunmamaktadır. Bu sebeple araştırma konusu özgün ve önemlidir. Bu açıdan araştırmanın ebeveynlere, öğretmenlere, öğretmen yetiştiren kurumlara ve bu alanda çalışan araştırmacılara katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

1.4. ARAŞTIRMANIN SAYILTILARI

- 1- Çocukların en çok izleyip sevdikleri çizgi filmleri objektif olarak resimledikleri kabul edilmiştir.

1.5. ARAŞTIRMANIN SINIRLILIKLARI

1. Çocuklar tarafından izlenen on üç çizgi film ve
2. 2018 yılında gösterimde olan çizgi filmler ile sınırlıdır.

1.6. TANIMLAR

Eğitim; “Bireyin davranışlarında kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istendik değişme meydana getirme sürecidir” (Ertürk, 1994: 12). “İnsanın kişiliğini besleme süreci” (Senemoğlu, 1997: 7) olarak ifade edilmektedir.

Okul Öncesi Eğitim; “0-72 ay grubundaki çocukların gelişim düzeylerine ve bireysel özelliklerine uygun, zengin uyarıcı çevre olanakları sağlayan, onların bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini destekleyen, kendilerini toplumun kültürel değerleri doğrultusunda, en iyi biçimde yönlendiren ve ilkokula hazırlayan, temel eğitim bütünlüğü içerisinde yer alan, bir eğitim sürecidir” (Komisyon, 1993: 3).

Medya; “Midyum’un çoğulu olan medya, iletişimin yapıldığı ortam anlamını taşımaktadır” (Gürel, 1996: 253). “Geniş anlamıyla medya kavramı tüm araçların yanı sıra onlara yayılan bilgi, haber, düşünce, kanıları ve bunların üretimini de içine almaktadır” (McQuial, D, 1994: 41).

Kitle İletişim Aracı; “Bireylerin iletişim ediminde bulunurken kullandıkları ya da farkında olmadan, bir ortak dil gibi referansta buldukları gazete, dergi, radyo, televizyon, sinema vb. kitlesel mesaj dolaşımını sağlayan araçlardır” (Türkoğlu, 2010: 21).

Çizgi Film; Türkçede “hayat vermek”, Latince “animare” kelimesi dilimizde “animasyon” anlamında kullanılmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK)’nın kabul ettiği kavram ise canlandırmadır. TDK tarafından yayımlanan Sinema ve Televizyon Terimleri Sözlüğü’nde “tek tek resimleri ya da hareketsiz nesnelere gösterim sırasında hareket duygusu verebilecek biçimde düzenlemek ve filme aktarmak işi” (Özön, 1981: 49) şeklinde ifade etmektedir. “Sinema alanında kullanılan bir kavram olan bu kelime dışında halk arasında yaygın olarak kullanılan kavram çizgi film”dir. “Bazı kullanımlarda ise televizyonda yayımlanan çizgi diziler çizgi film, sinemada gösterilen filmler ise animasyon veya canlandırma olarak isimlendirilmektedir” (Kılıcı, 2009: 39).

İKİNCİ BÖLÜM

2. LİTERATÜR TARAMASI

Bu bölümde, araştırma için önemli olan ve araştırmaya temel oluşturan kavramsal ve kuramsal bilgilere yer verilmiştir.

2.1. OKUL ÖNCESİ EĞİTİMİ

Okul öncesi eğitim çocuğun gelişimini destekleyen, onu ilkokula hazırlayan, kendine özgü uğraşlar yapabilmesini sağlayan eğitim sürecidir. Çocuğun ilk kez okula başlama deneyimi olması açısından da ayrı bir yere sahiptir. Çocuğun okul öncesi eğitim kurumunda mutlu olması bir sonraki eğitim öğretim yaşamında başarılı olmasını sağlayacaktır. Çocuğun anaokulu yaşantısından en üst seviyede yararlanabilmesi için öncelikle anaokuluna uyum sağlamış olması gerekmektedir.

Anaokuluna yeni başlayan çocukta yakın çevresindekilere özellikle de anne babasına bağımlılığı devam etmektedir. Bu yüzden kendisini güvende hissettiği aile ortamından çıkıp hiç tanımadığı ve bilmediği okul ortamına girmesinde bazı zorluklar yaşanmaktadır. Çocuk ilk önce sevgi ve güven ihtiyacı duymaktadır. Dolayısıyla çocuğun güven ihtiyacını sağlamak ve sevgi nesnesi olan ebeveynlerinin desteğini hissettirmek gereklidir (Balkaya ve Tuğrul, 1998). İyi bir okul öncesi eğitim kurumu çocuğun sosyalleşmesi açısından yarar sağlamaktadır. Bu dönemde çocuk annesinden kopmayı öğrenir. Arkadaş edinir ve bağımsızlığını kazanır. Okul öncesi eğitim kurumlarının çocukları ilkokula hazırlayan bir kuruluş olmaları da bu kurumların çocuğun yaşamında önemli bir rol oynamaktadır (Razon, 2001). Bu noktada çocuğun psiko- motor ve bilişsel yetenekleri artarak geliştikçe, kendini ve çevresini tanıma, arkadaşları ile ilişki kurma istekleri ortaya çıkacak ve bu da doğal olarak çocuğun ailesinden ayrılmasını gerektirecektir. Ancak bu ayrılık, çocukta olumsuz bir yaşantı değil, olumlu bir gelişme olarak görülmektedir. Çocuğun okul öncesi eğitim kurumuna devam etmesi nedeni ile annenin eğitim görevi sonlanmaz. Bu dönemde çocuğun annesi ile geçirdiği sürecin uzaması değil birlikte geçirilen sürecin niteliğidir (Yavuzer, 1995). Özellikle okul öncesi dönemde çocuk annesi ile

oyun oynamak, ortak bir şeyler yapmak için fırsatlar aramaktadır (Aktaş, 1994). Sonuçta çocuk anaokuluna başlayarak ebeveynlerinden ayrılması sosyalleşme isteklerinin doğduğu gelişimsel bir dönemi içerdiği için, olumsuz bir yaşantı olmamaktadır (Akman, 1987). Çocuğun sosyal gelişimine bağlı olarak ortaya çıkması gereken bir süreç olduğu düşünülebilir.

Jenkins (1998)'e göre, çocukların temel eğitimleri tren içinde gerçekleşen seyahate benzetilmekte ve öğrenme trenini son istasyona götüren rayın ise, motivasyon olduğu belirtilmektedir. Bir başka ifade ile çocuklar, anaokuluna girdiklerinde önlerinde tam teşekküllü bir ray bulunmakta ancak yetişkinler ve okul kültürü düzenli olarak bu rayın bağlantılarını bozmaktadır (Akt, Sayan, vd., 2004). Bu nedenle okul öncesi eğitim sürecinde çocukların bireysel farklılıklarını da göz önünde bulundurularak, öğrenmeyi öğrenme ve motivasyonu yüksek tutma ilkesinden hareketle çocukların yaşantısında zengin deneyimler kazandırmakla mümkün olmaktadır (Sayan, vd., 2004).

Bilindiği üzere çocuğun gelişimi, anne karnında var olmaya başladığı andan itibaren başlamaktadır. Çocuğun eğitimi ise doğduğu andan başlayan ve yaşam boyu süren uzun bir zaman dilimini ifade etmektedir. 0-6 yaş dönemini kapsayan okul öncesi eğitim, kişilik gelişiminin, öz bakım becerilerinin, sosyal- duygusal farkındalık ve olgunluğun, kendini ifade etme vb. dil gelişimini kapsayan süreçlerin, fiziksel gelişimin, büyük ve küçük kas motor becerilerinin kısacası tüm kişisel gelişimin tamamlanmasını sağlayan planlı ve sistemli bir eğitim sürecini ifade etmektedir (Haktanır, vd., 2007).

MEB (2013:7) programında, okul öncesi eğitimin çocuk açısından önemini şöyle açıklamaktadır:

Çocukların keşfetmek ve öğrenmek için doğal eğilimleri vardır. Öğrenme çok erken yaşlarda başlar ve hayat boyu devam eder. Çocuklar dünyaya geldikleri ilk andan itibaren, daha okula başlamadan çok önce öğrenmek ve keşfetmek için büyük bir heves duyarlar; etkin bir şekilde çevrelerini keşfederler, iletişim kurmayı öğrenirler ve çevrelerinde gördükleri şeylere dair fikirler oluşturmaya başlarlar.

Ayrıca çeşitli öğretim materyalleri, bilişsel açıdan zengin uyarıcılar, akranları ile kurdukları iletişim, davranış ve yaptıklarında özerk davranılmasına izin verilmesi, çocuğun kendine güvenen bir birey olmasına da katkı sağlamaktadır (MEB, 2013).

Tüm yaşam süreci göz önünde bulundurulduğunda; bazı yaşam dilimlerinin, ruhsal ve fiziksel gelişmeler açısından daha kritik dönemler olarak ele alınması

gerektiği görülmektedir. 0- 6 yaş arasını kapsayan okul öncesi yılları, kişiliğin oluşumu ve şekillenmesi, temel bilgi beceri ve alışkanlıkların kazanılması ve geliştirilmesinde ileriki yıllara olan etkisi nedeni ile yaşamın en kritik dnemlerindedir. Çocuğa erken yaşlarda sağlanacak deneyimlerle elde edilecek, temel bilgi beceri ve alışkanlıklar, çocuğun daha sonraki öğrenim yaşamının yanı sıra, sosyal ve duygusal yaşamını da biçimlendirecek güçtedir. Tesadflere bırakılamayacak kadar ciddi bilimsel ve sistematik bir organizasyon ile yönlendirilmesi gereken okul öncesi eğitim yılları tüm eğitim hizmetinin en can alıcı basamağıdır (Arı ve Tuğrul, 1996).

Okul ncesi eğitimin birçok açıdan önemli etkileri olduğunu vurgulayan eğitimci Myers; ocukların yaşamaya ve potansiyellerini en üst noktasına kadar geliştirmeye hakları olduğunu ve okul öncesi eğitimin çocuklara bu olanakları sağladığını, insanlık değerlerinin çocuklar yolu ile aktarıldığını ve bu değerlerin geleceğe taşınabilmesi için ise çocuklardan başlanılması gerektiğini, ocuk gelişimine yatırım yaparak, toplumların artan üretim ve maliyet yolu ile ekonomik yararlar sağladığını, sağlık, beslenme, kadın programları gibi diğer toplumsal gelişme çabalarının ancak ocuk gelişimi programları ile arttırılabileceğini, okul öncesi eğitim yolu ile tüm çocuklara fırsat eşitliği sunularak çeşitli eşitsizliklerin ortadan kaldırılabileceğini, değerşen toplum yapısı nedeni ile okul öncesi eğitime olan ihtiyacın çok arttığını vurgulamaktadır (Myers, 1992; Turaşlı, 2008). Bunun yanısıra okul öncesi eğitim alan çocuklar ve almayan çocuklar arasında anlamlı farklılıklar tespit edilmekte ve okul öncesi eğitim alan çocukların, okul öncesi eğitimi almayan çocuklara göre okula gitme sürelerinin daha uzun ve gelişim özelliklerinin daha iyi olduğu (Early Head Start Report, 2001) şeklinde rapor edilmektedir. Dolayısı ile okul öncesi eğitim sürecinde çocukların bireysel farklılıklarını da göz önünde bulundurarak, öğrenmeyi öğrenme ve motivasyonu yüksek tutma ilkesinden hareketle çocukların yaşantısında zengin deneyimler kazandırmakla mümkün olmaktadır (Sayan, vd., 2004). Bu yüzden, okul öncesi eğitimin verilememesi, çocuğun gelişimi açısından ileride geri dönülmeyecek yanlış davranışlara yol açabilecektir.

2.1.1. Okul ncesi Dönem ocukların Gelişim zellikleri

Gelişim, bireyin yaşamı boyunca devam ederek, çevresel ve biyolojik etmenlerin karşılıklı etkileşimleri sonucunda oluşmaktadır. Bireyin anne babası sadece genetik özelliklerini çocuklarına geçirmekle kalmaz, aynı zamanda kültür,

toplumsal statü, aile ve dil gibi çevresel faktörler de bireyin gelişimsel özelliklerinin şekillenmesinde etkili olmaktadır (Murasko, 2013). Gelişim, doğumdan başlayarak ölüme kadar bireyde görülen düzenli ve sürekli değişikliklerin olduğu bir süreçtir (Aydın, 2002). Mussen'e göre 0- 6 yaş dönemi gelişim alanları için en önemli dönemdir. Bu dönemde bedensel, zihinsel, sosyal- duygusal, dil, psikomotor alanlarında atılan her adım, öğrenmenin aynı yolda devam etmesi olanağını sağlamaktadır. Yapılan boylamsal araştırmalarda, okul öncesi dönemde kazanılan alışkanlıkların, davranışların ve inançların çocukların sonraki yıllarda kişilik özelliklerine ve ruh sağlıklarına etki ettiği görülmektedir (Oğuzkan ve Oral, 1983).

2.1.2. Çocuk Ruh Sağlığını Etkileyen Faktörler

Ruh sağlığının geçmişi insanlığın geçmişi kadar eskidir. Toplum hayatının yaşandığı her dönemde ruhsal bozukluk veya ruh hastalığı ile ilgili uygulamalara rastlanmaktadır. Ruh sağlığı hiçbir dış etken olmadığında kişinin rahatlıkla sahip olabileceği bir durumdur. Oysa hayatta insanların fiziksel ve ruhsal durumunu etkileyecek pek çok faktör vardır. Asıl problem bu faktörlerle nasıl başa çıkılacağına yönelik bilgi, beceri ve olgunluk kapasitesine sahip olmaktır. Ruh sağlığı bireyin değişen çevresel faktörlere verdiği uygun tepkilerin bir bileşkesidir. Bu nedenle, doğayla toplumla ve kendisi ile uyumlu bireyler kendini ve toplumu geliştirecek kapasiteye sahiptirler (Seven, 2008).

20. yüzyıl her yönü ile savaşların ve büyük teknolojik gelişmelerin olduğu bir çağdır. Savaşlar ve çatışmalar insan sağlığını olumsuz etkilerken teknoloji ile birlikte değişen dünyada insanların kısa sürede uyum sağlaması gereken pek çok etken ortaya çıkmaktadır. Televizyon, internet, gazete, dergi gibi yayın araçları aracılığı ile insanlar bilgi, görüntü ve ses bombardımanına tutulmuşlardır. Dünyanın herhangi bir yerindeki küçük bir çocuğun dünyanın başka bir yerindeki bir şiddet olayına bu yayın organları aracılığı ile şahit olur duruma gelmiştir. Bütün bu değişimler özellikle de çocuklar için önemli tehlikelere yol açmaktadır. Nesiller arası farklılıklar, yaşadığı çevreden çok dışarıdan sunulan ideal dünyaya göre şekillenen yaşamlar, sürekli şiddet, paranın insanlıktan daha önemli duruma gelmesi gibi önemli durumlar bu yeni yaşama ayak uydurmayı zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla insanlar psikolojik desteğe ihtiyaç duymaktadır. Bu nedenle ruh sağlığının korunması son yüzyıldaki en önemli sorunlardan biri olmaktadır.

Diğer taraftan ruhsal problemlerin önemli bir kısmı çocukluk yıllarına dayanmaktadır. Çocukluk yıllarında yaşanan ve önemsiz olmayan bir davranış

çocuğun yaşamı süresince sıkıntı yaşamamasına neden olabilmektedir. Özellikle de kişiliğin ilk 6 yaşta şekillendiği düşünülürse sosyal ve duygusal yaşam becerileriyle ilgili çevrenin ve ailenin önemi ortaya çıkmaktadır. Aile çocuk için ilk sosyal deneyim olduğundan çocuk, anne ve babasının kendisine olan davranışlarını kurgulayarak sosyal ve duygusal bir model oluşturmaktadır. Bu model çocuğun yaşamı boyunca davranışlarının şeklini ve yönünü belirleyecek bir güce sahiptir (Seven, 2015). İşte bu dönemde çocuklar kendi gerçeklik algılarını ve dünyalarının sınırını oluşturmaya başlarlar.

Jahoda (1980), bireyin dünyayı algılayış biçimini ruh sağlığının kavramsallaşması açısından oldukça önemli bir kriter olarak görür. O'na göre gerçeği olduğu gibi algılama ve ona güncellenmiş bir zihinle uyum sağlama ruhsal olarak sağlıklı olmayı ifade eder. Jahoda (1980), gerçeği algılamanın kriter olarak kullanılabilir iki yönü olduğunu ileri sürmektedir. Çocukların gerçeklik algıları ve dünyalarının sınırları çoğunlukla çizdikleri resimler aracılığı ile ortaya çıkabilmektedir. İşte bu bağlamda çocukların çizdikleri resimlere ayrıca değinmekte yarar görülmektedir.

2.2. BİLİŞSEL GELİŞİM

Biliş sözcüğü dikkat, algı, bellek, akıl yürütme, hatırlama, unutma, problem çözme, kavramlar ve düşünce gibi zihinsel süreçleri tanımlamaktadır (Aral vd., 2000; Küçükkaragöz, 2010). Bilişsel gelişim, doğumdan başlayarak bireyin çevresi ile etkileşimi ve dünyayı anlamasını sağlayan bilginin edinilmesi, kullanılması, saklanması, yorumlanarak yeniden düzenlenmesi ve değerlendirilmesi aşamalarındaki zihinsel süreçleri bünyesine alan bir gelişim alanıdır (Senemoğlu, 2007). Bilişsel gelişim süreci problem çözme yaklaşımı olarak da adlandırılmaktadır. Çocukların okul öncesi dönemden itibaren doğal yaşama uyum sağlayabilmeleri için problem çözme yetenekleri önem taşımaktadır. Çocuklar yeni durumlara alışabilmeleri için oyun sırasında analitik düşünme ve çözüm üretme becerilerini kazanabilirler. Aksi takdirde, TV ve medyada gördükleri şiddet unsurlu figürleri davranış haline dönüştürmeleri kaçınılmazdır (Dinwidle, 1994). Bu noktada, eğitimciler, ebeveynlerin problem çözme becerilerinin artmasına yönelik etkinliklere yer verilmesi gerektiğini ileri sürmektedirler. Evde, okulda, arkadaşları ve yakın çevresi ile etkileşimde bulunduğu karşılaşılabileceği problemler olarak ele alınması katkı sağlayacaktır. Böylece çocuk süreç içerisinde bilişsel becerilerini arttırarak,

olası güçlükler karşısında yerinde karar verme gücünü kazanmış olacaktır (Parlakııldız, 2018).

Bilişsel gelişim alanı üzerinde Jean Piaget, Lev Semyonovich Vygotsky ve Jerome Bruner gibi kuramcılar çalışmışlardır (Yıldız vd., 2014).

2.2.1. Piaget'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

Piaget bilişsel gelişim kuramında olgunlaşma ile öğrenme arasında etkileşimin önemine vurgu yapmaktadır. Aynı zamanda çocukların yaşantıları ile biyolojik olgunlaşma düzeyleri arasında oluşan etkileşimin onların çevrelerini yorumlamasını sağladıklarını belirtmektedir. Başka bir ifade ile çocuklar durumları açıklamada içinde buldukları gelişim dönemine bağlı olarak değişiklik göstermektedirler (Cook-Cottone, 2004). Piaget bilişsel gelişimi açıklayan kuramında, gelişim basamaklarının bütün kültürlerdeki çocukların bilişsel süreçleri ile aynı şekilde gelişerek bir sıra izlediğini ve bu basamakların geri dönüşünün olamayacağını, bu evreler arasında niteliksel farklılıklar bulunduğunu ve tüm evrelerin bir önceki evrenin kazanımlarını karşıladığını belirtmektedir (Simatwa, 2010).

Trawick Swith (2013)'e göre, Piaget'nin gelişim dönemlerinin her biri farklı özellikleri göstermekte ve 3-6 yaş dönemi Piaget'nin bilişsel gelişim dönemini içeren işlem öncesi dönem 2-7 yaşa karşılık gelmektedir.

Piaget bilişsel gelişim kuramında çocukların bilişsel gelişimini duyu-motor, işlem öncesi, somut işlemler ve soyut işlemler dönemi olmak üzere dört farklı grupta incelemiştir (San Bayhan ve Artan 2004).

Bunlardan işlem öncesi dönem Piaget'nin bilişsel gelişim kuramını açıkladığı ikinci dönemdir (Cole Cole, 1996). Bu dönemde çocuklar sözcük kullanmaya, sembollerle nesne arasında ilişki kurmaya başlar. Çocukların geliştirdikleri kavramlar ve sembollerin anlamları kendilerine özgüdür. Çocuklar bu dönemde karmaşık kavramları ve örüntüleri anlayamazlar. Düşünme biçimleri yetişkinlerden farklıdır. Dili kullanmayı ve nesnelere resim ya da kelimelerle ifade etmeyi öğrenirler. Çocuklar sembolik etkinlikler aracılığı ile sopayı at olarak, lego parçasını da telefon şeklinde kullanarak problem çözebilir. Renklerine ya da biçimlerine bakarak tek bir özelliğe göre sınıflandırma yapabilirler. Örneğin, bütün kırmızı blokları şekillerine bakmaksızın gruplarlar ya da üçgen şeklindeki bütün blokları renklerine bakmaksızın gruplarlar. Bozuk paraların miktarının çok sayıda olması

halinde kağıt parayı geri çevirmesine neden olabilmektedir. Bu noktada çocuk dikkatini bir olayın ya da nesnenin bazı yönlerini dışarıda bırakarak sadece bir yönüne yoğunlaştırma eğilimindedir. (Morgan, 1995; Cüceloğlu, 1998; Senemoğlu, 1998; Doğan, 2007). Bu dönemde çocuklar genellikle hayal ile gerçeği ayırt etmekte zorlandıkları gibi hayal dünyaları çok geniştir. Dolayısıyla hayali arkadaşları ve oyuncakları ile konuştukları ve hayal ürünü olan öyküler, masallar anlattıkları görülür. Çocukların bu özelliği gerçek ve gerçek olmayanı ayırt ettiği zaman kendiliğinden kaybolmaktadır (Öztürk, 2008). Piaget'e göre çocuklar benmerkezcilikle uğraşarak kendi bakış açılarından farklı bir bakış açısı olabileceğini düşünemezler. Çocuk kendisini dünyanın merkezinde görür. Benmerkezcilik, bir fikri başkalarının bakış açısından görme ya da başkalarının duygu ve isteklerini fark etme konusundaki yetersizlik olarak ifade edilmektedir. Buradaki neden çocuğun karşısındaki kişinin bakış açısını fark edememesi, kendisini onun yerine koyamamasıdır (Gander & Gardiner, 1995; Bacanlı, 2001) şeklinde ifade edilmektedir. Sembolik dönemde çok kuvvetli görülen benmerkezcilik etkisi, sezgisel dönemle birlikte azalmaya başlar (Kol, 2011). Kısaca, işlem öncesi dönemde, çocuklar duyumotor keşiflerini ifade eden sembolleri kullanarak dil ve hayali oyunları hızla geliştirmektedirler (Berk, 2015: 20).

Mcleod (2010) işlem öncesi dönemin bir özelliği de animizm (Canlandırmacılık) ve yapaycılıktır (Artifikalizm). Animizm, oyuncaklar gibi cansız nesnelere insanlar gibi duygu ve düşüncelere sahip olduğu anlayışını taşımaktadır (Akt, Tok, 2016). Başka bir ifade ile animizm cansız nesnelere canlılık özelliği yükleme olarak tanımlanmaktadır. Örneğin, çocuğun oyuncak bebeğini canlıymış gibi düşünüp onunla konuşması, sevmesi, kavga etmesi, altını değiştirmesi örnek olarak verilebilir (Bacanlı, 2001). Bu düşünce çocukların hayal dünyalarının zengin olması anlamına gelmektedir. Hayali arkadaşlar, hayali oyunlar, rüyaları gerçek sanma gibi davranışlar ortaya çıkmaktadır (Aydın, 2005). Yapaycılık ise, doğal olguları bireyin yaptığı ya da bunlara bireyin neden olduğu inancı olarak ifade edilmektedir (Gander & Gardiner, 1995). Özelden özele akıl yürütme, çocuğun nedensel düşünmedeki sınırlılığının bir sonucu olarak ortaya çıkmaktadır. Yağmur yağınca birinin gökyüzünden hortumla su döktüğünü sanmak örnek olarak verilebilir (Dağlıoğlu, 2011). Aynı zamanda çocuklar bu dönemde televizyondaki görüntünün kutu içindeki gerçek yaşam olabileceğini düşünebilir. Zira hayal ile gerçek iç içe olduğundan bu dönemdeki çocuklar hayal ile gerçeği ayırmakta zorlanmaktadırlar. Örneğin, çocuk Noel Babanın gerçek olmadığını bildiği halde Noel Baba gerçekmiş

gibi davranabilir. Bunun yanı sıra Noel Baba'nın herkese oyuncak dağıtmasını sorgulayacak mantıksal anlayışı yoktur. (MEB, 2007).

Piaget'in gelişim basamaklarını kabul eden ve eleştiri getiren bazı araştırmacılar, çocuğun sosyal ve kültürel koşullarının etkisini de dikkate alan kuramlara yönelmişlerdir. Bu kuramlardan biri de Vygotsky tarafından bilişsel gelişim çalışmalarında etkili olmuştur.

2.2.2. Vygotsky'nin Bilişsel Gelişim Kuramı

Vygotsky (2004) Piaget gibi çocukların aktif olarak öğrendiklerini kabul eder. Diğer yandan Piaget'in çocukların *bireysel uğraşlarına* olan vurgusuna karşı, Vygotsky bilişsel gelişimi *sosyal aracılı bir süreç* olarak görmektedir. Bu süreçte çocuk zorluklarla mücadele ederken yetişkin ya da akranlarının desteğine ihtiyaç duymaktadır (Berk, 2015: 25). Vygotsky, yetişkinin çocuğa verdiği desteğin giderek azalması ve öğrenme görevlerinde sorumluluğun çocuğa bırakılması gerektiğini belirtmektedir (Aktaş Arnas, 2013). Başka bir ifade ile çocukları aşırı bağımsız bırakmak, bilişsel gelişimin yavaşlamasına neden olmaktadır. Gelişimin bütünsel olarak sağlanabilmesi için çocuğun sistematik olarak farklı karmaşık durumlara yönlendirilmesi ve ilk başta sağlanan yetişkin desteğinin giderek azaltılması gerektiğini (Senemoğlu, 1998) ifade etmektedir.

Vygotsky, bilişsel gelişimin kaynağını zihinsel süreçlerden çok bireyin çevresindeki kişiler ve kültürle olan etkileşimine dayandırmaktadır. Sosyo-kültürel gelişim kuramı olarak da isimlendirilen bu görüşe göre öğrenme, gelişmeye dayanır ve gelişmede sosyal etkileşimlere bağlıdır. Vygotsky'de Piaget gibi bilginin etkin şekilde yapılandığına ve problem çözmenin öğrenmede rolüne inanmaktadır (Korkmaz, 2004, Akt, Gürol, 2018). Yani bir çocuk kendi başına yapamadığı bir işi yetişkin rehberliğinde veya arkadaşları ile birlikte çalışarak başarabilir. Tek başına problem çözemeyen, ezberleyemeyen ve öğrendiklerini hatırlayamayan çocuklar, bunları yetişkin yardımı ile kolayca başarabilirler (Aktaş Arnas, 2013). Vygotsky'e göre yetişkinler, çocukların bilgiyi içselleştirmesine, bilgiyi kazanmasına yardım edebilmesi için yakınsal gelişim alanını bilmesi gerektiğini ifade etmektedir. Vygotsky yakınsal gelişim alanını "*çocuğun kendi kendine, problem çözme becerisi ile gerçek gelişim düzeyi ve bir yetişkin önderliğinde ya da becerikli akran iş birliği içinde problem çözme becerisi ile var olan gelişim düzeyi arasında fark*" olarak tanımlamaktadır (Senemoğlu, 1998, Wood, 2003). Vygotsky, öğrenmenin bu alanda meydana geldiğini savunmaktadır.

Vygotsky çocuklarda yaratıcı etkinliklerin gelişimini anlamak için hayal ve gerçeklik arasındaki ilişkileri inceleyerek, hayal ve gerçekliğin birbirine karşıt kavramlar olmadığını belirtmektedir. Hayal gücü her zaman gerçeklik tarafından sağlanan malzemeleri kullanarak tasarımlarını oluşturmaktadır. Zihnin çalışması ile ilgili iki temel özellikten söz eden Vygotsky, “*Beyin sadece önceki deneyimleri depolayan ve geri döndüren bir organ değil, aynı zamanda geçmiş deneyimleri birleştirerek, yaratıcı bir şekilde yeniden çalışan ve yeni davranışlar üretmek için kullanan bir organdır*” (Vygotsky, 2004: 9) şeklinde ifade etmektedir. Okul öncesi dönemde dil, oyun için bir araç haline gelerek çocuğun hem gerçek hem de hayali anlamları paylaşmasını olanaklı kılmaktadır. Aynı zamanda hayal gücü, sembolik işlev ve düşünce ile duyguların bütünleştirilmesini sağlamaktadır. Bu anlamda çocuklar hayali durumlar yaratabilir ve bir şeyler varmış gibi yapabilirler. Nesnelere, eylemlere, kelimelere ve kişilere başka bir şeyin yerine kullanabilirler (Vygotsky, 2004: 9).

2.3. OKUL ÖNCESİ DÖNEM ÇOCUKLARINDA GERÇEKLIK ALGISI

Okul öncesi 5-6 yaş dönemlerinde çocukların, hayali oyunlarda farklı rolleri denedikleri bir dönemdir. Çocuklar bu yaşlarda kişilerin duygularının farkına varıp özellikle kendi davranışlarının diğer kişileri nasıl etkileyeceğini düşünmeye başlarlar. Ayrıca çocuklar oyun sırasındaki sözel ifadeleri ve yaratıcı hayal güçleri yolu ile özgüvenlerine katkı sağlarlar. Bu dönemde hayal gücünü geliştirici, oyunlar, oyuncaklar, kitaplar, resim çizme, bilgisayar, televizyon ve çizgi filmler gibi araçlarla çocuğun keşiflerine izin verilmesi önem kazanmaktadır. Beş yaşında yetenekleri ile kendi kişiliklerini yaratmaya çalışan çocuklar daha önce kendilerini başkalarından farklı görmezken, kendilerini bir birey olarak değerlendirmeye başlarlar. Arkadaşlarının söylediklerini ve yaptıklarını dikkate alıp, kişisel planlarını, korkularını, ihtiyaç ve beklentilerini tartışırlar. Öyküler anlatıp, resimler çizen, televizyonda izlediklerini dramatize eden çocuk hayali bir dünyanın gerçek yaratıcısı haline gelmektedir. Altı yaşla birlikte daha gerçekçi olarak çocukta tanıma, seçme, örüntü kurma, anlam çıkarma gibi yetiler gelişmeye devam etmektedir (Çetin ve Koyuncuoğlu, 2013).

Araştırmacıların öne sürdüklerine göre, Jahoda (1980) bireyin dünyayı algılayış biçimini, ruh sağlığının kavramsallaşması açısından oldukça önemli bir kriter olarak görür. Jahoda’ göre gerçeği olduğu gibi algılama ve ona güncellenmiş bir zihinle uyum sağlama ruhsal olarak sağlıklı olma halini ifade etmektedir (Akt, Seven, 2015).

Bu anlamda, hayal gücü ve fantezi çocuklarda gerçeğe ulaşmada oldukça önem taşımaktadır. Gerçeklik algısının temelinde “özdeşlik kurma” ve “sosyal yarar sağlama” öğelerinin etkili olduğu ifade edilmektedir (Dorr, 1981; Potter, 1986). Dolayısı ile on yaşından itibaren televizyon dizileri ve çizgi filmlerle iç içe yaşayan çocuklar “gerçeklik” sorunu ile yoğun bir şekilde karşı karşıya kalmaktadırlar. Üstelik çocuklar, dizi filmler ve çizgi filmlerde gördükleri karakterlerin rol yaptığını fark etse bile, özdeşlik mekanizması ile model aldığı karakter gibi davranma boyutunda sapkın ve tehlikeli davranışlar sergileyebilmektedirler (Ertürk ve Gül, 2006).

Fantezi, hayal gücünün gerçek dünyaya biraz benzer zihinsel imajlar veya kavramlar kullanılması sonucunda oluşmaktadır. Aynı zamanda fantezi “*muş gibi yapma gerçeği*” ile ilgili olup, henüz hali hazırda olmayan bir şeyin, olmuş gibi yansıtılmasıdır. Hayal gücü ise, “*henüz var olmayan imgelere şekil vermek için zihinsel bir güçtür*” ya da “*var olmayan şeyleri biçimlendirme yeteneğidir*” ya da “*bilgiden daha önemlidir hayal gücü tüm dünyayı içine alırken bilgi sınırlı kalır*” şeklinde ifade edilmektedir (Çetin ve Koyuncuoğlu, 2013: 30). Isaacs (1948) Henüz gerçeklik tarafından sınırlanmamış hayal gücünün bir yaratımı anlamındaki fantezi, beynin verileri yaratıcı bir aktivitede toplama ve dönüştürme yeteneği olarak değerlendirmektedir (Akt, Türkmenoğlu, 2017). Piaget (1929) kavram öncesi dönemde çocuğun kavramsal olarak henüz gelişmediğini belirtmektedir: “Düşünceleri benzeşmenin aşırı biçimi ile şekillenen çocuk, gerçeklik algısını kendi isteklerini ve soyut duygularını gerçekleştirme doğrultusunda çarpıtma eğilimindedir” (Akt, Golomb, 2011: 153) şeklinde dile getirmektedir. Harris, Brown, Marriot, Whittall & Harmer (1991) Çocuklar üç yaşından itibaren zihindeki bir düşünce ve imgeyi temsil ettiği nesnede ayırabilmekle birlikte, hayal etmenin gerçekliğini yaratabileceğine de inanma eğilimindedirler (Akt, Türkmenoğlu, 2017).

Woolley (1997) ve Piaget (1927) Yetişkinler gerçekliği doğanın bilimsel yasaları ile açıklamalarına karşın, çocuklar da sihir ya da gerçekdışı olayların varlığına inandıkları kabul edilmektedir. Çocukların sihir gibi hayali olayların varlığına inanma eğilimleri, çoğu zaman bir düşüncenin nesnelere üzerine etki edebileceği ve o nesnelere şekil ya da anlamlarını değiştirebileceği gibi ilkelere inanmalarına neden olmaktadır (Akt, Türkmenoğlu, 2017).

Sihirli düşünce ise, “*doğanın yasaları ile çelişen bir davranış veya deneyimdir*” genellikle deneysel bir kanıt veya bilimsel temele dayanmayan güçleri belirtmektedir” (Keinan, 1994: 48). Bu durum çocukların hayal dünyasında gerçekte

ulaşamayacakları deneyimleri hayallerinde gerçekleştirme olanağı verdiği düşünülebilir.

Çocuklar, deneyimlerini, duygularını ve ifade ettiklerini arkadaşları ile paylaşmak isterlerse, bunu sergileme ihtiyacı duyarlar. Bir nesne veya sembol kullandıklarında bunu yine bir şeylerin önüne koyarlar. Örneğin, hayal gücünü kullanarak gerçek bir bebeği ya da herhangi bir mekâna gidip gördüğü market, hayvanat bahçesi gibi deneyimlerini sembolize ederek resim çizme yolu ile taklit yoluna giderler (Çetin ve Koyuncuoğlu, 2013).

2.4. ÇOCUK VE ÇİZDİKLERİ RESİMLER

Resim, yetişkinlere göre sözel ifadesi daha sınırlı olan çocukların iç dünyasını anlamada etkili bir yoldur. Çocuklar duygu ve düşüncelerini, yakın çevre yaşantılarını, gözlemlerini resimlerindeki karakteristik farklılıklar yolu ile ifade edebilirler. Çocuk çizimleri onların akıllarına bir ayna tutmak ya da çocuğun dünyasına yeni kapılar açmak olarak tanımlanabilir (Kırıçoğlu, 2002). Çocuklar genellikle kendi zihin dünyası ile dış dünya arasında bağı resim yolu ile kurmaktadır. Resim, çocuğun kendi duygu ve düşüncelerinin bir ürünü olduğu için okul öncesi dönemde çok önemlidir. Çünkü çocuk sözle ifade edemediği birçok kavramı resim yolu ile anlatabilir, çizebilir. Başka bir ifade ile resim çizme çocuğa kendisini anlatma olanağı sunar (Çakır, İlhan, 1995). Resmin çocuk dünyasında özel bir yeri olmakla birlikte dinamik bir etkinliktir. Bu süreçte çocuk konu seçimi ve yorumlaması ile sadece bir resim örneği vermekle kalmaz, kendisinden bir parça yansıtır. Ayrıca olaylar hakkındaki duygu, düşünce ve görüş biçimlerini dile getirerek kendisini anlatır (Gürtuna, 2003). Okul öncesi dönemde küçük kas motor gelişim becerileri arasında çizim becerileri de yer almaktadır. Çocuklar 3-5 yaşları arasında farklı şekillerde kalem tutma becerileri edinebilirler. Çocuklar 4 yaşından itibaren daha gerçekçi resimler çizmeye başlarlar. Çocukların ayrıntılara olan dikkatleri çizdikleri resimlere de yansımaktadır (Berk, 2015). Aynı zamanda okul öncesi dönem çocuğun meraklı keşifler yaptığı, ilgisini çeken her nesne ile oynadığı ve üretkenliğinin en rahat kullandığı dönemdir. Bu dönemde çocukların kafalarında şemalar, ön yargılar, katı kurallar henüz oluşmadığından üretme süreci en verimli sonuçlarını göstermektedir. Atık materyallerden değişik ürünler üretmek, nesnelere işlevlerinden daha farklı kullanmak, kağıt ve boyalarla kendine özel resimler çizmek, bu dönemde gözlenebilen beceriler arasındadır. Resim ve çocuk birbirini tamamlayan etkili iletişimi kılan en önemli yollardan biridir. Çocuğun kişisel ve

sosyal ihtiyaçları bazı sanatsal sembolleri kavramaları ile yakından ilgilidir. Yapmış olduğu çizim ve boyama işlemleri sonucunda oluşan çizgi ve şekiller iletişimin belirtileridir (Artut, 2004).

Belirli kas olgunluğuna erişen çocuğun yaptığı çizimler, zeka ve kişilik faktörlerinin yanı sıra çevre ile olan etkileşim ve deneyimler sonucu, bir çocuğun çizgisini başka bir çocuğun çizgisinden ayıran başlıca etmenlerdir (Yavuzer, 1993). Çocuk tarafından çizilen bir taslak, çocuğun çevresini, deneyimlerini ve çocuk için önemli olan her şeyi ifade eder. Bilişsel teoriye göre, çocuklar bildiklerini çizerken dış dünya ve kendi dünyası ile iletişim kurabilirler ve bu özellikler çocuğun kişiliğini yansıtmaktadır (Collado, 1999: 15). Çocuklar kendilerini mutlu etmek için insanlar, evler, ağaçlar, yeşillikler ve güneş gibi objeler çizerler. Bu tür resimlere tüm ülke ve kültürlerden oluşan çocukların çalışmalarında rastlanmaktadır. Bu durum aklın ve duyguların temel evrenselliğini doğrular niteliktedir. Dolayısıyla okul öncesi dönem çocukları gerçekliği görmezden gelebilir ya da hayal gücü ile öznel bir dünyaya geçişi dönüştürebilirler. Örneğin, şehir içinde yaşayan çocukların gerçekte yaşadıkları evlerden çok daha farklı evler çizdikleri tespit edilmiştir. Ayrıca kendi evlerine sahip olamayan, geçici olarak kaldıkları evlerde yaşayan çocukların hayal ettikleri evleri de çizdikleri görülmektedir (Di Leo, 1983: 40).

Çocuk çizimleri bilişsel, gelişimsel, insancıl yaklaşımları, psikodinamik ve bağlanma kuramlarını kapsayan geniş bir teorik perspektifte yorumlanmaktadır. Bu teorik bakış açılarının altında yatan temel varsayım çocuğun deneyimlerinin ve iç dünyasının bilişsel alan aracılığı ile resimlere yansıtılabildiğidir (Pianta & Longmaid, 1999). Malchiodi (2013)' çocukların çizdikleri resimler üzerine çocuklarla çalışırken iki amacının bulunduğunu belirtmiştir. Bunlardan ilki, çocuğun düşüncelerini, duygularını, olaylar hakkındaki görüşlerini açığa çıkarmasına yardım etmek diğeri ise, karar vermede çocuğun duygu, düşünce, inançlarını anlama ve olayları, çevreyi algılama biçimini daha iyi çözümlenmeye yardımcı olmaktır (Akt, Savaş, 2014). Bu yüzden çizilen resimlerin değerlendirilmesinde, resim hakkında çocukla görüşme yapılarak onların resimleri üzerine konuşmalarının sağlanması önem taşımaktadır (Lee & Hunsley, 2003; Rodari, 2007). Alan yazın taramasında okul öncesi dönem çocukları ile görüşme ve destekleme gibi uygulamalarda çocukların resimlerinden yararlanılmasının sözel ifadelerin yerine kullanmada önem taşıdığı bilinmektedir. Özellikle çocukların sözel olarak kendilerini ifade etmede zorlandıkları durumlar söz konusu olduğunda resimle kendilerini ifade etmeleri daha da önem kazanmaktadır (Savaş, 2014). Kısaca resim çizdirme çocukların dış dünyaya ait izlenimleri hakkında

neler bildikleri ile ilgili ipuçları verebilen bir tekniktir. Aynı zamanda resim çizme çocukların zihinlerindeki soyut kavramları somutlaştırarak onların resim yolu ile daha kapsamlı düşünebilme yeteneğini kazandırabilmektedir (Wortham, 1998). Üç ve dört yaş itibari ile çocukların çizimleri için anlattıkları öyküler değişebilirken dört yaştan itibaren şema öncesi olarak isimlendirilen dönemde çocukların çizimleri ile ilgili öyküler tutarlılık göstermektedir (Malchiodi, 2013). Buna göre çocukların çizimlerinde ifade ettikleri özellikler, kendi istedikleri ifadelerin özellikleri olduğu düşünülebilir.

Paralel olarak Piaget çocukların gördüklerinden ziyade bildiklerini çizme eğiliminde olduğunu ifade etmiştir (Akt. Trawick- Swith, 2013). Ayrıca sembolik düşüncenin başlaması ile eş zamanlı olarak üç-dört yaş itibariyle çocukların resimlerinde kendi yaşantılarının öznel temsilleri ile ilgili bilgiler yer almaya başlamaktadır. Çocuk resminde düzenleme ve planlama yapmaya başladığı için aile bireylerinin sayfada konumlandırılması rastgele olmayıp simgesel bilgileri içermektedir. Ailenin ilişkisel yapısındaki farklılıklar, ailedeki bütünlük çocukların aile çizimlerine yansımaktadır. Yapılan çalışmalar bireylerin kâğıt üzerindeki mekânsal yakınlığının ilişkilerindeki yakınlık ile bağlantılı olduğunu göstermektedir. Ayrıca aile bireyleri arasında uygun sıra ile ölçeklendirme yapabildikleri, tehdit edici ve duygusal olarak problemlili olan bireyleri daha küçük çizme eğiliminde oldukları görülmektedir. Bununla birlikte çizilen insan figürlerinin büyüklüğünün özgüven ve kişisel yeterlik algısı, benlik değeri ile ilişkili olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca aile ilişkilerinde sorun yaşayan çocukların ailelerini çizmek istemedikleri ya da bazı aile bireylerinin yer almadığı kısıtlı resimler ürettikleri görülmüştür (Bombi, Pinto & Cannoni, 2007; Cherney, Seiwert, Dickey & Flichtbeil, 2006; Dunn O'Connor & Levy, 2002; Malchiodi, 2013).

Bu doğrultuda, çocukların problem durumları karşısında alternatif çözüm üretebilecekleri bilişsel, sosyal duygusal ve psikomotor gelişim ile ilgili aktivitelere yer vererek çocukların üst düzey düşünme becerileri harekete geçirilmeye çalışılmaktadır (Shure, 2001).

Çocukların çizdikleri resimlerin özellikleri kuşkusuz dışsal faktörler ile yakından ilişkili olmakla birlikte kitle iletişim araçları ve özellikle görsel medya çocuklar üzerinde oldukça önemli bir etkiye sahiptir.

2.5. ÇOCUK VE GÖRSEL MEDYA

Kitle iletişim araçları bireye eğlence, kültür, sağlık, haberler, spor ve eğitim olanakları sunması açısından önemlidir. Understanding the impact, 2003'e göre, yalnız çocukların kitle iletişim araçlarının öğrettikleri bilgiler çoğu zaman bizim öğrenmesini istemeyeceğimiz bilgiler olmayabilir. Çocuklara ve gençlere zararlı olumsuz iletiler verebilir. Çocukların kitle iletişim araçlarından ne kadar etkilendikleri o an ortaya çıkmayabilir. Ancak, bu görüntüler süreç içerisinde çocuk ve gençlerin olumsuz davranış ve tutum geliştirmesinde etkili olabilir (Akt, Arnas, 2006) şeklinde ifade edilmektedir. Bu yüzden, erken yaşta çocukların kitle iletişim araçlarını kullanma alışkanlıkları ve ailelerin bu konudaki tutum ve davranışlarının incelenmesi önemli bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır (Arnas, 2006).

Günümüz toplumunda medya iletileri tarafından çevrelenmiş olduğumuz gerçek yaşam ve medya dünyası olmak üzere iki farklı dünyada yaşanılmaktadır. Gerçek dünya, kişisel deneyimlerimize dayanırken medya dünyası, medya tarafından aktarılan yaşantı ve deneyimlere dayanmaktadır (Potter, 2005: 61-62). Bu anlamda çocuklar, süreç içerisinde yaşantılarını medya dünyası ile gerçek dünyanın arasında kalmış olarak geçirmektedirler (Şahin ve Tüzel, 2011).

Televizyon yirminci yüzyılın en büyük buluşlarından, iletişim ve eğlence dünyasında ortaya çıkan en büyük devrimlerden birisidir. Büyük küçük kitleleri hem eğitmek hem de eğlendirmek için sınırsız olanaklar getirmiştir. Ses ve görüntüyü aynı anda ortama aktaran bu büyüklük kutunun büyük küçük herkes üzerinde egemenlik kurduğu yadsınamaz bir gerçektir (Yörükoğlu, 1984). Diğer kitle iletişim araçlarına göre televizyon eğitim amaçlı kullanıma en uygun araçtır. Görsel ve işitsel özellikleri sayesinde etkili bir öğrenme olanağı sunmaktadır. Çocukların yaşamları boyunca karşılaşma şansları olmayan olaylar, yerler ve görüntüleri çok canlı bir şekilde onlara sunar. İstedığı an katılabileceği bir öğrenme ortamında, eğlenerek ve hoşça vakit geçirerek öğrenmesine fırsat verir (Atatüzün, 1997).

Televizyon ve uzaktan kumanda aleti arasında bir ilişki olduğunu fark eden bir yaşın altında azımsanmayacak sayıda çocuk bulunmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerdeki büyük yerleşim yerlerinde yaşayan çocuklar bilgisayar, cep telefonları, play station, tablet, televizyon gibi birçok teknolojik aletle donatılmış evlerde büyümektedirler. Günümüzde teknoloji günlük yaşamın vazgeçilmez bir parçası haline gelmiştir. Dolayısıyla modern toplumlarda kitle iletişim araçları tarafından paylaşılan ortak kültür, kendi içinde farklılık göstermektedir ve bu

farklılığın kitle iletişim araçlarında yapısal ve içerik olarak görülmesi beklenir. Böylece çoğulcu kitle iletişim araçlarının toplumun tümünü kapsayan bir şekilde farklı kültür, bakış açısı ve toplumsal koşulları model alması gerekmektedir (Türkoğlu, 2010).

Medya ve teknoloji eğlenmek, bilgilenmek, üretimi hızlandırmak, kolaylaştırmak gibi pek çok gerekçe ile insanlar tarafından oluşturulmuş ürünlerdir. Ancak insanlar bu ürünlerle etkileşime geçtikten sonra sosyal, ekonomik, kültürel durumlarında ve bilişsel, duyuşsal, sosyal ve hareket beceriler açısından değişiklikler yaşarlar. Bu değişiklikler zamanla toplumun kültürel yapısının öğeleri haline gelir. Medya ve teknoloji etkisi ile oluşan bu kültürel öğenin çocuğun eğitiminde ve yaşantısında etkili olması kaçınılmazdır. Çocuğun eğitiminde etkili olan bireylerin medya ve teknolojinin etkilerinden haberdar olması çocukların bu etkiden olumlu bir biçimde faydalanmasını olanaklı kılar (Adak Özdemir, 2016).

Medya, günümüzde çocuğun sosyalleşmesinde önemli bir aracı haline gelmiştir. Özellikle teknolojik gelişmelerle birlikte internet, televizyon, cep telefonu gibi araçlar iletişim ve haberleşmenin yanı sıra çocukları olumlu veya olumsuz etkileyecek pek çok yayın ile toplumsal açıdan önemlidir. Kültürel özellikler, toplumsal figürler, roller ve normlar televizyon aracılığı ile doğrudan veya dolaylı olarak çocuklara aktarılabilir (Seven, 2015).

Anne baba, arkadaş ve yakın çevre sosyal rollerimizden medya ve özellikle de televizyon tutum geliştirmeye etki etmektedir (Roberts & Mc Coby, 1985: 568). Araştırmalar medyanın tutum oluşumuna ve pekişmesine etki ettiğini göstermektedir. Bu noktada alanyazın araştırmalarında, erken yaşlarda öğrenilen tutumların önemli yaşantı ve olaylar olmadığı durumunda kolay kolay değişmediğini gösteren araştırmalar da bulunmaktadır (Kağıtçıbaşı, 2013).

2.5.1. Çocuk ve Televizyon

Televizyon çocukların davranışını etkileyen, ulaşılabilir olma ve ikna yeteneği yüksek olan kitle iletişim araçlarından biridir (Scharrer & Demers, 2009). “ Bireyin bilgi almak ya da vermek üzere yaptığı tüm eylemler, iletişim olarak tanımlanabilir.” Diğer bir ifade ile insan doğduğundan bu yana, birbirleri ile bilgi alışverişinde bulunabilmek için çok çeşitli araç ve yöntemler denemişlerdir. Toplumların uygarlık düzeyleri geliştikçe çeşitlenen iletişim araçları, daha da ileri düzeye ulaşmıştır. İletişim araçlarının çoğu bugün artık yalnızca belirli gruplara ve az sayıdaki insana

değil, geniş kitlelere yönelik yayınlar yapmaktadır (Oktay, 1999). Televizyon, çocuklar için dünyanın her bir köşesinden insanlar, ırklar, etnik gruplar, sosyal sınıflar, farklı ülkeler ve kültürleri hakkında görsel olarak değerli bir bilgi kaynağı olmaktadır (Aktaş, 2008; İnanlı, 2009). Televizyon yayınları ilk defa 1939 yılında Kuzey Amerika’ da yayına girmiştir. Televizyonla birlikte “kitle” kelimesi daha geniş bir anlamda doğmuştur. Bir yayın, aynı anda milyonlara ulaşılabilir duruma gelerek, toplumu bilgilendirme ve yönlendirmede önemi yıllarca sürerek radyonun yerini almıştır (Crowley & Heyer, 2014). Bununla birlikte televizyon internete bağlanma vb. gibi farklı özellikleri ile aktif duruma geçerek çift yönlü iletişim olanağı sunmaktadır (Ceylan, 2017).

Televizyon ulaşılması ve kullanılmasının kolay olması nedeni ile birçok evde varlığını etkin bir biçimde sürdürmektedir (Arslan, 2010). Bunda televizyona kolay ulaşabilmenin etkisi büyüktür. Birçok araştırmacılar, çocuklar ve yetişkinler için televizyonun en önemli boş zamanları değerlendirme aracı olduğunu ifade etmektedir. Bununla birlikte çocukların televizyon izleme süresi, çocuğun yaşı, kanal sayısı, ailenin eğitim düzeyi, yayın saatleri ve konu çeşitliliği ile ana babanın çocuk tutumlarına bağlı olarak değişebilmektedir (Dereli ve Koçak, 2005; İnanlı, 2009).

Çocuğun gelişiminde çevrenin önemini vurgulayan ilk eğitimcilerden John Dewey, çocuğu çevreleyen her şeyin aynı zamanda çocuğun öğretmeni de olduğunu belirtmektedir (Akt, Önder ve Balaban Dağal, 2006). Aile ortamında dünyaya gözlerini açan bir çocuk, yalnızca anne babası ile iletişime girmekle kalmayıp, ilk günden itibaren televizyon ile de iletişime girmektedir (Yeşiltuna, 1999). Ancak televizyon ile çocuk arasındaki iletişim daha çok tek yönlüdür. Mesajlar televizyondan çocuğa doğru yönelmektedir.

Gelişim psikologları, işlem öncesi dönem adını verdikleri yaşlardan (2-6 yaş) itibaren çocuklarda radyo ses efektlerine, televizyonda ise, hareketli görüntülere karşı ilgi uyanmaya başladığını ve güçlü bir izleme davranışı oluştuğunu belirtmektedirler. Türkiye’de Radyo Televizyon Üst Kurulu (RTÜK) Kamuoyu ve Yayın Araştırmaları Dairesi Başkanlığı’nca 6614 kişi ile yapılan bir araştırmaya göre; çocuklar günde ortalama 3 saat 42 dakika süre ile televizyon izlemektedirler. Çoğunluğu sıfır- altı yaş grubunda olan çocukların sabahdan akşama kadar televizyonla iç içe olduklarına dikkat çekilmektedir (Özdiker, 2002). Okul öncesi dönem çocukları bir günde ortalama olarak 2, 5 saat, ilköğretim döneminde 3- 6 saat süreyi televizyon karşısında geçirmektedirler (Başal, 1999).

Alanyazın incelendiğinde, Türkiye’ de evlerde televizyonun açık olma süresi 1-18 saat arasında değişmektedir (Cesur ve Paker, 2007). RTÜK tarafından yapılan araştırmada, Türkiye’ de televizyon izleme süresinin günde ortalama 4 saat olduğu, %20’lik bir kesimin ise günde 5 saat televizyon izlediği saptanmıştır (RTÜK, 2005). Diğer bir araştırmada ise, 3- 6 yaş grubu çocukların televizyon izleme durumları incelendiğinde çocukların günde ortalama 2- 3 saat, aileleri ise 2, 5- 4 saat televizyon karşısında vakit geçirmektedirler (Öztürk ve Karayağız, 2007). Bu durumda yapılan araştırmalar, çocukların çok fazla televizyon izlediklerini göstermektedir. Buradan da anlaşıldığı üzere televizyon ve aile ile ilgili yapılan araştırmalara önem verilmesi gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

(Evra, 1998; Koutsouvanov, 1993; Steiner, 1999)’a göre, televizyon ile ilgili yapılan araştırmaların bazıları çocukların bilişsel ve dil gelişimlerine, okuma ve akademik başarılarına olumlu yönde etkileri olduğunu ortaya koymuşlardır (Akt, Önder ve Balaban Dağal, 2006). Bazı araştırmalar ise; (Batur, 1998; Buckingham, 1993; Cullingford, 1992; Greenberg, 1976; Huesman, 1986; Singer, 1981; Smith, 1993)’ e göre, televizyonun duygusal, sosyal ve davranışsal yönden olumsuz etkileri olduğunu göstermektedir (Akt, Önder ve Balaban Dağal, 2006). (Özgün, 1985; Önder, 1999)’ göre araştırmada, İstanbul’ da evlerde en çok bir televizyon olduğu, iki televizyon olan evlerin oranında da bir televizyon olan evlere yaklaşmış olduğunu tespit etmişlerdir. Bununla birlikte çocuklar için hazırlanan fazla nitelikli programların olmaması ve çocukların daha çok yetişkinler için hazırlanan programları izlemeleri nedeni ile çocuklar televizyonun öğretici işlevinden yararlanamamaktadırlar (Yavuzer, 1992). Çocuklar kendi başlarına kaldıklarında en çok çizgi film ve çocuk programlarını seyrettikleri, anne babaların ise çocukları ile birlikte izledikleri programlar arasında en çok çocuk programlarını izledikleri görülmüştür (Önder, 1999). Televizyonla ilgili araştırmaların sonuçları birlikte değerlendirildiğinde televizyon programlarının çocuklar üzerinde olumsuz etkilerinin yanında olumlu etkilerinin de bulunduğu görülmektedir. Alanyazın incelendiğinde, televizyonun çocuklar üzerinde olumlu etkileri olduğu kadar tam tersi olumsuz etkilerinin olduğunu gösteren araştırmalar da bulunmaktadır.

Brown & Cody (1999)’nin televizyonun çocukların toplumsallaşmasına olan etkisi konulu araştırmasında, çocukların televizyon karakterleri ile özdeşim kurduklarını göstermektedir. Reves, Miller & Rometti’nin araştırmaları ise, çocukların sevdikleri, model aldıkları karakterler ile özdeşleşip kendi dünyalarında o karaktere benzemeye çalıştıklarını ortaya koymuştur (Akt, Önür, 2003).

Charlesworth (1987)'e göre, Amerika' da bir çocuk izlediği çizgi film karakterinin etkisi altında kalıp başına golf sopası ile vurduğu ve vurulan karakterin hızla iyileştiği bir çizgi filmi izledikten sonra, kardeşine kızmış ve golf sopası ile kafasına vurmuştur. Kardeşi hastaneye götürüldüğünde kardeşinin neden hemen iyileşmediğini anlayamadığını söylemiştir (Akt, Dereobalı, 2007). Bu tip örnekleri medyada sıklıkla görmek mümkündür. Takeuchi (1994)'e göre, Japonya'da yapılan bir araştırmada televizyonun güncel ve sık seyredilir olması ile birlikte açık hava psiko-motor oyunlarının yarı yarıya azaldığını göstermektedir (Akt, Jeffrey Trawick, 2014). Birleşik Devletler' deki çocuklar gelişmiş ülkelerdeki akranlarına kıyasla daha uzun süre televizyon karşısında kalmaktadırlar. Bu durumda televizyon çocukları pasif öğrenciler yapmak, dikkatlerini etkinliklerden uzaklaştırmak, kalıplaşmış yargılar öğretmek, saldırgan rolleri model almak ve dünyaya dair gerçekçi olmayan görüşler sunmak sureti ile negatif bir etki göstermektedir (Murray & Murray, 2008).

Okul öncesi dönemde çocukların bilişsel gelişimi, onların olayları ve sonuçlarını somut olarak algılamalarını sağlamaktadır. İşte bu dönemde çocuklar, var olan olayları gerçekmiş gibi algılama eğiliminde olup televizyonda izlediklerinin gerçek yaşamda yapılabilecek etkinlikler olduğunu düşünmektedir. Hayal dünyasının en zengin olduğu üç-altı yaşlarında çocuklar hayal ettiklerinin gerçekleşeceğine inanmaktadırlar. Gördükleri ve izledikleri filmde geçen olayların gerçek olduğuna inanırlar ve kurgu olduğunu düşünemezler. Bu durum onların çizgi film kahramanlarının yaptığı hareketleri taklit etmelerine neden olabilir. Çocukların çoğunluğu izlediklerinin etkisi ile kendisini "*Pokemon*" ya da "*Örümcek Adam*" ile özdeşleştirebilir. Çizgi film karakterlerinin uçabileceklerini düşünerek yüksek yerlerden atlamaya çalışabilirler. Bu bağlamda televizyonun okul öncesi dönem çocuklarının üzerindeki etkisi bilişsel ve duygusal gelişimi üzerinde daha derin ve daha kalıcı olmaktadır (Sungur, 2008; Brown, 2011). Kısaca, Televizyon göz sağlığını etkileyerek hareketsizliğe neden olduğu için çocukların bedensel gelişimlerini de olumsuz etkilemektedir. Ayrıca, televizyon programları ve çizgi filmler çocuklara kolay ve yüzeysel bilgi akışı sağladığından çocukların okumaya olan ilgi ve isteğin azalmasına neden olmaktadır.

Meriç (1986: 404), medyanın ve özellikle televizyonun kültürel bir altyapısı olmadığını, kitaba alternatif bir yapı oluşturduğunu ve okumayan ve dolayısıyla düşünmeyen insanlar için icat edildiğini sert ifadeleri ile dile getirmektedir. Televizyonun çocuk üzerindeki diğer olumsuz etkileri incelendiğinde, televizyon

çocukların yemek düzenlerini de kesintiye uğratmaktadır. Aynı zamanda çocuk televizyon karşısında yemek yerken lokmalarını çiğnemediği yutma eğilimi gösterebilmektedir (Ülken, 2011). Diğer bir araştırmada, televizyon karşısında uzun süre zaman geçiren çocuklarda uyku problemleri, ağlama ve çabuk sinirlenme gibi duygu durum bozuklukları olabileceği Ertürk ve Akkor (2006)' tarafından ifade edilmektedir. Bu durum çocukların arkadaş ortamlarında kazanacakları bütünsel gelişim alanları ile ilgili kazanımları olumsuz etkilediği düşünülebilir.

Yapılan bu araştırmalar çocukların çok fazla televizyon izlediklerini göstermektedir. Çocuklar bu zaman diliminin büyük çoğunluğunu çizgi film izleyerek geçirmektedirler.

2.5.2. Çocuk ve Çizgi Film

Tarihsel süreç içinde çizgi filmlerin sinemada bir eğlence aracı olarak gelişimine neden olan ve çizgi film endüstrisini kuran Walt Disney'dir. Disney Amerikalı insanını ölçü olarak ortaya çıkardığı ve tamamı hayvanlardan oluşturulan çizgi film tiplerine birer insan kişiliği yüklemiştir. Amacı, hayvanlara insan davranışları vererek, çizgi filmleri ile ders vermektir. Bu yüzden Amerika'nın gündemde olan önemli konularını çizgi filmlerinde kullanmıştır (Güler, 2013: 210). Çocuklara yönelik yapımların, sinema filmlerinin, çizgi filmlerin, reklamların, internet oyunlarının ortak özelliği canlandırma ve canlandırmanın bir türü olan çizgi filmler bu programların arasında ilk sırada gelmektedir. "Çizilmiş olanların hareketlendirilmesi sanatı" olarak betimlenebilen canlandırma, çocuğun göremediği ya da giremediği yerlerdeki hareketleri vermesinde kolayca kullanılır. Canlandırmanın bir dalı olan çizgi filmler çocuklar tarafından kolayca izlenebilen sempatik ve dikkat çeken araçlardır (Güler, 2013: 208).

Son yüzyılın önemli buluşlarından biri de kağıt üzerine aktarılabilen görüntünün hareketli ve sesli hale gelmesidir. Değişen ve gelişen dünya, çocuklarımıza yeni teknolojik olanaklar sunmaktadır. Otuz kırk yıl önce bir varmış bir yokmuş ile büyüyen çocuklar, isteklerini çok erken yaşlarda çizgi filmlerle karşılamaya başlamaktadırlar. Dolayısıyla çocuklar masallarda etkin haldeyken çizgi filmlerde hareketsiz edilgin pasif hale gelmektedirler (Şirin, 2002). Bu durum hareketsiz durumda kalan çocukların fizyolojik, sağlık ve iletişim sorunlarını da beraberinde getirdiğini düşündürmektedir. Aynı zamanda izledikleri çizgi film kahramanları ile içselleşerek onları rol model almaları kendi kişisel gelişimlerini de etkilemektedir.

Çizgi film seyreden çocukların kendilerini çizgi film kahramanlarının yerine koydukları gözlenmektedir. Şiddet içeren çizgi filmleri seyreden özellikle erkek çocuklar bu filmlerden daha fazla etkilenmekte, çocukları şiddete yönlendirmektedir. Çocukların genellikle olumlu mesaj veren çizgi filmler yerine, olumlu mesajları içermeyen hatta çocuklara olumsuz modelleri sunan çizgi filmleri birinci derecede tercih ettikleri vurgulanmaktadır (Akt, Aral, 2009: 26). Çocuklara yönelik programların bazı çizgi film kahramanları ile birlikte desteklenmesi, çocukların zihinlerinde farklı algılar oluşturabilmektedir. Çocukların zihninde oluşan algıları destekleyemeyen fazla sayıdaki karakterlerin çocukların geleceğine yön verecek sosyal ve psikolojik yapılarını olumsuz etkileyeceği açıktır. Diğer yandan, çizgi film kahramanlarının gerçekleştirebildiği bazı olağan dışı davranışların da çocukların hayal dünyalarını yerle bir edebilmekte ve olumsuz davranışlar sergilemelerine yol açmaktadır (Torlak; 2001).

Çizgi filmlerde verilmek istenen mesaj ya da öne çıkarılmak istenen davranış sevilen karakterler aracılığı ile verildiğinde, çocuğun verilen mesajı alması ya da gösterilen davranışı içselleştirmesi daha kolay olmaktadır. Özellikle model olarak öğrenmenin daha fazla olduğu okul öncesi dönemde sevilen karakterler ve bu karakterin özellikleri çocuğun dünyası açısından çok daha önemlidir (Türkmen, 2012: 141). Çocuk için TV bir eğlendirme aracı olmanın yanında yaşanan dünyayı ve toplumu anlama ve tanıma aracıdır. Bu durumda çocuklar dünyayı çizgi filmler aracılığı ile anlamaya ve tanımaya çalışırlar. Fakat çocuklar televizyondaki görüntülerin gerçek, hayal ya da kurmaca olduğunu anlayamazlar (Büyükbaykal, 2007). Özellikle okul öncesi dönemdeki çocuklar gördükleri her objeyi olduğu gibi algılar çizgi film kahramanları ile özdeşleşip onları taklit etmeye çalışırlar (Aksaçlıoğlu ve Yılmaz, 2007).

Çizgi filmlerin hangi türde olursa olsun çocuk ve gelişimi üzerinde olumlu ya da olumsuz bir etkisi bulunmaktadır. Dolayısıyla televizyon ve internet gibi iletişim araçları kadar çocukların yaşamında yeri olan çizgi filmlerin gelişimsel etkileri, çocukların gerçeklik algılarını nasıl etkilediği konusunda farklı yaş gruplarında çocuklarla araştırmalar yapılması önem kazanmaktadır. Çizgi filmlerin çocuklar üzerindeki etkileri diğer kitle iletişim araçları ile birlikte değerlendirildiğinde çocukların savunmasız kaldığı tehlikeye karşı önlem almak gerekli hale gelmektedir. Çünkü medyatik çevre çocukların bilişsel, sosyal duygusal dil ve psikomotor gelişimleri üzerinde onarılamayacak boşluklara yol açabilmektedir. Bu yüzden sektörde çalışan, oyuncu, yönetmen, yapımcı vb.

bilinçlendirilmeleri yeterli değildir. Çocuğun erken yaşlardan itibaren ruh sağlığı ve gelişimi için doğru tercihleri yapması konusunda farkındalık kazanması gerekmektedir. Bu yönde sorumluluk sahibi olan kişiler anne babalar ve eğitimcilerdir (Şentürk, 2011). Bu farkındalığın oluşturulmasının ilk adımı da kuşkusuz çocukların çizgi filmlere dair oluşturdukları algıları ve tüketme biçimlerini ortaya çıkarmaktır. Bu araştırma tam olarak bunu gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

2.6. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Alanyazın incelendiğinde bu araştırma, televizyonun olumlu olumsuz etkileri ile ilgili hem ulusal düzeyde hem de uluslararası düzeyde yapılan çizgi filmlerin gerçeklik durumlarına göre ilişkin araştırmaların yapısının yeniden belirlenmesini gündeme getirmiştir. Açıkça, en kolay izlenebilen televizyon programları ve çizgi filmler giderek yaygınlaşmaktadır. Bu bölümde ilgili yapılan araştırmalara ve yayınlara yer verilmiştir. İncelenen araştırmalardan araştırma konusu ile ilgili olanlar seçilmiş ve yapılaş sırasına göre ele alınarak özetlenmeye çalışılmıştır.

2.6.1. Yurt İçinde Yapılan Araştırmalar

Adak Özdemir ve Ramazan (2012)' Bu çalışma, Isparta il merkezindeki okul öncesi eğitim kurumları ile ilköğretim okullarının 1, 2 ve 3. sınıflarına devam eden 940 çocuğun annelerinden oluşmaktadır. Araştırmanın amacı, çizgi filmlerin çocuk izleyiciler üzerindeki etkilerini anne görüşlerine göre belirlemektir. Araştırma, betimsel yöntem ve tarama modelinde olup, veriler anket ile toplanmıştır. Araştırmanın amacı, çizgi filmlerin çocuk izleyiciler üzerindeki etkilerini anne görüşlerine göre belirlemektir. Araştırma, betimsel yöntem ve tarama modelindedir. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre, çocukların tümü günde ortalama 1 veya 2 saat çizgi film programlarını seyretmektedir. Örneklemdaki anneler televizyonu birinci sırada '*birden çok işlevi olan araç*', ikinci sırada '*bilgilendirici araç*', üçüncü sırada ise '*boş zamanı değerlendirici araç*' olarak algılamaktadır. Yaşı büyük olan çocukların çizgi film izlemeye ayırdığı süre, oyun ve diğer sosyal aktivitelere ayırdığı süreden daha fazladır. Çocukların çoğunluğu belirli çizgi filmleri diğerlerine tercih etmekte ve düzenli olarak izlemektedir. Araştırma bulguları, okul öncesi dönem çocuklarının çoğunun insan karakterlerin yer aldığı çizgi filmler izlemeyi tercih ettiklerini göstermektedir. Anneler, ilköğretim çocuklarının çizgi filmdeki hayali kahraman, mekân ya da olayların gerçek olduğuna daha çok inandıklarını belirterek

görüŖ bildirmişlerdir. Çocukların kendilerini çizgi film kahramanları ile özdeşleştirme, gördüğü karakterleri taklit etme, günlük yaşamda model alma, duydukları sözleri kullanma açısından okul öncesi ve ilköğretim çocukları arasında fark görülmemektedir. Diğer bir bulgu olarak, okul öncesi ve ilköğretim çocuklarının çizgi filmlerin içeriği ile ilişkili tutum sergiledikleri, çizgi filmlerle bağlantılı istekte buldukları, konuştukları ve sorular sordukları tespit edilmiştir.

Aktaş Arnas (2006) 3-8 yaş grubu çocukların kitle iletişim araçlarını kullanma alışkanlıkları ve aile çevresi konulu araştırmada, 3-8 yaş grubunda toplam 347 çocuğun ailesi araştırma kapsamına alınmıştır. Araştırmacı tarafından geliştirilen anket formu ebeveynlere gönderilerek veriler toplanmıştır. Analizler sonucunda ailelerin tamamının evinde televizyon olduğu, %45,2'sinin evinde iki ve daha fazla televizyon bulunduğu, %28,8'inde bilgisayar, %18,7'sinde internet, %64,6'sında VCD veya DVD, %15,6'sında video, %34,3'ünde kablolu televizyon, %80,1'inde radyo, %81,3'ünde kasetçalar, %28,8'inde video oyun aleti bulunduğu belirlenmiştir. Ayrıca çocukların, %28,8'inin odasında televizyon, %7,8'inin odasında kablolu televizyon, %13,5'inin odasında bilgisayar, %6,9'unun odasında internet, %9,5'un odasında VCD ve DVD, %1,2'sinde video, %15,6'sının odasında radyo, %17'sinin odasında kasetçalar, %13'ünde video oyun aleti ve %31'inin odasında kütüphane bulunduğu belirlenmiştir. Çocuklar hafta içi günde 135 dakika ve hafta sonu 178 dakika televizyon izlemektedir. Günde 5 dakika bilgisayar kullanma, 9 dakika video oyunları oynama, 16 dakika VCD veya DVD film izleme, 15 dakika kitap okuma, 50 dakika sokakta oyun oynama, 78 dakika evde oyun oynamaya vakit ayırdıkları tespit edilmiştir. Araştırma sonucunda çocukların televizyon izlemeye diğer etkinliklerden daha fazla zaman ayırdıkları, sokakta oyun oynamaktan çok evde oyun oynamaya daha fazla vakit ayrıldığı, erkek çocukların kızlara oranla bilgisayar kullanmaya fazla zaman ayırdıkları ve düşük sosyo ekonomik gelir düzeyindeki çocuklar bilgisayar kullanma etkinliğine hiç zaman ayırmazlarken, üst gelir düzeylerindeki çocukların orta gelir grubundaki çocuklardan daha fazla zaman ayırdıkları saptanmıştır.

Arnas ve Erden (2006)'in Çizgi filmlerdeki şiddet unsurlarının incelenmesi konulu araştırmada, Adana ilindeki bağımsız anaokulları ile İlkokul anasınıflarına bağlı 3-6 yaş grubundaki 216 erkek ve 164 kız olmak üzere toplam 380 çocuk örneklemini oluşturmuştur. Çocuklardan en çok sevdikleri çizgi film kahramanlarının resmini çizmeleri ve bu kahramanı niçin seçtiklerini söylemeleri istenmiştir. Değerlendirme sonuçlarına göre; en sevdikleri üç çizgi film “Bugs Bunny, Tom ve Jerry ve Pokemon” olduğu belirlenmiştir. Bu çizgi filmleri niçin seçtikleri

incelendiğinde çocukların sevdiklerini açıklayamadıkları, diğerlerinin ise, kahramanları kovalamaca oyununa benzettikleri ve gülünç olmalarını sebep olarak göstermişlerdir. Her bir çizgi film üçer program olarak videoya kaydedilmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen sonuçlara göre; Pokemon çizgi filminde “garip görüntülere” Bugs Bonny ve Tom ve Jerry’de ise “kavga ve dövüşe” yer verildiği belirlenmiştir. Üç çizgi filmin verdiği olumsuz iletilerde ise, “çevresindeki bireylere düşmanca tavır sergileme” davranışı görülmüştür.

Bayır ve Günşen (2017) Okul öncesi dönem çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerin bilimsel açılarından analizi konulu araştırmada, okul öncesi dönem 3-5 yaş çocuklarının en çok izledikleri çizgi filmlerde geçen bilimsel ifade ve kavramların belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın diğer bir amacı ise, incelenen çizgi filmlerde bilimsel kavram kazandırılmasına yönelik sahneleri tespit etmek aynı zamanda bu sahnelere yönelik bilimsel içerik önerisinde bulunmaktır. Araştırmada betimsel ve çok basamaklı bir örnekleme yöntemi kullanılmıştır. Edirne ili merkez anaokulları arasında sosyo-kültürel ve sosyo-ekonomik açıdan farklı 4 anaokulu belirlenmiştir. Bu anaokullarına devam eden 36-60 ay arası 105 kız ve 100 erkek çocuk olmak üzere toplam 205 okul öncesi çocuklarına en çok izledikleri çizgi filmler tek tek görüşülerek sorulmuştur. Buna göre en çok izlenen çizgi filmler; Keloğlan, Pepee, Afacan ve Yedi Kafadar, Jibber ve Jabber şeklinde olduğu belirlenmiştir. Bulgulara göre, incelenen çizgi filmlerde geçen bilimsel ifade sayılarının ve bilimsel kavram çeşidinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Çizgi filmlerin bazı bölümlerinde daha fazla bilimsel ifadeler yer almasına karşın bazı bölümlerinde hiç bulunmadığı görülmüştür. Ayrıca çizgi filmlerde çoğu sahnenin bilimsel kavramların verilebilmesine uygun olduğu ve çizgi filmlerden örneklem alınmak suretiyle sahne sahne izlenip analiz edilebileceğini göstermektedir. Bu sahneler için uygun olabilecek bilimsel içerik önerisinde bulunulmuştur.

Baykoç Dönmez ve Baç Karaaslan (2004) Hastanede yatan çocukların çizdikleri resimlerin ve yüz ifadesi seçimlerinin incelenmesi konulu araştırmanın örneklemini, Hacettepe Üniversitesi İhsan Doğramacı Çocuk Hastanesi ve Zonguldak Devlet Hastanesi’nin üroloji, cerrahi, ortopedi, gastroenteroloji, kardiyoloji, enfeksiyon hastalıkları, onkoloji, hematoloji ve göğüs hastalıkları servislerinde yatan toplam 91 çocuk oluşturmaktadır. Resim çizme, çocukların duygu ve düşüncelerini dışa vurmalarını aynı zamanda psikolojik yönden sakinleşmelerini sağlamaktadır. Çalışmada amaç, çocukların çizdikleri resimleri incelemek ve anne babaları ile hastane personelinin yüz ifadelerini nasıl algıladıklarını araştırmaktır.

Çocuklardan ve ailelerinden bilgi alınarak çocuk bilgi formu doldurularak, çocuklardan “kendini çiz” ve “hastanede neler yaptığımı anlatan resim çiz” ve “kendi istediğin resim çiz” yönergelerine uygun olarak üç resim çizmeleri istenmiştir. Ardından çocuklara farklı duyguları belirten yüz ifadeleri gösterilmiş. Daha sonra çocuklar kendilerini, hastane personeli ve anne babalarını bu ifadelerden biri ile eşleştirmişlerdir. Değerlendirme sonucunda, hastane yaşantısının çocukların resimlerine yansıdığı ve yüz ifadelerini eşleştirmede etkisinin olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Hastanede yatan çocuklar da resim çizerek oradaki yaşantılarına ilişkin ipuçlarını dışı vurarak rahatlayabilirler.

Beldağ ve Yazar Kaptan (2017) Arabalar filminin içerdiği değerlere ilişkin bir inceleme konulu araştırmanın amacı *Arabalar 1* “Cars 1” animasyon filminin içerdiği değerlerin sosyal bilgiler öğretim programı ve UNESCO yaşayan değerler listesine göre incelenmesidir. Nitel araştırma yöntemine uygun olarak doküman incelemesinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde içerik ve betimsel analiz teknikleri birlikte kullanılmıştır. Araştırma sonuçlarına göre; Arabalar 1 filminin sosyal bilgiler öğretim programında yer alan değerlerin büyük bir kısmını, UNESCO’nun listesindeki değerlerin tamamını barındırdığı ve incelenen animasyon filminde yer alan 20 değerden 16 tanesine yer verildiği belirlenmiştir.

Duyarlılık, dürüstlük, saygı, sevgi, yardımseverlik ve alçak gönüllülük olumlu değerler arasında yer almaktadır. Bununla beraber aynı değerlere olumsuz örnek oluşturan durumlar da saptanmış ancak film içinde olumsuz örnekler olumluya dönüştürülmüştür.

Buldu ve Buldu (2006) 5-8 yaş arası çocukların bilim adamı imajları üzerine bir araştırma konulu çalışmanın amacı, bilim adamı çizimleri arasında yaş, cinsiyet ve ailelerin sosyoekonomik durumlarından kaynaklanan bir fark olup olmadığını araştırmaktır. Bu alanda yapılan bilimsel araştırmalar incelendiğinde, çocukların nasıl bir algıya sahip olduğunu anlamak için onların çizdikleri resimlerden yararlanılmaktadır. Ankara ilinde ilköğretim okulunda öğrenim gören 30 çocuk bu araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Araştırmacılar tarafından her çocukla görüşme yapılarak sorular sorulmuştur. Ayrıca çocuklara bilim adamı resimlerini çizmeye başlamadan önce renkli kalem veya pastel boya seçenekleri sunularak, vurgulamak istedikleri kısımları boyayabilecekleri söylenmiştir. Değerlendirme sonuçları; 5-8 yaş grubu çocukların tipik bilim adamı algısına sahip olduklarını, bu algının yaş, cinsiyet ve sosyoekonomik yapıya bağlı olarak değiştiğini ortaya çıkarmıştır.

Buyurgan (2004) Hayali kahramanların çocuk resimlerindeki rolü ve önemi konulu araştırmada, bir grup 4-6 yaş dönemi çocuk resmi incelenerek hayali kahramanların çocuk resimlerindeki rolü ve önemi ortaya koyulmaya çalışılmıştır. Çocuklar gördükleri, dokundukları, düşündükleri hemen hemen ilgi duydukları konularda resimler çizerler. Özellikle okul öncesi dönemi çocuklarının resimlerinde masal ve çizgi film kahramanları sıklıkla yer alır. Çocuklar bu kahramanlarla eğlenir, üzülür ve uyurlar. Bu doğrultuda, çocuk resimlerine yansıyan kahramanların çocukları nasıl etkileyebilecekleri tartışılmıştır. Ayrıca kahramanların çocuklar üzerindeki olumlu etkileri, şiddeti teşvik etme, duygusal çöküntü oluşturabilme gibi olumsuz olasılıklar üzerinde durulmuştur. Araştırma sonucunda anne baba ve eğitimciler olarak çocuklarımıza izlettiğimiz program ve çizgi filmlerde nelere dikkat etmeliyiz? çocukların resim çizme gelişimlerine olumsuz etki vermeden ilerlemeleri için neler yapabiliriz? şeklinde öneriler sunulmuştur.

Cihangir ve Demir (2004) 3-6 yaş çocuklarının ve anne babalarının televizyon izleme özellikleri konulu araştırma anne babaların televizyon izleme konusunda ne derece bilinçli oldukları düşüncesinden hareketle, anne babaların ve çocukların televizyon izleme özelliklerinin belirlenmesi amacı ile gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma, Eskişehir il merkezinden random yöntemiyle seçilen 3-6 yaş arasında çocuğu olan 170 anne baba üzerinde yürütülmüştür. Veriler araştırmacılar tarafından geliştirilen anket formu uygulanarak toplanmıştır. Araştırma bulgularına göre; (1) evlerde iki televizyon olduğu ve oturma odasında bulunduğu, (2) çocuklar ve anne babaları günde 3- 4 saat televizyon izlediği, (3), anne babaların haber programı, çocukların ise çizgi film izlediği, (4), anne babaların televizyon izlerken bir şeyler içtikleri, çocukların ise yedikleri, (5), anne babaların izlediği programı gözden geçirdiği ve eğitici olmasına dikkat ettiği, (6), televizyon izleme konusunda çocuklarına sınırlama getirdikleri, (7), televizyon izleme konusunda anne babanın her durumda otorite olduğu, (8), çocuklar, anne babanın televizyon izleme ve sınırlama konusunda öğrenme isteği ile tepki gösterdiği, (9), tepkiye karşı anne babaların açıklama yaptıkları, (10), izlenen programların paylaşılmadığı, anne babaların önceden televizyon ve çocuk konusu ile ilgili bilgi sahibi olduğu, bilgi kaynağının ise kitap, dergi vb. olduğu, televizyonun çocuk üzerinde olumlu ve olumsuz etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Erden ve Deretarla Gül (2006) 5-6 yaş grubundaki çocukların aile kavramı konulu araştırmanın amacı, 5-6 yaş grubundaki Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumunda kalan çocuklar ile anaokuluna giden ailelerinin yanında kalan çocukların

aile kavramına ilişkin düşüncelerini incelemektir. Ailenin yanında büyüyen 24, kurumda kalan 14 çocuk olmak üzere toplam 38 çocuk araştırmanın örnekleme seçilmiştir. Veriler 2004 Ocak 2004 tarihleri arasında toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından çocuklara kalem kağıt verilerek ev resmi çizmeleri istenmiştir. Çizdikleri evde yer alan bölümler, aile bireyleri ve rolleri ile ilgili sorular sorularak her iki grupta karşılaştırılmıştır. Sonuç olarak; kurumda büyüyen 14 çocuktan 8'inin ev ve aile kavramını tanımlayamadıkları, evdeki bireyleri çizmeleri istendiğinde, kurumda büyüyen çocukların 6'sının anne baba ve diğer bireyleri çizdikleri, ailelerinin yanında büyüyen 24 çocuktan 19'unun anne baba ve kendisini çizdikleri görülmektedir.

Erdoğan ve Ark. (2004) "Oyun Oynamak İstedğim yer" altı yaşındaki çocukların resimleri üzerine bir inceleme Türkiye örneği konulu araştırma, Türkiye'de anasınıflarına devam eden çocukların oynamak istedikleri yerleri ve kişileri belirlemek amacı ile yapılmıştır. Bu amaçla çocuklara "oyun oynamak istediğim yer" konusu verilerek resim yapmaları ve resim arkasına çocukların nerelerde, kimlerle oynadıklarının not tutularak kaydedilmesi istenmiştir. 4020 resim incelenerek bilgilerin olmadığı resimler elenmiş ve 3230 resim üzerinden çalışma yürütülmüştür. Resimler üç bölgeye (Ankara İstanbul İzmir) göre ayrılarak her bölgeden ve şehirden %10 örneklem alınmıştır. Toplam 323 resim araştırmanın örneklemini oluşturmuştur. Araştırma sonuçlarından, resimlerin %67,80'nin bölgelerden, %32,20'sinin üç büyük şehirden geldiği belirlenmiştir. Marmara Bölgesi %24,20, Karadeniz Bölgesi %23,29 ve İç Anadolu Bölgesi'nden %19,18 olduğu, çocukların %91,02'sinin açık alanlarda oynamak istedikleri, %48,922sinin arkadaşlar ile %15,17'sinin ise ebeveynleri ile oynamayı istedikleri tespit edilmiştir. Cinsiyet değişkeni açısından oynamak istedikleri yer ve kişiler üzerinde anlamlı bir fark oluşturmadığı sonucuna ulaşılmıştır (Erdoğan, Haktanır, Köksal Akyol ve Çakır İlhan, 2004: 285-299).

Gündüz Kalan (2008) Medya okuryazarlığı ve okul öncesi çocuk: ebeveynlerin medya okuryazarlığı bilinci üzerine konulu araştırmada medya okuryazarlığı kavramından yola çıkılarak okulöncesi çocuk ebeveynlerinin çocuğun televizyonla ilişkisinin belirleyicisi olarak bilinç düzeyleri sorgulanmıştır. Medya okuryazarlığı, kitle iletişim araçları ile izleyici arasındaki iletişimin daha bilinçli etkinlikler çerçevesinde gerçekleşmesini sağlamak amacını taşımaktadır. Televizyon, yaygınlığı ve görsel işitsel özelliğinden dolayı yetişkinler ve çocuklar üzerinde en etkili kitle iletişim aracıdır. Dolayısıyla aileler çocuklarını televizyonun

olumsuz etkilerinden koruyabilmek için medya okuryazarı olmaları önem taşımaktadır. Zira okul öncesi çocuklar televizyonun zararlı etkileri içinde kalmaya daha fazla açıktırlar. Bu çalışmada, nitel araştırma yöntemi olan yarı yapılandırılmış görüşme yöntemi kullanılmıştır. Görüşmelerde ailelerin medya okuryazarlığı bilgisi, program içeriği, yaş özelliklerine uygunluğu ve izleme süreleri ölçütlerinden hangileri konusunda ne kadar bilinçli oldukları görülmeye çalışılmıştır. Görüşmelerin sonuçlarına göre, deneklerin “*medya okuryazarlığı*” kavramı hakkında bilgi sahibi olmadıkları tespit edilmiştir. Ancak aileler, çocuklarının izlediği programları seçme konusunda yönlendirici olma eğilimi göstermektedirler. Genellikle tematik çocuk kanallarını tercih ettikleri fakat televizyon izlerken çocuklarının pasif izleyici olmasını engelleme bilincine sahip olmadıkları saptanmıştır. Değerlendirme olarak, deneklerin medya okuryazarlığı bilincine sahip olmadıkları için bu konuda eğitilmeleri gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

Hacıbektaşoğlu (2014) Kültürel çalışmalar ve çizgi filmlerin çocuk izleyici üzerindeki etkileri araştırmaları konulu çalışmada, çizgi filmlerin çocukların iletişimini nasıl etkilediğini ve çocukların çizgi film izleme alışkanlıklarında ailelerin yönlendirici etkilerini belirlemeye çalışılmıştır.

Araştırma, İstanbul ili içinde Bahçelievler, Bağcılar, Esenyurt, Şişli ilçelerindeki resmi anaokullarına giden 45 erkek, 55 kız öğrenci olmak üzere toplam 100 4-6 yaş grubu çocukları ile 100 ebeveyn ve 20 öğretmen ile yürütülmüştür. Ebeveynlere ve öğretmenlere iki farklı anket çalışması, çocuklarla ise, yüz yüze görüşme gerçekleştirilmiştir. Veriler kodlanarak frekans ve yüzdelik dağılımları tablolar halinde yorumlanmıştır. Okul öncesi çocukların öğretmenlerinin anket sonuçlarına verdikleri cevaplara göre çocuklar, izledikleri çizgi film kahramanlarını oynadıkları oyunlarına kattıkları görülmektedir. Bu da okulöncesi çocukların çizgi filmlerin etkisi altında kaldıklarını ve anaokulunda çizdikleri resimlere yansıttıklarını göstermektedir. Ayrıca okulöncesi çocuklardan %80’inin boş zaman olarak çizgi film izledikleri ve %40’ının haftada 6-7 saat, %35’in ise 7 saat ve üzeri televizyon izledikleri tespit edilmiştir. Ailelerin %70’i çocuklarını cezalandırmak için televizyon izlemesini engellediklerini ifade etmektedirler. Dolayısıyla, ebeveynlerin çocuklarına televizyon izlemenin ödül olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, okulöncesi çocukların %90’ı, izledikleri şiddet içeren çizgi filmlerden etkilenerek %95’i çizgi film kahramanlarının oyuncaklarına sahip olmak istemektedirler. Bu da çocukların, ailelerine tüketiciliğe teşvik ettiğini göstermektedir. Okulöncesi çocukların hayal ve gerçek arasındaki farkı, yetişkinler kadar kolay bir şekilde

algılayamaması onları televizyon karşısında yetişkinlere oranla daha korunmasız durumda bırakmaktadır.

Karaca, Pekyaman ve Güney (2007) Ebeveynlerin televizyon reklam içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkilerini etik açıdan algılamalarına yönelik yapılan bu araştırmada reklamların satışları artırmada firma ve ürünlerin yararına olumlu davranışta bulunması hedeflenmektedir. 4-13 yaş çocuklarının ailelerinin, televizyon reklamlarının çocuklar üzerindeki etkilerini algılamalarını etik açıdan değerlendirmek için anket çalışması yapılmıştır. Elde edilen veriler SPSS paket program, frekans analizi ve faktör analizi ile yorumlanmıştır. Bulunan sonuçlara göre çoğunlukla aileler; reklamların çocuklara zarar verdiği ve reklamların etik açıdan problemli olduğu görüşünü savunmuşlardır. Araştırmanın sonucunda, çocukların en çok etkilendiği reklamların oyuncak ve gıda reklamları olduğu belirlenmiştir. Ayrıca çocuklar en çok çizgi film kahramanlarının yer aldığı ve çocukların oynadığı reklamlardan etkilenirken, müziği dikkat çeken reklamları da ardından izlemektedirler. Ailelerin tamamına yakını, reklamların çocukların hayal gücünü, yaratıcılığını ve tüketim alışkanlıklarını olumsuz yönde etkilediğini, çocukları sorumsuz davranışlara yönelttiği ve yanlış beslenmeye yönlendirdiği görüşünü dile getirmektedirler.

Önür (2004)'ün Postmodern çocukluğun inşasında çocuk televizyonları: Fox Kids TV örneği araştırması, Fox Kids çocuk televizyonunda gerçekleştirilmiştir. Bu kanal 2-14 yaş çocuklar için Ortadoğu ve Dünyanın 57 ülkesinde 17 farklı dilde yayın yapan bir kanaldır. Bu çalışmada üç Fox Kids Tv programı incelenmiş, aynı zamanda bu kanal içinde yer alan 3 çizgi film üzerinde uygulanmıştır. "Örümcek Adam, Deniz Kızı, Casus köpeklerin Gizli Dosyası" isimli çizgi filmler ikişer bölüm olarak kaydedilmiştir. Makro düzeyde içerik çözümlemesi yapılmıştır. Sorulan kriterlerin filmin içinde nasıl yer aldığına bakılmıştır. Çocuğu merkezine alan medya içeriklerinde olduğu gibi Fox Kids TV'deki çocuk programlarında hiper gerçeklik alanı oluşturulmuştur. Sonuçta; Toplumsallaşma sürecinde çocukların özdeşleştikleri insan ve hayvan karakterlerinin yer aldığı programlardaki bu ilişki sistemleri ile çocukların anlam dünyaları kurulmakta kapitalizmin normları ve işleyişi rasyonelleştirilerek ideal insanın özellikleri betimlenmektedir. Çocuk için gerçek yaşam televizyonda gördüklerinden daha farklı olarak, televizyonun çocukların dünyayı algılayış biçimlerini yönetmesi önemli sorun olarak görülmektedir.

Önder ve Balaban Dağal (2006) Taş Devri çizgi filminin okul öncesi çocuklarının anne babaları tarafından kalite kriterlerine ilişkin olarak

değerlendirilmesi konulu araştırma, çocukların %30,79'unun günde 2-3 saat televizyon izlediklerini, %25,64'ünün sınırsız izlediğini, %25,63'ünün günde iki saat televizyon izlediklerini ortaya koymuştur. Bu durumda çocukların televizyondan etkilenmeleri kaçınılmazdır. Literatür çalışması kapsamında televizyonun olumlu olumsuz yönleri incelenmiş ve televizyonda yayınlanan çocuk programları ve çizgi filmlerini kalite kriterleri açısından değerlendiren bir ölçeğin eksikliği fark edilmiştir. Hollanda'da geliştirilmiş olan "çocuk programlarını değerlendirme ölçeği" Türkçeye uyarlanmıştır (Balaban, 2002). Ölçek anne babalara 500 anne babaya uygulanmıştır. Bu çalışmada çocukları okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 77 anneye danışılarak çocuklarının ve kendilerinin en çok izledikleri çocuk programı ve ya çizgi filminin "Taş Devri" isimli çizgi filmi olduğu tespit edilmiştir. Daha sonra annelere "Çocuk Programlarını Değerlendirme Ölçeği" kullanılarak kalite kriterleri (zararsız bulma, rahatlatıcı bulma, model olma, güvenilir bulma, gerekli bulma, estetik bulma, eğlendirici bulma, anlaşılır bulma, düşünce uyarımı) açısından değerlendirilmiştir. Annelerin kalite kriterleri açısından Taş Devri çizgi filmi hakkındaki görüşleri, anne eğitim düzeyi, çocuğun yaşı, cinsiyeti, sayısı, annenin yaşı değişkenlerinin de çocuk programlarını değerlendirme üzerindeki etkileri incelenmiştir. Toplanan veriler çok boyutlu varyans analizi tekniği uygulanarak değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda anneler incelendiğinde çocuğun yaşı değişkeninin "güvenilir bulma" kriterinde anlamlı olduğu gözlenmiştir. Ayrıca annelerin eğitim düzeylerinin düşünce uyarımı kriterinde etkili olduğu, "çocuk sayısı" değişkeninin "gerekli bulma" ve "eğlendirici bulma" kriterlerinde etkili oldukları saptanmıştır.

Savaş (2014) Çocuk resmi ve bilinçaltı konulu çalışmada çocuğun yaşantılarını anlamak için çocuğun çizdiği resimler incelenmiştir. Çocuk resimleri çocuğun nesnel dünya ile kurduğu ilişki ve içinde bulunduğu çevreyi değiştirme yolundaki yaratıcı davranışların bir göstergesidir. Çocuğun çizdiği resimler ifade ve karakter etkinliğidir. Sanat ve çocuk birbirini tamamlayan, sürekli değişen ve gelişen dinamik bir olgudur. Çizme, boyama, yırtma, yeniden biçimlendirme gibi değişik süreçlerde çocuk, kendine göre anlamlı bir bütünlük oluşturarak deneyim kazanmaktadır. Resim çizme etkinliği sonucunda çocuk, yalnızca bir sanat ürünü ortaya çıkarmakla kalmayıp, kendisini tanımaya yarayan önemli ipuçlarını göstererek kendini ifade etmektedir. Aynı zamanda çocuk, duygusal yaşantılarını çizdiği resimlere yansıtarak farkında olmadan duygularını, düşüncelerini aktarmaktadır. Çocuk hangi rengi seviyorsa, resimlerinde o rengi yoğun bir şekilde kullanmaktadır. Çocukların kendilerini çizdikleri resimlerle ifade ettikleri, koyu renkli boya

çizilen resimlerin karamsarlığı, canlı renkli olanların ise mutluluğu yansıttığı belirtilmektedir.

Bilgiyi üreten, çözümleyen ve özgün, sıra dışı çocuk bireylere ihtiyaç artmaktadır. Çünkü bu çocuk bireylerin hayal, öngörü ve kestirim güçleri de yüksek olmaktadır. Resim eğitimi diğer bütün sanat dallarının eğitimi gibi duyarlıkların eğitimidir. Duyarlıkları eğitilen çocuk yaşama da bu duyarlıklarla bakar ve yeni yaratıcı oluşumlarla yaşama taşır. Çocuğun ilgi ve ihtiyaçlarını kendi bireysel becerileri ile çözmesi konusunda cesaretlendirilmesi büyük önem taşımaktadır.

Şahin ve Tüzel (2011) Medya dünyasının gerçek dünyayı yansıtma düzeyinin öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda belirlenmesi konulu çalışma, öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda medya dünyasının gerçek dünyayı yansıtma düzeyini ortaya koymaktadır. Araştırmanın evreni, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde eğitim gören 1218 son sınıf öğrencisi oluşturmaktadır. Örneklem ise, evren içerisinde tesadüfî örneklem yolu ile seçilen N=376 öğretmen adayı içerisinde seçilmiştir. Araştırmacılar tarafından geliştirilerek geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan "Medya Dünyasının Gerçek Dünyayı Yansıtma Düzeyi Ölçeği" uygulanmış ve elde edilen veriler frekans, t-testi ve tek yönlü Anova testleri ile analiz edilmiştir. Yapılan faktör analizinde, ölçeği oluşturan maddeler arasındaki ilişki yüksek bulunmuş veri toplama aracının güvenilirlik katsayısı 0,861 olarak hesaplanmıştır. ve ölçek yapı geçerliliği açısından uygulanabilir görülmüştür. Araştırmada, öğretmen adaylarının tamamına yakınının medya dünyasının gerçek dünyayı yansıtması konusunda kararsız kaldıkları görülmüştür. Öğretmen adaylarının en sık kullandıkları ve en güvenilir buldukları medya aracı ile medya dünyasının gerçek dünyayı yansıtma düzeyi ölçeğine ilişkin ortalamaları arasında anlamlı bir farkın olduğu tespit edilmiştir. Öğrenim gördükleri bölüm ve cinsiyet değişkeni ile medyanın gerçek dünyayı yansıtmasına yönelik görüşleri arasında ise anlamlı bir farkın olmadığı saptanmıştır. Elde edilen bu sonuçlar doğrultusunda öneriler geliştirilmiştir.

Temel, Akgun Kostak ve Çelikkalp (2014) Çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddetin belirlenmesi konulu araştırmanın amacı, çocuk kanallarında yayınlanan çizgi filmlerdeki şiddet varlığını ve unsurlarını belirlemek, dikkat çekmek ve bu konuda sağlık çalışanlarının farkındalığını arttırmaktır. Araştırmanın verileri 2012 yılında, üç çocuk kanalında rastgele seçilen çizgi filmler izlenerek ve araştırmacılar tarafından geliştirilen formdan oluşmaktadır. Veri toplama formu fiziksel, sözel ve ruhsal şiddet unsurlarını içeren üç bölümden oluşmaktadır.

Araştırma bulgularına göre, izlenen çizgi filmlerin 62'sinde (%68,9) fiziksel, sözel ve ruhsal şiddet unsurlarından en az bir tanesi bulunmuştur. İzlenen çizgi filmlerin 43'ünde (%47,8) fiziksel, 38'inde (%42,2) ruhsal, 32'sinde (%35,6) sözel şiddet unsurları saptanmıştır. Şiddet görüntüleri süre olarak incelendiğinde; 10800 saniyelik izlem süresinin 843 saniyesinin şiddet içeren görüntülerden oluştuğu tespit edilmiştir. Süre olarak en fazla görülen fiziksel şiddet olup, toplam şiddet süresinin yarısını (432 sn) oluşturmaktadır. İzlenen üç kanal karşılaştırıldığında, şiddet görüntüleri açısından kanallar arasında istatistiksel yönden anlamlı fark bulunmuştur ($p < .05$). Araştırma sonucunda, çocuk TV kanallarındaki çizgi filmlerin hemen hemen çoğunda fiziksel şiddet başta olmak üzere şiddetle ilgili görüntülerin yer aldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Türmenoğlu (2017) Okul öncesi çocukların desenlerinde fantezi kurgular ve gerçeklik arasındaki etkileşim konulu araştırma, çocukların hayal ve gerçeklik arasındaki farklılığı algılamalarında gelişim sürecine özgü olduğu kabul edilen bir ara evrenin özelliklerini ve çocukların kendi yaşantılarına nasıl yansıdığını araştırmaktadır. Çalışma, İstanbul ilinde bir kreşte gerçekleştirilmiş olup, çocukların yaratıcılıklarındaki bireysel niteliklerin gözlemlenebilmesi amacı ile 6 hafta boyunca kreşte 5-6 yaşlarında 10 erkek ve 10 kız olmak üzere 20 çocukla sınırlanmıştır. Deney grubuna seçilen çocuklar aileleri tarafından desteklenmekte, kreşte ayrıca oyun ve sanat etkinliklerinin yanında İngilizce, yaratıcı drama, beden eğitimi, folklor, satranç vb. gibi dersler almaktadırlar. Değerlendirmede öğretmen görüşlerinden yararlanılmıştır. Verilerin analizinde her çocuk için örnek, (E X, 4: 04) ve (K X, 5: 09) kısaltmaları kullanılmıştır. Betimsel bir yöntemdir. Çalışma 6 hafta süresince resim defterlerinde kendilerine herhangi bir konu verilmeksizin çizdikleri desenler incelenmiştir. Hayali düşünme, oyun ve oyun etkinliklerinin bu ara evrede hayal ve gerçeklik arasındaki sınır çizgisinin yetişkinlerdeki kadar net olmadığı bilinmektedir. Araştırmada çocukların yaşam deneyimlerini anlamlandırma ve fiziksel yaşamın olanaklarını değerlendirme konusunda esneklikten yararlandıkları, bu farklılığın onların yaratıcı olmalarında temel özelliklerden biri olduğu görülmektedir. Araştırma bulguları, çocukların yaşamı anlamlı kılmak için düşünce ve deneyimlerini yaşamlarına nasıl dönüştürdükleri ve bunların şekil, iletişim ve uygulama yönünden içerdiği zenginliği belirtmektedir. Bu araştırmada süreç içinde çocukların çizdiği resimlerinde, karalama evresinden üç boyutlu görünümün gelişimine doğru yapılan değerlendirme ölçütlerinin çocukların amaç ve ilgilerini ne kadar yansıttığı araştırılmaktadır. Araştırma sonucunda çizilen resimlerin çocuklar için nesnel gerçeklik kaygısının yerine, değişken ve yeniden kurgulanabilir anlam, yapı ve söylemlere sahip olduğu izlenmektedir.

Temizyürek ve Acar (2014) Çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi konulu araştırmanın amacı, çizgi filmlerdeki subliminal mesajların çocuklar üzerindeki etkisi incelenmiştir. Çalışmada çizgi film, bilinçaltı ikna yöntemleri açıklanmış; bazı çizgi filmler gösterge bilimsel çözümlerle incelenerek çizgi filmlere yerleştirilen subliminal mesajlara vurgu yapılmıştır. Hedef kitlesi çocuklar olan çizgi filmlerin işlevleri; öğretmek, doğruyu göstermek, eğlendirmek, eğlendirirken eğitmektir. Ancak her çizgi filmde bu görevi yerine getirmek için olumlu mesajlar verilmemektedir. Doğru bilinen mesajların arkasında çizgi film yapımcısına ait görüş ve inanışa göre şekillenen farklı mesajlar bulunmaktadır. Bilinçaltına yüklenen mesajlardan daha yaygın ve etkili olan subliminal mesajların var olduğu tezi günümüzde tartışılrsa da geniş kitlelerce kabul görmektedir. Çizgi filmlere ölüm, cinsellik, şiddet, gerçek dışı karakterler ve millî duyguları zedeleyen olumsuz mesajlar bilinçaltı ikna teknikleri ile gizlenmektedir. Bu çalışmada, subliminal mesajlara karşı ailelerin, eğitimcilerin, medya kuruluşlarının ve devletin üzerine düşen görevler öneri niteliğinde sunulmuştur.

Türkkkan (2006) Okul öncesi dönem çocuklarının yaptıkları resimlerin aile yaşamlarına ilişkin ipuçları bakımından değerlendirilmesi konulu araştırmanın amacı, çocuğun yaptığı resimlerden aile yaşamlarına dair ipuçları elde ederek, çocukların kişisel dosyaları ile karşılaştırmaktır. Araştırma verileri nitel araştırma yöntemlerinden yarı yapılandırılmış görüşme ve doküman incelemesi yöntemi ile toplanmıştır. Eskişehir ilinde özel bir çocuk yuvasına devam eden 5-6 yaş grubundaki 8 çocuğa uygulama üç aşamada yürütülmüştür. İlk aşamada çocuklardan ailelerini anlatan resim çizmeleri ve ardından çocuklarla görüşme yapılmıştır. İkinci aşamada resimler, analiz edilerek yorumlanmıştır. Üçüncü aşamada ise, yorumlar öğrenci dosyasındaki veriler ile karşılaştırılmıştır. Görüşme ve doküman incelemesinden elde edilen bulgular frekans ve yüzde olarak analiz edildikten sonra çocukların çizdikleri resimler ile karşılaştırılıp yorumlanmıştır.

Türkkent (2012) Okul öncesi dönem çocuklarının televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşleri konulu araştırma, okul öncesi eğitime devam eden çocuklar, bu çocukların anneleri ve babalarının televizyon izleme sürelerini ve çocukların televizyondan etkilenmeleri konusunda anne ve öğretmen görüşlerini belirlemek amacı ile yapılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu 2010-2011 öğretim yılında Burdur ilinde anasınıfına devam eden 52 çocuk ve bu çocukların anne ve babaları toplam 156 kişi ile, bu kurumlarda çalışan 20 okul öncesi eğitimi öğretmeni oluşturmaktadır. Araştırmada nicel ve nitel veriler için görüşme formları ve kayıt

formları kullanılmıştır. Elde edilen bulgulara göre, okul öncesi dönem ailelerinde en çok izlenen programın çizgi filmler olduğu, en az izlenen programın ise magazin ve belgesel programı olduğu saptanmıştır. Araştırmaya dahil olan anne ve babalar televizyonda en çok dizi filmleri izlemektedirler. Çocukların televizyonda en fazla çizgi filmler ve dizi filmleri izlediği sonucuna ulaşılmıştır. Kız çocukları erkek çocuklarına göre daha fazla televizyon izlemektedir. Görüşmeye katılan annelerin büyük çoğunluğu ve öğretmenlerin tamamına yakını çocukların çizgi filmler, dizi filmler, reklâmlar ve çocuk programlarından etkilendiği yönünde görüş belirtmişlerdir.

Yukay Yüksel ve ark. (2015) Okul öncesi çağıdaki çocukların “iyi” ve “kötü” kavram algılarının resim analizi yöntemiyle incelenmesi konulu araştırmada okul öncesi çocukların, “iyi” ve “kötü” kavramına ilişkin algıları ile, bu kavramlara yükledikleri duygu ve değerler çizdikleri resimler aracılığıyla incelenmiştir. Araştırmaya Milli Eğitim Bakanlığı’na bağlı dört okulöncesi kurumuna devam eden 4-6 yaş aralığındaki 35 kız, 36 erkek toplam 71 çocuk, 5-6 yaş aralığına giren 47 kız, 62 erkek olmak üzere toplam 109 çocuk araştırmanın çalışma grubunu oluşturmuştur. Çocuklardan önce iyi bir şey çizmeleri, ardından kötü bir şey çizmeleri istenmiştir. Bu araştırmada çocuklardan toplanan resimler nitel araştırma yöntemlerinden içerik analizi yöntemi ile kategoriler oluşturularak kodlanmıştır. Araştırma sonucuna göre, çocukların “iyi” kavramına karşılık olarak en fazla sevgi, neşe eğlence ve mutluluk; “kötü” kavramına karşılık olarak da korku, üzüntü, kızgınlık öfke duygularına ve 5-6 yaşında acı ve şaşkınlık duygularına yer verdikleri görülmüştür. 4-5 yaşında ise, herhangi bir değer ifadesine rastlanmazken, 5-6 yaşında “iyi” ile ilişkili olarak sevgi, dostluk, sorumluluk ve yardımseverlik değerlerine rastlanmıştır. “İyi” ve “kötü” temalı resimlerde doğa, gökyüzü ve doğa olayları ile hayal gücüne ilişkin şekiller en çok rastlanan tema olurken, mavi, kırmızı, sarı, yeşil, mor ve turuncu en çok kullanılan renkler olmuştur.

2.6.2. Yurt Dışında Yapılan Araştırmalar

Lee, Chae, Bang,& Choi (2015) Relationships among preschoolers’ smartphone addiction tendency, their problem behaviors, and parenting efficacy of their mothers konulu araştırma, anaokuluna giden 4-6 yaş arası 83 çocuk, anneleri ve öğretmenleri üzerinde uygulanmıştır. Çocukların günde ortalama olarak 45 dakika akıllı telefon kullandıkları ve %60’ının günde 60 dakikadan daha çok akıllı telefon kullandıkları tespit edilmiştir. Çocukların %69,8’i akıllı telefonun yetişkin rehberliği

olmaksızın kullanmakta olduğu, annesi akıllı telefonu günde 60 dakikadan daha fazla kullanan çocukların annesi akıllı telefonu 60 dakikadan daha az kullanan çocuklara oranla akıllı telefona bağımlı olma durumlarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu doğrultuda, akıllı telefonun çocuklar açısından kullanımının azaltılmasının amaçlandığı, benzer bir davranışı anne babalarının da göstermesi gerektiği düşünülmektedir.

Park ve Park (2014) Erken çocuklukta akıllı telefon bağımlılığı üstüne kavramsal model konulu araştırmada anne babaların eğitimlerinin, gelirlerinin, yaşlarının yüksek olması, geliri çift aileler, birden fazla akıllı telefon kullanan aileler, telefon kullanımına karşı olumlu tutum geliştiren ailelerden gelen çocukların akıllı telefon, tablet ve televizyon bağımlısı olma ihtimali yüksektir. Ayrıca yaşları daha küçük olan, kardeş sayısı az olan, erkeklerin ve okula gitmeyen çocukların medyanın etkisi altında olduğu belirlenmiştir. Sonuçta medya bağımlısı çocuğun; dikkat eksikliği, öfke kontrolü ve duygusal dengesizlik, obezite, görme ve işitme duyusunda azalma, beyin gelişimi eksikliği gibi fiziksel problemler yaşamalarının mümkün olduğu söylenebilir.

Sanders (1999: 135) Araştırmaya katılan bir çocuğun altı yaşından on sekiz yaşına gelinceye kadar on altı bin saat televizyon seyrettiğini, radyo ve CD dinleyerek dört bin saat geçirdiğini, bilgisayar karşısında beş bin saat harcadığını ve iki bin saatini de sinemada geçirdiğini belirtmektedir. Kısaca; bir çocuk 6-18 yaş arasındaki döneminin %25'ten fazla zamanını medya araçları ile iç içe geçirmektedir. Bu oran, çocukların uykuda geçirdikleri süreçle birlikte düşünüldüğünde daha da anlamlı bir hale gelerek uyku dışındaki yaşamlarının yarısını oluşturmaktadır. Bu anlamda çocuklar, bu yaş dilimine gelinceye kadar olan yaşamlarını medya dünyası ile gerçek dünya arasında sıkışmış durumda geçirmektedirler.

Vaneva (2006) Okul Öncesi dönem çocuklarının (4-7 yaş) mekânda konum kavramlarının incelenmesi konulu araştırma, gerçek şematik sembollerini temel alan uzay ilişkilerini anlamlandırma, yorumlama ve tanımlama için özel zihinsel dil olduğundan hareketle hazırlanmıştır. Araştırmada 4-7 yaşlar arasında mekânda konum kavramını incelemek için, başarı testi geliştirilmiştir. Test çalışmadaki bu durumu değerlendirmek için hazırlanarak standardizasyonu yapılmıştır. Geliştirilen test çocuk gözlem sonuçlarını birleştirerek çocukların mekânda konum kavramını kazanmalarında en verimli ve etkin ortamın oluşturulmasına olanak sağlar. Sonuç olarak bu test, çocukların gerçek başarıyı yakalamalarını ve belirli zorlukları da işaretleyerek okul öncesi eğitimdeki ihtiyaçları karşılamaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

3. YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde sırası ile araştırmanın modeli, çalışma grubu, veri toplama araçları, veri toplama işlemleri ve verilerin analizinde kullanılan istatistiksel tekniklere ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Bu çalışma nitel araştırma yaklaşımlarından fenomenolojik (olgu bilim) desenedir. Çocukların çizgi film izleme deneyimlerini, filmleri anlamlandırma ve oluşturdukları algılarını derinlemesine analiz edip tanımlamak için bu desen seçilmiştir. Bize tümü ile yabancı olmayan aynı zamanda da tam anlamını kavrayamadığımız olguları araştırmayı amaçlayan çalışmalar için olgubilim (fenomenoloji) uygun bir araştırma zemini oluşturur (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

Araştırmanın çalışma grubunu anaokulu öğrencileri oluşturmaktadır. Çalışma kapsamında, çalışmaya katılmaya gönüllü bir özel anaokul ve bir devlet okulu belirlenmiş ve bu okullardan rastgele seçilen 101 öğrenci ile çalışma gerçekleştirilmiştir.

Tablo 1: Çalışma grubu

	N	Erkek	Kız
Özel Anaokul	50	24	26
Devlet Anaokulu	51	24	27

Tablo 1’de katılımcıların cinsiyetlerine ve okul türlerine göre dağılımı izlenmektedir. Buna göre çalışmaya özel okuldan 24 erkek ve 26 kız öğrenci olmak üzere 50 kişi, devlet okulundan 24 erkek ve 27 kız öğrenci katılmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Çalışma kapsamında veriler birebir görüşme yolu ile toplanmıştır. Yarı yapılandırılmış görüşme formlarına verilen cevaplar not edilmiştir. Formun hazırlanmasında uzman görüşlerinden ve literatürden yararlanılmıştır. Görüşme

formu EK-A'da sunulmuştur. Çalışmada ayrıca çocukların çizdikleri resimler bir diğer veri kaynağı olarak kullanılmıştır.

3.4. PROSEDÜR

Görüşmelere başlamadan önce çocuklardan en çok izledikleri çizgi filmler ile ilgili resim yapmaları istenmiştir. Elde edilen 101 resim detaylı bir şekilde incelenmiş ve resimlerde bulunan objeler not edilmiştir. Daha sonra resmi çizen çocuklar ile çizdikleri resimlere dair görüşme formu kullanılarak görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde verilen cevaplar formlara işlenmiştir. Ses kaydı alınmamıştır. Çocukların çizdikleri resimler cinsiyete göre E1 ve K1 gibi kod isimler ile belirlenmiştir.

3.5. VERİLERİN ÇÖZÜMLENMESİ

Çalışma kapsamında elde edilen farklı teknikler kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışma kapsamında betimsel analiz, içerik analizi ve yorumsayıcı analiz teknikleri kullanılmıştır. Betimsel çözümlemede çocukların görüşleri önceden oluşturulan temalar ile doğrudan aktarılmıştır. İçerik analizinde ise araştırmanın amacı ve alt amaçları bağlamında görüşme sorularının içindeki kavramlar belirlenmiş, bunlardan anlamlı bir bütün oluşturacak şekilde kodlar oluşturulmuş, oluşturulan kodlar araştırmanın alt amaçları bağlamında kategorilere ayrılmıştır. Yorumsayıcı analiz ile çocukların çizdikleri resimler yorumlanmış ve çıkarımlar yapılmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

4. BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmanın bu bölümünde birinci soru setine çocukların verdikleri cevaplar irdelenmiştir. Birinci soru setinde çocukların izledikleri çizgi filmlere yönelik olgusal bilgiler incelenmiştir. Çocukların izledikleri çizgi filmleri kimlerle izledikleri, izlenen zaman dilimleri, nerede izlendiği, izlenen cihazlar ve izlenme oranlarına ilişkin hazırlanan sorulara verilen cevaplara dair bulgular burada sunulmaktadır.

4.1. KIMLERLE ÇIZGI FILM İZLERSİN?

Tablo 2: Çocukların çizgi filmi kimlerle izlediğine ilişkin dağılımı

	Aile	%	Arkadaş	%	Yalnız	%
Özel	35	70	5	10	10	20
Devlet	38	74.5	0	0	13	24.5

Tablo 2’de çocukların kimler eşliğinde çizgi filme izlediğine dair verilen yanıtlar izlenmektedir. Buna göre çocuklar ekseriyetle aileleri ile birlikte film izlemektedirler. Özel okula devam eden çocukların %70’i ailesi ile, %10’u arkadaş ile ve %20’si yalnız başına film izlemektedirler. Devlet okulunda ise çocukların %74.5’i ailesi ile ve %24.5’i yalnız başına film izlemektedirler.

4.2. NE ZAMAN ÇIZGI FILM İZLERSİN?

Tablo 3: Çocukların çizgi filmi izleme zamanlarına ilişkin dağılımı

	Sadece Hafta Sonu	%	Sadece Hafta İçi	%	Hafta İçi ve Hafta Sonu	%
Özel	0	0	17	34	33	66
Devlet	0	0	0	0	51	100

Tablo 3’te çocukların çizgi film izleme zamanları izlenmektedir. Elde edilen bulgulara göre özel anaokuluna devam eden öğrencilerin %34’ü sadece hafta içi çizgi film izlerken, sadece hafta sonu izleyen öğrenci bulunmamaktadır. Öğrenciler genellikle hem hafta sonu, hem de hafta içi çizgi film izlemektedirler. Bu oran özel anaokuluna giden çocuklarda %66 olarak tespit edilmiştir. Devlet anaokuluna giden çocukların hepsi hem hafta içi hem de hafta sonu çizgi film izlemektedirler.

4.3. NEREDE ÇIZGI FILM İZLERSİN?

Tablo 4: Çocukların çizgi filmi izledikleri mekânlara ilişkin dağılımı

	Evinde (#-%)	Evinde ve Akraba Evinde (#-%)	Evinde ve Arkadaş Evinde (#-%)
Özel	39-78	7-14	4-8
Devlet	51-100	0-0	0-0

Tablo 4’te çocukların çizgile filmleri izledikleri mekân verilmiştir. Buna göre hem özel okulda hem de devlet okulunda çocukların hepsi kendi evlerinden bu filmlere erişmektedirler. Özel okula devam eden çocukların %78 sadece kendi evlerinde, %14’ü hem kendi evlerinde hem de akraba evinde ve %8’i hem kendi evlerinde ve hem de arkadaş evinde film izlemektedirler. Devlet okuluna devam eden öğrencilerin hepsi sadece kendi evlerinde film izlemektedirler. Akraba evinde ya da arkadaş evinde film izlediğini belirten bir katılımcı olmamıştır.

4.4. HANGİ CİHAZLARLA ÇIZGI FILM İZLERSİN?

Tablo 5: Çocukların çizgi filmi izlediği cihazlara ilişkin dağılımı

	TV (#-%)	TV-Telefon (#-%)	TV-Tablet (#-%)	TV, Tablet, Telefon (#-%)	Tablet (#-%)
Özel	9-18	18-36	9-18	10-20	4-8
Devlet	7-13.7	9-17.6	17-33.3	14-27.4	4-7.8

Çocukların çizgi film izlediği cihazlar dikkate alındığında televizyonun halen vazgeçilmez bir cihaz olduğu gerçeği ön plana çıkmaktadır. Tablo 5’te çocukların çizgi film izlerken kullandıkları cihazlar izlenmektedir. Özel okula devam eden çocukların %8’i sadece televizyondan, %36’sı hem televizyondan hem telefondan, %18’i televizyon ve tablettten, %20’si televizyon, tablet ve telefon kullanarak ve %8’i sadece tablettten çizgi film izlemektedirler. Devlet okuluna devam eden çocukların %13.7’si sadece televizyondan, %17.6’sı hem televizyondan hem telefondan, %33.3’ü televizyon ve tablettten, %27.4’ü televizyon, tablet ve telefon kullanarak, ve %7.8’i sadece tablettten çizgi film izlemektedirler.

4.5. İZLENEN ÇIZGI FILMLER

İzlenen çizgi filmler noktasında katılımcıların okul türüne ve cinsiyete göre farklılaştığı görülmektedir. En çok izlenen çizgi filmlere dair detaylı bilgiler EK-B’de sunulmuştur.

Tablo 6: Özel okuldaki erkek çocuklarının sürekli izlediği çizgi filmler

	Vikingler (#-%)	Kral Şakir (#-%)	Sünger Bob (#-%)	Diğer (#-%)
Erkek	10-41.6	5-20.8	5-20.8	4-16.6

Özel okula giden erkek çocukların izledikleri çizgi filmler Tablo 6'da sunulmuştur. Buna göre bu çocukların %41.6'sı Vikingler çizgi filmini, %20.8'i Kral Şakir filmini, %20.8'i Sünger Bob filmini ve %16.6'sı diğer filmleri izlemektedirler.

Tablo 7: Özel okuldaki kız çocuklarının sürekli izlediği çizgi filmler

	My Little Pony (#-%)	Elsa (#-%)	Rapunzel (#-%)	Kral Şakir (#-%)	Diğer (#-%)
Kız	10-38.4	5-19.2	5-19.2	4-15.4	2-7.2

Tablo 7'de özel okula giden kız çocuklarının en çok izlediği filmlere yer verilmiştir. Buna göre bu çocukların %38.4'ü My Little Pony filmini, %19.2'si Elsa filmini, %19.2'si Rapunzel filmini, %15.4'ü Kral Şakir filmini, ve %7.2'si diğer filmleri izlemektedirler.

Tablo 8: Devlet okulundaki erkek çocuklarının sürekli izlediği çizgi filmler

	Rafadan Tayfa (#-%)	Bulmaca Kulesi (#-%)	Şimşek McQueen(#-%)	Diğer (#-%)
Erkek	10-41.6	7-29.2	4-16.6.	3-12.5

Tablo 8'de devlet okula giden erkek çocuklarının en çok izlediği filmlere yer verilmiştir. Buna göre bu çocukların %41.6'sı Rafadan Tayfa filmini, %29.2'si Bulmaca Kulesi filmini, %16.6'sı Şimşek McQueen filmini, ve %12.5'i diğer filmleri izlemektedirler.

Tablo 9: Devlet okulundaki kız çocuklarının sürekli izlediği çizgi filmler

	Uğur Böceği ile Kara Kedi (#-%)	Elsa (#-%)	Maşa ile Koca Ayı (#-%)
Kız	11-40.7	9-33.3	7-25.9

Tablo 9'da devlet okuluna giden kız çocuklarının en çok izlediği filmlere yer verilmiştir. Buna göre bu çocukların %40.7'si Uğur Böceği ile Kara Kedi filmini, %33.3'ü Elsa filmini, %25.9'u Maşa ile Koca Ayı filmini izlemektedir.

4.6. HAYAL-GERÇEK DAĞILIMI

Bu soruda öğrencilerin izlediklerinin ve çizdiklerinin hayal mi gerçek mi olduğuna dair çocukların algılarına yer verilmiştir.

Tablo 10: Özel okuldaki öğrencilerin hayal/gerçek dağılımı

	Hayal (#-%)	Gerçek (#-%)
Kız	20-76.9	6-23.1
Erkek	21-87.5	3-12.5

Tablo 10’da özel okuldaki öğrencilerin izlediklerine ve çizdiklerine dair algıları izlenmektedir. Buna göre kızların %76.9’u izlediklerinin hayal olduğunu belirtmişlerdir. Bu çocukların %23.1’i izlediklerinin gerçek olduğunu ifade etmişlerdir. Özel okula giden erkek çocuklarının %87.5’i izlediklerinin hayal olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çocukların %12.5’i de izlediklerinin gerçek olduğunu iddia etmişlerdir.

Tablo 11: Devlet okulundaki öğrencilerin hayal/gerçek dağılımı

	Hayal (#-%)	Gerçek (#-%)
Kız	12-44.4	15-55.6
Erkek	6-25	18-75

Tablo 11’de devlet okuluna giden çocukların hayal-gerçek algıları izlenmektedir. Buna göre devlet okuluna giden kız çocuklarının %44.4’ü izlediklerini hayal olduğunu belirtmişlerdir. Bu çocukların %55.6’sı izlediklerinin gerçek olduğunu belirtmişlerdir. Erkek çocuklarının %25’i izlediklerinin hayal olduğunu ifade etmişken, %75’i izlediklerinin gerçek olduğunu belirtmişlerdir.

4.7. GERÇEKLIK ALGILARI

Bu soruda öğrencilerin filmlerde izlediklerini ve resimlerde çizdiklerini kendi çevrelerinde görüp görmediklerini belirlemek amaçlanmıştır.

Tablo 12: Özel okuldaki öğrencilerin gerçeklik algıları

	Görüyorum (#-%)	Görmüyorum (#-%)
Kız	3-13	23-77
Erkek	1-4	23-96

Tablo 12’de özel okuldaki öğrencilerin gerçeklik algıları dağılımı izlenmektedir. Buna göre kız öğrencilerinin %13’ü filmlerde izlediklerini çevrelerinde gördüklerini belirtirken, %77’si görmediklerini ifade etmiştir. Erkek öğrencilerin sadece %4’ü filmlerde izlediklerini çevresinde gördüğünü ifade ederken, öğrencilerin %96’sı görmediklerini belirtmişlerdir.

Tablo 13: Devlet okulundaki öğrencilerin gerçeklik algıları

	Görüyorum (#-%)	Görmüyorum (#-%)
Kız	23-85	4-15
Erkek	22-91.6	2-8.4

Tablo 13’te devlet okulundaki öğrencilerin gerçeklik algıları dağılımı izlenmektedir. Buna göre kız öğrencilerinin %85’i filmlerde izlediklerini çevrelerinde gördüklerini belirtirken, %15’i görmediklerini ifade etmiştir. Erkek

öğrencilerin %91.6'sı filmlerde izlediklerini çevresinde gördüğünü ifade ederken, bu öğrencilerin %8.4'ü görmediklerini belirtmişlerdir.

4.8. KARAKTER ALGILARI

Bu soruda öğrencilerin izledikleri filmlerdeki ana karakterleri algılama biçimleri sorgulanmıştır.

Tablo 14: Özel okul öğrencilerinin karakter algıları

	İyi/Yardımsaver (#-%)	Kötü (#-%)	Komik (#-%)	Savaşçı-Güçlü (#-%)
Kız	17-94.4	0	1-5.6	0
Erkek	19-54.5	3-8.5	3-8.5	10-28.5

Tablo 14'te özel okula devam eden öğrencilerin karakter algıları izlenmektedir. Buna göre kız öğrenciler %94.4 oranında karakterleri iyi ya da yardımsaver olarak algılarken, %5.6 oranında karakterlerin komik olduğunu algılamışlardır. Erkeklerde ise karakter algılamalarında çeşitlilik söz konusudur. Elde edilen bulgulara göre özel okulda okuyan erkek öğrenciler %54.5 oranında karakterleri iyi ve yardımsaver olarak, %8.5 oranında kötü olarak, %8.5 oranında komik olarak ve %28.5 oranında savaşçı ve güçlü olarak algılamışlardır.

Tablo 15: Devlet okulu öğrencilerinin karakter algıları

	İyi/Yardımsaver (#-%)	Kötü (#-%)	Komik (#-%)	Savaşçı-Güçlü (#-%)
Kız	24-77.4	2-6.5	5-16.1	0
Erkek	17-70.8	0	3-12.5	4-16.7

Devlet okuluna devam eden öğrencilerin karakter algıları Tablo 15'te izlenmektedir. Buna göre kız öğrenciler %77.4 oranında karakterleri iyi ya da yardımsaver olarak, %6.5 oranında kötü olarak ve %16.1 oranında karakterlerin komik olduğunu algılamışlardır. Elde edilen bulgulara göre özel okulda okuyan erkek öğrenciler %70.8 oranında karakterleri iyi ve yardımsaver olarak, %12.5 oranında komik olarak, ve %16.7 oranında savaşçı ve güçlü olarak algılamışlardır.

Bu bulgular doğrultusunda; çizgi film kahramanlarının genellikle çocuk karakterler olmaları ve sürekli anne baba gibi büyüklerle mücadele içerisinde olmaları, kayda değer olmayan varlıkların beklenmedik bir şekilde başarı göstermeleri, aynı masallardaki gibi daima iyilerin kazanıp kötülerin kaybetmesi, cezalandırılması, iyilerin kalpleri gibi yüzlerinin güzel, kötülerin ise, karakterleri kadar dış görünümünün de çirkin olarak yansıtılması, bu yüzden kahraman tiplerinin çocuklar tarafından daha fazla sevilmesinin gerekçeleri arasında gösterilebilir (Türkmen, 2012).

4.9. GERÇEKLIK ALGILARI: ÇİZİLEN OBJELER VE RESİMLERİN ANALIZI

Bu bölümde çocukların çizdikleri resimlerin analizi bulunmaktadır. Analiz esnasında betimsel tekniklerin yanı sıra, yorumsayıcı tekniklerden de yararlanılmıştır. Analizde hem resimlerden hem de çocukların verdikleri cevaplardan yararlanılmıştır.

Tablo 16’da çocukların “*Bana Neler Çizdin? Anlatabilir misin?*” sorusuna verdikleri yanıtların sonuçlarının dağılımları izlenmektedir.

Tablo 16: Özel Okulda En Çok İzlenen Çizgi Film (Gerçek Olmayan) Obje Dağılımı

Cinsiyet	N	Çizgi Film	Çocuklar Tarafından Çizilen Objeler ve Görüşme Yanıtları	Gerçek Olmayan Objeler	Oran
Erkek	10	Vikingler	Deniz (10), Gemi (10), Viking Karakterleri (9), Gözetleme Kulesi (8), Bayrak (8), Güneş (3), Dalga (2), Gözcü (2), Hazine (1), Fırtına (1).	Viking karakterleri (9) Hazine (1) Gözcü (2)	%22
Erkek	5	Kral Şakir	Kral Şakir Karakterleri (5), Şapka (1), Mikrofon(1).	Kral Şakir karakterleri (5)	%71
Erkek	5	Sünger Bob	Sünger Bob Karakterleri (5), Ev (2), Evin Kapısı ve Penceresi (1).	Sünger Bob karakterleri (5)	%62
Kız	5	My Little Pony	My Little Pony Karakterleri (5), Mor Saç (1), Ev (1), Yatak (1), Gökyüzü (1), Gökkuşağı (1), Güneş (1), Çimen (1), Çiçek (1),	My Little Pony karakterleri (5) Mor saç (1)	%42
Kız	5	Elsa	Elsa Karakterleri (5), Çiçek (4), Ev (3), Güneş (3),Elsa Güçleri (2), Şapka (1), Saç (1), Elbise (1), Kar Taneleri (1).	Elsa karakterleri (5) Elsa Güçleri (2)	%33
Kız	4	Rapunzel	Rapunzel Karakterleri (4), Uzun Sarı Saçları (4), Kule ve Bayrağı (3), Güneş (2), Bulut (2), Çimen (2), Gökyüzü (1), Çiçek (1), Elbise (1).	Rapunzel karakterleri (4) Kule ve bayrağı (3)	%35
Kız	3	Kral Şakir	Kral Şakir Karakterleri (3), Şeker (1), Pelerin (1).	Kral Şakir karakterleri (3) Pelerin (1)	%80

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Vikingler çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan çocukların 10’u Vikingler çizgi filmi izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 10 çocuk deniz, 10 çocuk gemi, 9 çocuk Viking karakterlerini, 8 çocuk gözetleme kulesini, 8 çocuk bayrak, 3 çocuk güneş, 2 çocuk gözcü, 2 çocuk dalga, 1 çocuk hazine ve 1 çocuk fırtına objelerini çizmişlerdir. Çocukların çizdiği resimler ve çocuklara “*Bana neler çizdin? Anlatabilir misin?*” sorusuna alınan yanıtlar incelendiğinde; erkek çocuklarının tamamı deniz ve gemiyi çizmişlerdir (E1,E2,E3,E4,E5). Çocukların tamamına yakını baskın karakterler olan Halvar, Faks, Halvar’ ın oğlu Viki, Halvarın adamları, Viki ve babasını

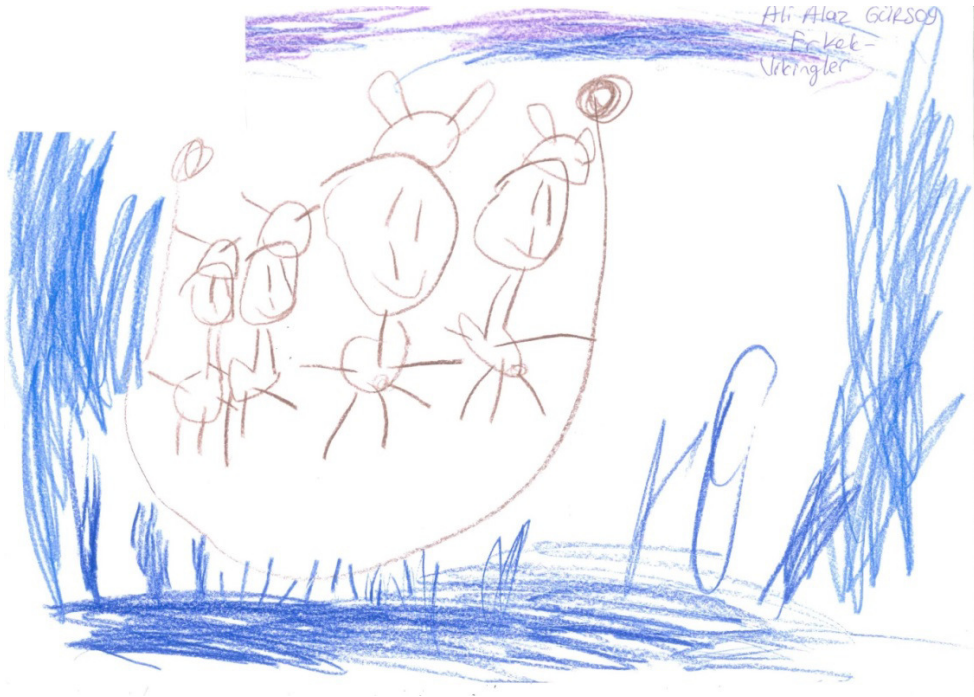
resimlendirmişlerdir. E1 “Onlar bir yolculuğa hazine almak için çıkmışlar”, E2 “Halvar gözetleme kulesinde etrafı inceliyor, bayrak da var”, E3 “Halvar hep savaşıtlardan korkar, gözcülük yapar, denizin üstünde geminin içinde sefere çıkar”, E4 “Vikingin babası denizin üstünde geminin içindedir”, E5 “Halvar geminin içinde, dalgalar yükselmiş ve fırtına çıkmış, havanın rengi değişmeye başlamış” şeklinde ifade ettikleri tespit edilmiştir. Bu durum, erkek çocuklarının tamamının, deniz ve gemiden daha fazla etkilendiklerini göstermektedir. Vikingler çizgi filmi İsveç’te bir Viking köyünde ve gemide geçmekte olup, Halvar’ın oğlu Viki’nin başından geçen maceraları konu edilmiştir. Sahip oldukları gücü korsanlardan ve kötülüklerden kurtulup hazineye ulaşmakla kullanmaktadırlar. Diğer yandan bu karakterlerin fiziksel görünüşleri gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca, Vikingler çizgi filminde erkekler arasında toplam %22 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Resim 1: E1-Vikingler Çizgi Film

Resim 2: E2-Vikingler Çizgi Filmi

Resim 3: E3-Vikingler Çizgi Filmi

Resim 4: E4-Vikingler Çizgi Filmi

Resim 5: E5-Vikingler Çizgi Filmi

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Kral Şakir çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan çocukların 5 ‘i Kral Şakir çizgi filmi izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 5 çocuk Kral Şakir karakterlerini, 1 çocuk şapka ve 1 çocuk mikrofon objelerini çizmişlerdir. Çocukların çizdiği resimler ve çocuklara “*Bana neler çizdin? Anlatabilir misin?*” sorusuna alınan yanıtlar incelendiğinde; erkek çocuklarının tamamı Kral Şakir karakterlerini çizmişlerdir (E6, E7, E8). E6 “*Necati, Remzi, Kadriye, Şakir’ i çizdim, onlar evin içindeler*” , E7 “*Kral Şakir, Necati, Remzi burada, Kral Şakir’ in şapkası ve mikrofonu da var*” , E8 “*Kral Şakir’ i çizdim, Remzi, Necati, Canan arkadaşlarıdır*” şeklinde belirtmektedirler. Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde, çocukların tamamı baskın karakterler olan Kral Şakir ve arkadaşları; Kadriye, Canan, Necati ve Remzi’yi resimlendirirken sadece 2 çocuk şapka ve mikrofon objelerini çizmişlerdir. Bu durum, erkek çocuklarının tamamının, Kral Şakir karakterlerinden daha fazla etkilendiklerini göstermektedir. Kral Şakir çizgi filmde karakterler olarak tamamen hayvanlardan oluşan Şakir (*aslan*), babası Remzi (*aslan*), annesi Kadriye (*keci*) ve kız kardeşi Canan kedigillerden oluşan aile sergilemektedir. Bundan dolayı Kral Şakir karakterlerinin fiziksel görüntülerinin gerçeği yansıtmayan bir durum olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Kral Şakir çizgi filmde erkekler arasında toplam %71 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir. Aslan görünümlü insan niteliklerine sahip bir karakter olan Kral Şakir karakteri en çok çizilen gerçek dışı varlık olarak görülmektedir. Çizilen resimlerden E6, E8 incelendiğinde aslında bir aslan olan kral Şakir’in bir insan gibi resmedildiği görülmüştür. Bu da çocukların insan niteliklerinden dolayı bu karakteri gerçek gibi görmeye çalıştıklarına işaret etmektedir.

Resim 6: E6-Kral Şakir Çizgi Filmi

Resim 7: E 7 Kral Şakir

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Sünger Bob çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan çocukların 5’i Sünger Bob çizgi filmi izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 5 çocuk Sünger Bob karakterlerini, 2 çocuk ev ve 1 çocuk evin kapısı ve penceresi objelerini çizmişlerdir (E8, E9). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; E8 “Sünger Bob ve arkadaşını çizdim evlerinin içindeler evin kapısını ve penceresini de çizdim” E9 “Sünger Bob ve Squidward’ı çizdim” şeklinde görüş bildirmişlerdir. Dolayısıyla çocukların tamamı

baskın karakterler olan Sünger Bob ve arkadaşlarını resimlendirirken sadece 3 çocuk evin kapısı ve pencere objelerini çizmişlerdir. Bu durum, erkek çocuklarının tamamının, Sünger Bob karakterlerinden daha fazla etkilendiklerini, sadece 3 çocuğun ise ev, evin kapısı ve penceresini çizdikleri tespit edilmiştir. Sünger Bob çizgi filminde karakter olarak denizin derinliklerinde yaşayan sarı bir deniz süngeri olup, restoran işletmeciliği yapmaktadır. Bundan dolayı Sünger Bob işlevselliği açısından gerçeği yansıtmayan bir karakterdir. Çizgi filmde erkekler arasında toplam %62 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

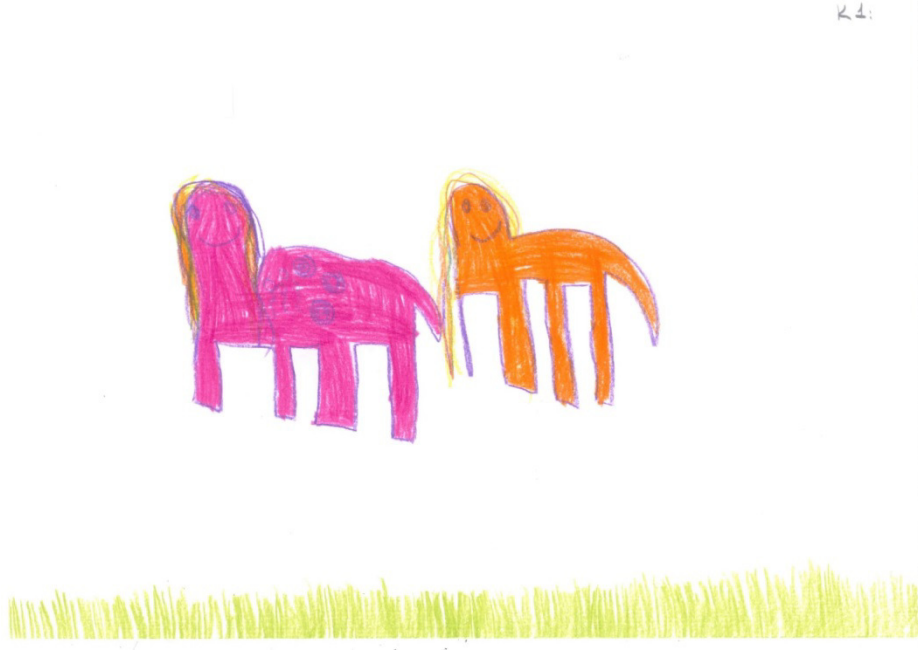
Resim 8: E8-Sünger Bob Çizgi Filmi

Resim 9: E9-Sünger Bob Çizgi Filmi

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının My Little Pony çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan çocukların 5’i My Little Pony çizgi filmini izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 5 çocuk My Little Pony karakterlerini, 1 çocuk mor saç, 1 çocuk ev, 1 çocuk yatak, 1 çocuk gökyüzü, 1 çocuk gökkuşağı, 1 çocuk güneş, 1 çocuk çimen ve 1 çocuk çiçek objelerini çizmişlerdir (K1, K2, K3, K4, K5). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K1 “ *Pinkie Pie ve Rainbow Dash’ ı çizdim, onlar iyilik yaparlar*”, K2 “ *Pony yatağı ve gökkuşağı çizdim, Pony gökkuşağı çıkartıyor*”, K3 “ *Rarity’ i çizdim, güneş çizdim, saçını da mor çizdim*”, K4 “ *Pink Pony’ nin evini çizdim, Pink Pony’ i çizdim. Gökyüzü, çimenler ve çiçekler var*”, K5 ise “ *Rarity’ i çizdim*” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların tamamı baskın karakterler olan Pink Pony, Pinkie Pie, Rainbow Dash ve Rarity karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, My Little Pony karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. My Little Pony çizgi filminde karakterler, yaşadıkları bölgede daha mutlu olmak için kendi bölgelerini kötü bir gücün etkisinden kurtarmaya çalışmaktadırlar. Aynı zamanda Rarity karakterinin en büyük eğlencesi sihiri, moda ve makyajı ustaca kullanarak arkadaşlarını güzelleştirmektir. Çocuklardan K3 Rarity’ nin bu özelliklerinden etkilenerik mor saç resimlendirmiştir. Sonuç olarak, kız çocuklarının sahiplenme ve öz bakım becerilerini harekete geçiren My Little Pony çizgi filmini kızların

erkeklerden daha fazla izledikleri düşünülebilir. Bu durumda toplam %42 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Resim 10: K1-My Little Pony Çizgi Filmi

Resim 11: K2-My Little Pony Çizgi Filmi

Resim 12: K3-My Little Pony Çizgi Filmi

Resim 13: K4-My Little Pony Çizgi Filmi

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Elsa çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan çocukların 5’i Elsa çizgi filmi izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 5 çocuk Elsa karakterini, 4 çocuk çiçek, 3 çocuk güneş, 3 çocuk ev, 2 çocuk elsa güçleri, 1 çocuk saç ve 1 çocuk şapka objelerini çizmişlerdir (K5, K6, K7, K8). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K5 “ *Elsa güçlerini çizdim, Elsa’ nın evinin içinde çiçek ve güneş çizdim*” , K6 “ *Elsa karakteri ve karlar yağarken çizdim, bir de büyük bir kar çizdim*”, K7 “ *Elena’ yı şapkasını ve elbisesini çizdim, gökkuşağı çizdim*” , K8 “ *Elsa’ yı çizdim, etrafına sayılar yaptım, Elsa’ nın şapkası ve saçlarını elbisesini çizdim*” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların tamamı baskın karakter olan Elsa karakterini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, Elsa karakterinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Elsa çizgi filmi karlar ülkesinde geçmekte olup Elsa’ nın buz yapmak ve kar yağdırmak gibi sihirli güçleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür özelliklerin tamamen gerçek dışı olması çizgi filmin izlenme isteğini cazip hale getirmektedir. Elsa çizgi filminde kızlar arasında toplam %33 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Resim 14: K5-Elsa Çizgi Filmi

Resim 15: K6-Elsa Çizgi Filmi

Resim 16: K7-Elsa Çizgi Filmi

Resim 17: K8-Elsa Çizgi Filmi

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Rapunzel çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan kız çocukların 4’ü Rapunzel çizgi filmi izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 4 çocuk Rapunzel karakterlerini, 4 çocuk uzun sarı saç, 3 çocuk kule ve bayrak, 2 çocuk güneş, 2 çocuk bulut, 2 çocuk çimen, 1 çocuk elbise, 1 çocuk gökyüzü ve 1 çocuk çiçek objelerini çizmişlerdir (K9, K10). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K9 “*Rapunzel kulede sarı saçları yerlere kadar uzamış, etrafında güller ve bulutlar var, güneş, çiçekler ve çimenler var*” , K10 “*Rapunzel’ i çizdim saçları ve elleri var, kulesi var, kulenin üstünde bayrağı var, güneş, gökyüzü, bulut, çimenler çizdim*” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların tamamı baskın karakter olan Rapunzel karakterini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, Rapunzel karakterinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Rapunzel çizgi filmi bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir krallıkta ve bilinmeyen bir mekanda gizemli bir kulede geçmektedir. Bu yüzden kız çocukların tamamına yakını Rapunzel’ in yaşadığı yer olan kule ve bayraktan etkilenmişlerdir. Çizgi filmlerde model alınan karakterler

eskiden çocukların yaşamına masallarla girerken şimdi ise, çizgi filmler yolu ile girmektedir. Ayrıca, Rapunzel çizgi filminde kızlar arasında toplam %35 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir. Alanyazında çizgi filmlerin günümüzde eskinin masal anlatımını çocuklara sunduğu ve aynı masallardaki gibi ayrıntıya inmediği, olağandışı olaylarla dolu olduğu görülmektedir. Bu bakımdan çizgi filmler bugünün masallarıdır şeklinde söylenebilir (Türkmen, 2012).

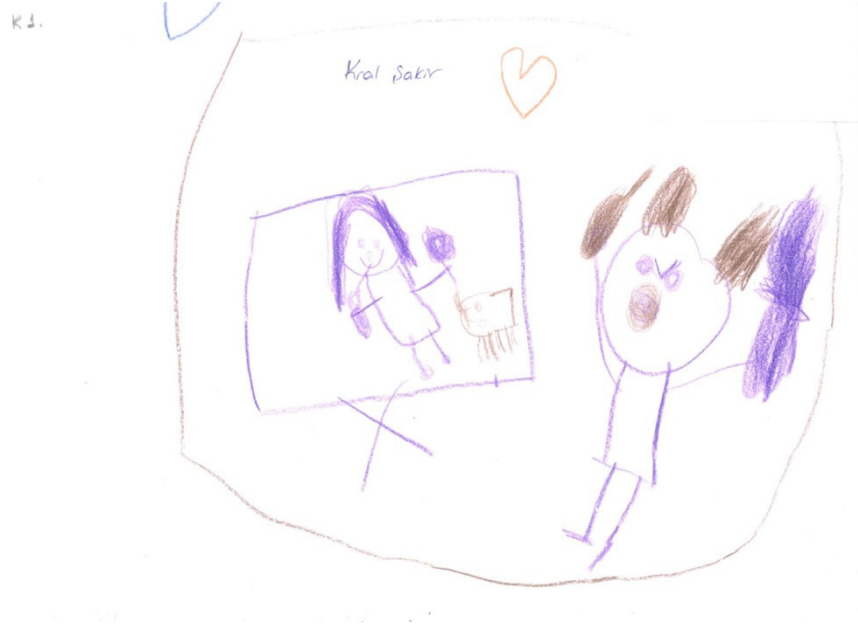

Resim 18: K9-Rapunzel Çizgi Filmi

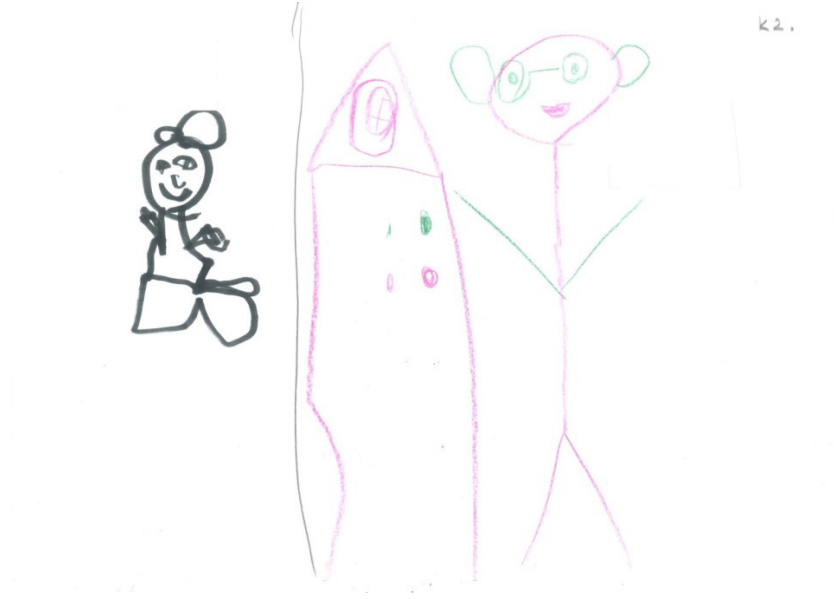

Resim 19: K10-Rapunzel Çizgi Filmi

Tablo 16’da görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Kral Şakir çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan kız çocukların 3’ü Kral Şakir çizgi filmini izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 3 çocuk Kral Şakir ve arkadaşları karakterlerini, 1 çocuk şeker ve 1 çocuk pelerin objelerini çizmişlerdir (K11, K12). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K11 “Kral Şakir televizyon izliyor, Kral Şakir şeker yiyor, pelerini var” K12 “Kral Şakir’ i çizdim” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların tamamı baskın karakterler olan Kral Şakir karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, Kral Şakir karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Kızlar erkeklere nazaran daha ayrıntılı bakarak gerçek dışı olan pelerin, kalp gibi objeleri detaylandırmışlardır. Ayrıca Kral Şakir çizgi filminde kızlar arasında toplam %83 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Resim 20: K11-Kral Şakir Çizgi Filmi

Resim 21: K12-Kral Şakir Çizgi Filmi

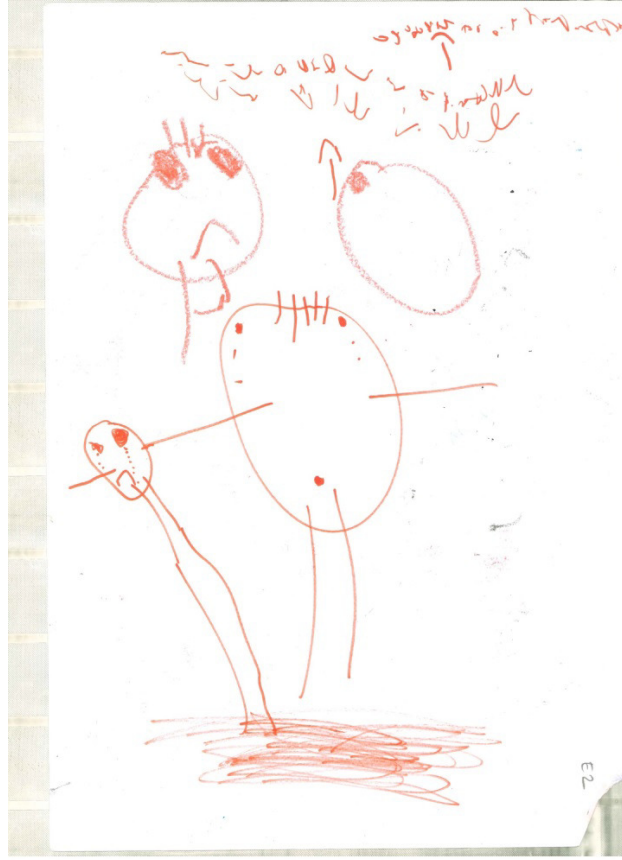
Tablo 17’de devlet okulundaki öğrencilerin “*Bana neler çizdin? Anlatabilir misin?*” sorusuna verdikleri yanıtların dağılımı izlenmektedir.

Tablo 17: Devlet Okulunda En Çok İzlenen Çizgi Film (Gerçek Olmayan) Objeleri Dağılımı

Cinsiyet	N	Çizgi Film	Çocuklar Tarafından Çizilen Objeler ve Görüşme Yanıtları	Gerçekçi Olmayan Objeler	Oran
Erkek	10	Rafadan Tayfa	Rafadan Tayfa Karakterleri (8), Sokak (2), Yağmur (2), Bahçe (1), Ağaç (1), , Ev (1), Deniz (1), Çiçek (1), Güneş (1).	Rafadan Tayfa karakterleri (8)	%44
Erkek	7	Bulmaca Kulesi	Bulmaca Kulesi Karakterleri (7), Gökyüzü (3), Korku Evi (1), Ağaç (1), Yıldız (1), Bulut (1), Güneş (1).	Bulmaca Kulesi karakterleri (7) Korku evi (1)	%53
Erkek	4	Şimşek Mc Queen	Araba (2), Güç (2), Özel Güç (2), Kırmızı Araba (1), Hızlı Araba (1), Turbo Hız (1).	Turbo güç (2) Özel güç (2)	%44
Kız	11	Uğur Böceği ile Kara Kedi	Uğur Böceği ile Kara Kedi Karakterleri (10), Ev (2), Çimen (2), Çiçek (2), Gökyüzü (1), Kelebek (1), Gökkuşluğu (1), Yağmur (1).	Uğur Böceği ile Kara Kedi karakterleri (10)	%50
Kız	9	Elsa	Elsa ve Anna Karakterleri (9), Elbise (2), Buz Dağları (2), Ağaç (1), Çiçek (1), Bulut (1), Gökkuşluğu (1), Çimen (1).	Elsa-Anna karakterleri (9) Buz dağları (2)	%61
Kız	7	Maşa ile Koca Ayı	Maşa ile Koca Ayı Karakterleri (6), Çiçek (5), Ev (3), Kalp (3), , Bulut (2), Güneş (2), Elbise (1), Çimen (1), Gökyüzü (1), Yağmur (1).	Maşa ile Koca Ayı karakterleri (6)	%27

Tablo 17’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Rafadan Tayfa çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan erkek çocukların 10’u Rafadan Tayfa çizgi filmini izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 8 çocuk Rafadan Tayfa karakterleri olan Mert,

Kamil, Hayri ve arkadaşlarını, 2 çocuk sokak, 2 çocuk yağmur, 1 çocuk bahçe, 1 çocuk ev, 1 çocuk deniz, 1 çocuk çiçek ve 1 çocuk güneş objelerini çizmişlerdir (E9, E10). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde, çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Mert, Kamil, Hayri ve arkadaşlarını resimlendirmişlerdir. E9 “*Mert’i çizdim. Kamil de var*”, E10 “*Mert’i çizdim. Kamil’i kovalıyorlar.*” Bu durum, erkek çocuklarının tamamına yakınının, Rafadan Tayfa karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Rafadan Tayfa çizgi filmi İstanbul’ un bir mahallesinde yaşayan bir arkadaş gurubunun maceralarını anlatmaktadır. Baskın karakterlerden bir kaçı olan Kamil, Mert ve Hayri karakterlerinden etkilenerek çizmişlerdir. Kamil tiplemesinin mahalle bakkalının sahibi olması Mert’in de Rafadan Tayfa grubunun lideri olması nedeni ile erkek çocukların ayrıca ilgisini çektiği söylenebilir. Zira güncel yaşamda alışveriş merkezlerinin çoğunlukta olmasına rağmen mahalle bakkallarının da varlığını sürdürmesi gerçeği yansıtmaktadır. Her çocuğun tek başına giderek öz güven kazanımı sağladığı bakkal alışverişini çizgi filmde izleyerek yaşaması çocuğun dünyası açısından önemlidir. Bu durumda Rafadan Tayfa çizgi filmini çocuklar hatta aileleri tarafından keyifle izlendiği düşünülebilir. Çizgi filmlerde verilmek istenen mesaj ya da öne çıkarılmak istenen davranış sevilen karakterler yolu ile verildiğinde çocuğun bu mesajları alması ve gördüğü davranışı içselleştirmesi çok daha kolay olmaktadır. Özellikle model alarak öğrenmenin daha fazla olduğu okul öncesi dönemde sevilen karakterler ve bu karakterin özellikleri çocuğun dünyası açısından daha da önem kazanmaktadır. Bu çizgi filmde gerçek dışı bir objeye rastlanmamıştır.

Resim 22: E9-Rafadan Tayfa Çizgi Filmi

Resim 23: E10 Rafadan Tayfa Çizgi Filmi

Tablo 17’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Bulmaca Kulesi çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan erkek çocukların 10’u Rafadan Tayfa çizgi filmi izlemiştir.

ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 7 çocuk Bulmaca Kulesi karakterleri olan Aslı, Mert, Can ve yardımcısını, 3 çocuk gökyüzü, 1 çocuk korku evi, 1 çocuk ağaç, 1 çocuk yıldız, 1 çocuk bulut ve 1 çocuk güneş objelerini çizmişlerdir. (E11, E12, E13). E1 “Aslı, Mert ve yardımcısını çizdim, gökyüzü ve yıldızlar çizdim”, E2 “Mert, Can ve Aslı’ yı çizdim, ağaçlar ve gökyüzü de var”, E3 “Aslı, Mert ve Can 3 kişiyi çizdim” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde, çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Aslı, Mert, Can ve yardımcısını resimlendirmişlerdir. Bu durum, erkek çocuklarının tamamına yakınının, Bulmaca Kulesi karakterlerinden daha fazla etkilendiğini ortaya çıkarmaktadır. Bulmaca Kulesi çizgi filmi Can’ın icat ettiği makineyi deneme yaptığı bir günde, Bulmaca Kulesi’ne düşen çocukların buradan çıkmaya çalışırken yaşadığı birbirinden farklı maceraları anlatmaktadır. Bulmaca sayesinde çocukların zihinlerini geliştirmeyi aynı zamanda arkadaşlık, dostluk, dayanışma ve cesaret mesajları verilerek diğer özelliklerin de ortaya konulmasının erkek çocuklarını etkilediği düşünülebilir.

Resim 24: E11-Bulmaca Kulesi Çizgi Film

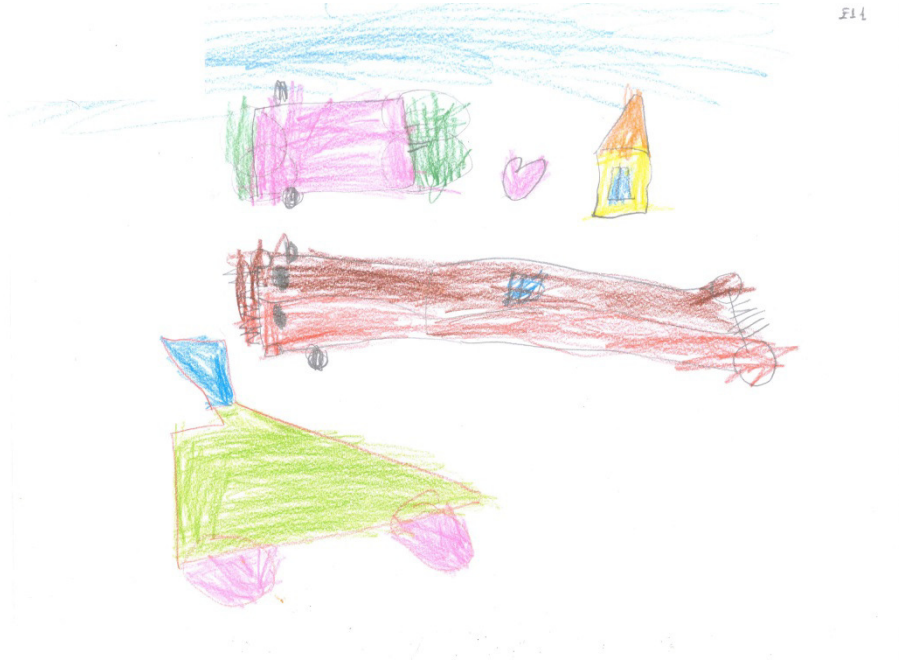
Resim 25: E12-Bulmaca Kulesi Çizgi Filmi

Resim 26: E13-Bulmaca Kulesi Çizgi Filmi

Tablo 17’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Şimşek Mc Queen çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan erkek çocukların 5’i Şimşek Mc Queen çizgi filmi izlemiş ve resimlendirmiştir. Bu doğrultuda 2 çocuk araba, 2 çocuk turbo güç, 2 çocuk özel güç, 1 çocuk kırmızı araba, 1 çocuk hızlı araba, 1 çocuk hız objelerini

çizmişlerdir (E14, E15). E14 “ *Kırmızı araba özel güçle gidiyor*”, ve E15 “ *Araba çizdim, turbo güçleri var.*” Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde, çocukların tamamına yakını Şimşek Mc Queen’i temsil eden araba objesini resimlendirmişlerdir. Şimşek Mc Queen çizgi filminde, 7 kupa kazanmış olan karakterin evi, bir radyatör kasabası olarak ilgi çekmektedir. Bu yüzden erkek çocuklarının araba ve hız merakları onların etkilenmesine yol açmaktadır. Okulöncesi döneminde çocuklar genellikle televizyona araştırmacı gözü ile bakmaktadırlar. İzledikleri görüntülerde konunun içeriği hakkında bir anlam ararlar, ilgi ve istekleri karakterlerin hızlı hareketleri, sahnelerin seri değişimi, şiddet ya da aniden beklenmeyen sürpriz görüntü üzerinde odaklanırlar (Türkkent, 2012). Hızlı aksiyon hareketleri, renkler, patlayan flaşlar, sesli müzik ve kısa anlatım yöntemleri çocuklar için ilginç ve vazgeçilmez eğlence araçları olduğu söylenebilir. Gerçek olmayan objeler %44 oranındadır.

Resim 27: E14-Şimşek Mc Queen Çizgi Filmi

Resim 28: E15-Şimşek Mc Queen Çizgi Filmi

Tablo 2’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Uğur Böceği ile Kara Kedi çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan erkek çocukların 11’i Uğur Böceği ile Kara Kedi çizgi filmine izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 10 çocuk Uğur Böceği ile Kara Kedi karakterlerini, 2 çocuk ev, 2 çocuk çiçek, 2 çocuk çimen, 1 çocuk gökyüzü, 1 çocuk kelebek, 1 çocuk gökkuşağı ve 1 çocuk yağmur objelerini çizmişlerdir (K13, K14). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K13 “ *Uğur Böceği ve evini çizdim, yağmur taneleri, çimen ve kelebekte var*”, K14 “ *Uğur Böceği çimenlerin üzerinde evine giriyor*” şeklinde ifade etmektedirler. Çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Uğur Böceği ile Kara Kedi karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamına yakınının, Uğur Böceği ile Kara Kedi karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Uğur Böceği (Marinette) ve Kara Kedi (Adrien) aynı liseye giden ancak ilk tanıştıklarında birbirlerinin süper güçleri olduğunu bilmeyen gençlerdir. Bu iki karakter beraber kötülüklerle karşı savaşmak için süper kahraman kostümlerine bürünmektedirler. Bu nedenle bu tür özellikler tamamen gerçek dışı olmaktadır. Özellikle kız çocuklarının erkek çocuklarına göre kıyafet renkli kostümler konusunda daha detaylı olarak baktıkları düşünülebilir. Gerçek olmayan objeler %50 oranındadır.

Resim 29: K13-Uğur Böceği ile Kara Kedi Çizgi Filmi

Resim 30: K14 -Uğur Böceği ile Kara Kedi Çizgi Filmi

Tablo 17’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Elsa çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre,

araştırmaya katılan erkek çocukların 9'u Elsa çizgi filmini izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 9 çocuk Elsa karakterleri olan Peri, Anna ve arkadaşlarını, 3 çocuk kalp, 2 çocuk buz dağları, 2 çocuk elbise, 1 çocuk gökkuşağı, 1 çocuk ağaç, 1 çocuk çiçek, 1 çocuk bulut ve 1 çocuk çimen objelerini çizmişlerdir (K15, K16, K17, K18). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K15 “ *Elsa'yı ve Anna'yı çizdim, gökkuşağı çizdim*”, K16 “ *Elsa ve Anna'yı elbiseleriyle çizdim*”, K17 “ *Elsa, Anna ve kanatlı Peri'yi buz dağlarında oynarken çizdim*”, K18 ise “ *Elsa ve arkadaşları çok mutlu, bulutlar, gökyüzü, ağaçlar var*” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Elsa, Peri, Anna ve arkadaşlarını resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamına yakınının, Elsa karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Elsa çizgi filmi karlar ülkesinde geçmekte olup Elsa'nın buz yapmak ve kar yağdırmak gibi sihirli güçleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür özelliklerin tamamen gerçek dışı olması çizgi filmin izlenme isteğini cazip hale getirmektedir. Elsa çizgi filminde kızlar arasında toplam %61 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir. Elsa çizgi filminde konu içeriği, batı ülkelerindeki çocuklar için kendi tarihlerine övgü niteliği taşıırken Türkiye ve batı kültürüne uzak ülkelerde yayınlandıklarında pozitif olan bir özellik negatife dönmektedir (Öztep, 2016). Zira kendi örf ve adetlerini henüz yeterince tanımayan okulöncesi çocukları çizgi filmlerde prens ve prenses masalları ile büyürken gerçeklikten uzak tamamen hayali olmanın çabası içine girmektedirler. Elsa elbisesini (mavi prenses elbise) üzerinden çıkarmak istemeyen kız çocukları prensesin yaşamını kendi oyun ve hayallerine taşımaktadır. Bu durum çocukları ve aileleri ticaret sektörünün yarışına sürüklediği söylenebilir.

Resim 31: K15-Elsa Çizgi Filmi

Resim 32: K16-Elsa Çizgi Filmi

Resim 33: K17-Elsa Çizgi Filmi

Resim 34: K18-Elsa Çizgi Filmi

Tablo 17’de görüldüğü üzere; araştırmaya katılan okulöncesi çocuklarının Maşa ile Koca Ayı çizgi filmine ilişkin obje dağılımları incelenmiştir. Bu dağılıma göre, araştırmaya katılan erkek çocukların 7’si Maşa ile Koca Ayı çizgi filmini izlemiş ve resimlendirmişlerdir. Bu doğrultuda 6 çocuk Maşa ile Koca Ayı

karakterlerini, 5 çocuk çiçek, 3 çocuk ev, 2 çocuk bulut, 2 çocuk güneş, 1 çocuk elbise, 1 çocuk gökyüzü, 1 çocuk çimen ve 1 çocuk yağmur objelerini çizmişlerdir (K19, K20). Çocukların çizdiği resimler ve alınan yanıtlar incelendiğinde; K19 “*Maşa ile Koca Ayı’yı çizdim, bulut, güneş, çiçek ve evlerini de çizdim*”, K20 ise “*Maşa ile Koca Ayı’yı ve onların yanında çiçek ve gökyüzü çizdim*” şeklinde ifade etmişlerdir. Çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Maşa ile Koca Ayı karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamına yakınının, Maşa ile Koca Ayı karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Maşa ile Koca Ayı çizgi filmi sirkten emekli olmuş bir ayı ile yaramaz bir kız olan Maşa’nın gün içerisindeki maceralarını anlatmaktadır. Koca Ayı, Maşa’nın en iyi arkadaşı olmakla birlikte, balık tutmak, bahçede sebze yetiştirmek gibi özelliklere sahiptir. Dolayısıyla bu özellikler tamamen gerçek dışı olmaktadır. Gerçek dışı objeler %27 oranındadır. Maşa ile Koca Ayı çizgi filminde; Koca Ayı arkadaşlık, dostluk, iyilik teması ve insanlara ait özellikler hayvanlar üzerinden işlenmiştir.

Resim 35: K19 Maşa ile Koca Ayı Çizgi Film

Resim 36: K20-Maşa ile Koca Ayı

BEŞİNCİ BÖLÜM

5. SONUÇ

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulgular neticesinde sonuçlara ve önerilere yer verilmiştir.

Birinci Soru Seti; Özel ve Devlet Okullarındaki Çocukların İzledikleri Çizgi Filmlere Yönelik Olgusal Bilgilere İlişkin Sonuçlar;

Çalışmaya özel okuldan 24 erkek ve 26 kız öğrenci olmak üzere 50 kişi, devlet okulundan 24 erkek ve 27 kız öğrenci katılmıştır.

Özel okula devam eden çocukların %70'i ailesi ile %10'u arkadaşı ile ve %20'si yalnız başına film izlemektedirler. Devlet okulunda ise çocukların %74.5'i ailesi ile ve %24.5'i yalnız başına film izlemektedirler.

Özel anaokuluna devam eden çocukların %34'ü sadece hafta içi film izlerken, sadece hafta sonu izleyen öğrenci bulunmamaktadır. Öğrenciler genellikle hem hafta sonu, hem de hafta içi film izlemektedirler. Bu oran özel anaokuluna giden çocuklarda %66 olarak tespit edilmiştir. Devlet anaokuluna giden çocukların hepsi hem hafta içi hem de hafta sonu film izlemektedirler.

Özel anaokula devam eden çocukların %78 sadece kendi evlerinde, %14'ü hem kendi evlerinde hem de akraba evinde ve %8'i hem kendi evlerinde ve hem de arkadaş evinde film izlemektedirler. Devlet okuluna devam eden öğrencilerin hepsi sadece kendi evlerinde film izlemektedirler. Akraba evinde ya da arkadaş evinde film izlediğini belirten bir katılımcı olmamıştır.

Özel okula devam eden çocukların %8'i sadece televizyondan, %36'sı hem televizyondan hem telefondan, %18'i televizyon ve tablettan, %20'si televizyon, tablet ve telefon kullanarak ve %8'i sadece tablettan çizgi film izlemektedirler. Devlet okuluna devam eden çocukların %13.7'si sadece televizyondan, %17.6'sı hem televizyondan hem telefondan, %33.3'ü televizyon ve tablettan, %27.4'ü televizyon, tablet ve telefon kullanarak, ve %7.8'i sadece tablettan çizgi film izlemektedirler.

Cinsiyete göre izlenen içerikler farklılaşmıştır. İçerik oluşturucular cinsiyete göre içerik oluşturmaktadırlar. Ancak Kral Şakir' in cinsiyet ayrımı olmadan izlenmesi dikkate değerdir. Cinsiyete dayalı içerik oluşturulması çoğunlukla ticari sonuçlar doğurmaktadır. Bu durum yabancı yapımlarda gözlenmiştir. Nitekim bu çizgi filmlere ait ürünler pazarlanmaktadır. Gerçekçi yapımlarda cinsiyet ayrımı gözetilmediği görülmektedir.

Özel okula giden erkek çocukların %41.6'sı Vikingler çizgi filmini, %20.8'i Kral Şakir filmini, %20.8'i Sünger Bob filmini ve %16.6'sı diğer filmleri izlemektedirler. Özel okula giden kız çocukların %38.4'ü My Little Pony filmini, %19.2'si Elsa filmini, %19.2'si Rapunzel filmini, %15.4'ü Kral Şakir filmini, ve %7.2'si diğer filmleri izlemektedirler. Devlet okuluna giden erkek çocukların %41.6'sı Rafadan Tayfa filmini, %29.2'si Bulmaca Kulesi filmini, %16.6'sı Şimşek Mc Queen filmini, ve %12.5'i diğer filmleri izlemektedirler. Devlet okuluna giden kız çocukların %40.7'si Uğur Böceği ile Kara Kedi filmini, %33.3'ü Elsa filmini, %25.9'u Maşa ile Koca Ayı filmini izlemektedir.

Devlet okulunda erkekler daha çok izlediklerinin gerçek olduğunu ifade etmektedir. Bunun temel nedeni olarak izledikleri çizgi filmler incelenebilir. Buna göre Rafadan Tayfa, Bulmaca Kulesi ve Şimşek Mc Queen izledikleri anlaşılmaktadır. Bu yapımlar çoğunlukla gerçek mekanlarda geçmektedir. Nitekim Şimşek Mc Queen ile ilgili yapılan araştırmada evrensel değerlerin 20'sinden 16'sının kullanıldığı görülmektedir. Buna karşılık kızların My Little Pony ve Elsa gibi fantastik yapımlar izledikleri görülmektedir. Bu çizgi filmlerde mekan belirsizdir.

Özel okuldaki kız öğrencilerin izlediklerine ve çizdiklerine dair algıları izlenmektedir. Buna göre kızların %76.9'u izlediklerinin hayal olduğunu belirtmişlerdir. Bu çocukların %23.1'i izlediklerinin gerçek olduğunu ifade etmişlerdir. Özel okula giden erkek çocuklarının %87.5'i izlediklerinin hayal olduğunu ifade etmişlerdir. Bu çocukların %12.5'i de izlediklerinin gerçek olduğunu iddia etmişlerdir. Devlet okuluna giden kız çocuklarının %44.4'ü izlediklerini hayal olduğunu belirtmişlerdir. Bu çocukların %55.6'sı izlediklerinin gerçek olduğunu belirtmişlerdir. Erkek çocuklarının %25'i izlediklerinin hayal olduğunu ifade etmişken, %75'i izlediklerinin gerçek olduğunu belirtmişlerdir.

Devlet okulları ve özel okullardaki çocukların çizgi filmlerde izlediklerini gerçek hayatta görme konusunda farklılaştıkları görülmektedir. Buna göre devlet okullarındaki çocukların izlediklerini çevrelerinde gördüklerini ifade etmeleri

gerçeklik algılarının yeterince gelişmediğini göstermektedir. Bu bulgular çocukların bu yaşlarda hayal ile gerçeği ayırt etme konusunda sıkıntı yaşadıklarını ortaya koymaktadır.

Özel okuldaki kız öğrencilerinin %13'ü filmlerde izlediklerini çevrelerinde gördüklerini belirtirken, %77'si görmediklerini ifade etmişlerdir. Erkek öğrencilerin sadece %4'ü filmlerde izlediklerini çevresinde gördüğünü ifade ederken, öğrencilerin %96'sı görmediklerini belirtmişlerdir. Devlet okulundaki kız öğrencilerinin %85'i filmlerde izlediklerini çevrelerinde gördüklerini belirtirken, %15'i görmediklerini ifade etmişlerdir. Erkek öğrencilerin %91.6'sı filmlerde izlediklerini çevresinde gördüğünü ifade ederken, bu öğrencilerin %8.4'ü görmediklerini belirtmişlerdir.

Özel okula devam eden kız öğrenciler %94.4 oranında karakterleri iyi ya da yardımsever olarak algılamakta, %5.6 oranında karakterlerin komik olduğunu algılamışlardır. Erkeklerde ise, karakter algılamalarında çeşitlilik söz konusudur. Elde edilen bulgulara göre özel okulda okuyan erkek öğrenciler %54.5 oranında karakterleri iyi ve yardımsever olarak, %8.5 oranında kötü olarak, %8.5 oranında komik olarak, ve %28.5 oranında savaşçı ve güçlü olarak algılamışlardır. Devlet okuluna giden kız öğrencilerin %77.4 oranında karakterleri iyi ya da yardımsever olarak, %6.5 oranında kötü olarak ve %16.1 oranında karakterlerin komik olduğunu algılamışlardır. Elde edilen bulgulara göre özel okulda okuyan erkek öğrenciler %70.8 oranında karakterleri iyi ve yardımsever olarak, %12.5 oranında komik olarak, ve %16.7 oranında savaşçı ve güçlü olarak algılamışlardır.

Çocukların çizgi film karakterlerini çoğunlukla iyi olarak algıladıkları görülmektedir. Bu durum içerik üreticilerin özellikle iyi kavramı üzerinden hazırladıklarını göstermektedir. Diğer taraftan çocukların iyi karakterleri algılama eğilimleri olduğu da söylenebilir.

Çizgi filmlerde çocukların algıladıkları gerçek ve fantastik durumlara bakıldığında gerçekçiliğin ön planda olduğu görülmektedir. Çocuklar özellikle gerçekleri görme eğilimindedirler. Ancak Elsa, My Little Pony ve Sünger Bob çizgi filmleri gibi bazı çizgi filmlerde gerçeğe oranla fantastik durumları daha çok algıladıkları anlaşılmaktadır. Burada gerçekliğin ön plana çıkmasında çocukların fantastik bazı durum ve ya nesnelere zihinlerinde yeterince oturtamadıkları dolayısıyla resme aktaramadıkları anlaşılmaktadır.

Kral Şakir çizgi filmde karakterler hayvan olmasına rağmen bütün resimlerde insan olarak resimlendirilmesi çocukların mahallede yaşayan ve insan nitelikleri taşıyan hayvan figürlerini zihinlerinde bütünleştirdiği görülmektedir.

Çizilen objelerin gerçekliği ile ilgili devlet okulunda %44, özel okulda da %50 oranında gerçek dışı obje algısı tespit edilmiştir. Ancak bu oran yanıltıcı olabilmektedir. Örneğin Kral Şakir çoğunlukla gerçek mekanda ve gerçek objeler üzerinden içerik oluştururken, kız çocukların özellikle az olan gerçek dışı objeleri algılamış olmaları ilgi çeken bulgulardandır. Özel okullar çoğunlukla sosyo ekonomik düzeyi yüksek ailelerin bulunduğu okullardır. Çizgi filmlerin pazarlanan ürünleri bu aileler tarafından daha çok tüketildiği düşünülmektedir.

Elsa, My Little Pony ve Rapunzel çizgi filmlerinde çocukların daha fazla obje resmettikleri görülmektedir. My Little Pony ve Rapunzel sadece özel okullardaki kız çocukları tarafından izlenmiştir. İçerikler incelendiğinde kızlar için daha çok çeşitlilik sunulduğu görülmektedir. Bu da yapımcıların kız çocuklarının bu özelliklerine uygun hareket ettiklerini göstermektedir. Bu durum kız çocuklarının ticari anlamda daha fazla risk altında olduklarını göstermektedir.

İkinci Soru Seti; Özel Okuldaki Çocukların Çizilen Objeler ve Resimlerin Gerçeklik Durumlarına İlişkin Analiz Sonuçları;

Vikingler çizgi filmde; erkek çocuklarının tamamının, deniz ve gemiden daha fazla etkilendiklerini göstermektedir. Vikingler çizgi filmi İsveç'te bir Viking köyünde ve gemide geçmekte olup, Halvar' ın oğlu Viki'nin başından geçen maceraları konu edilmiştir. Sahip oldukları gücü korsanlardan ve kötülüklerden kurtulup hazineye ulaşmakla kullanmaktadırlar. Diğer yandan bu karakterlerin fiziksel görünümleri gerçeği yansıtmamaktadır. Ayrıca, Vikingler çizgi filmde erkekler arasında toplam %22 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Kral Şakir çizgi filmde; erkek çocuklarının tamamının, Kral Şakir karakterlerinden daha fazla etkilendiklerini göstermektedir. Kral Şakir çizgi filmde karakterler olarak tamamen hayvanlardan oluşan Şakir (aslan), babası Remzi (aslan), annesi Kadriye (kedi) ve kız kardeşi Canan kedigillerden oluşan aile sergilemektedir. Bundan dolayı Kral Şakir karakterlerinin fiziksel görüntülerinin gerçeği yansıtmayan bir durum olduğu düşünülmektedir. Ayrıca Kral Şakir çizgi filmde erkekler arasında toplam %71 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir. Aslan görünümlü insan niteliklerine sahip bir karakter olan Kral Şakir karakteri en çok çizilen gerçek dışı varlık olarak görülmektedir. Çizilen resimlerden E6, E8

incelendiğinde aslında bir aslan olan kral Şakir'in bir insan gibi resmedildiği görülmüştür. Bu da çocukların insan niteliklerinden dolayı bu karakteri gerçek gibi görmeye çalıştıklarına işaret etmektedir.

Sünger Bob çizgi filmi incelendiğinde Sünger Bob ve arkadaşlarını resimlendirirken sadece 3 çocuk evin kapısı ve pencere objelerini çizmişlerdir. Bu durum, erkek çocuklarının tamamının, Sünger Bob karakterlerinden daha fazla etkilendiklerini, sadece 3 çocuğun ise ev, evin kapısı ve penceresini çizdikleri tespit edilmiştir. Sünger Bob çizgi filmde karakter olarak denizin derinliklerinde yaşayan sarı bir deniz süngeri olup, restoran işletmeciliği yapmaktadır. Bundan dolayı Sünger Bob işlevselliği açısından gerçeği yansıtmayan bir karakterdir. Çizgi filmde erkekler arasında toplam %62 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

My Little Pony çizgi filmi incelendiğinde kız çocuklarının tamamının, My Little Pony karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. My Little Pony çizgi filmde karakterler, yaşadıkları bölgede daha mutlu olmak için kendi bölgelerini kötü bir gücün etkisinden kurtarmaya çalışmaktadırlar. Aynı zamanda Rarity karakterinin en büyük eğlencesi sihri, moda ve makyajı ustaca kullanarak arkadaşlarını güzelleştirmektir. Çocuklardan K3 Rarity' nin bu özelliklerinden etkilenecek mor saç resimlendirmiştir. Sonuç olarak, kız çocuklarının sahiplenme ve öz bakım becerilerini harekete geçiren My Little Pony çizgi filmi kızların erkeklerden daha fazla izledikleri düşünülebilir. Bu durumda toplam %42 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Elsa çizgi filmi incelendiğinde; çocukların tamamı baskın karakter olan Elsa karakterini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, Elsa karakterinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Elsa çizgi filmi karlar ülkesinde geçmekte olup Elsa' nın buz yapmak ve kar yağdırmak gibi sihirli güçleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür özelliklerin tamamen gerçek dışı olması çizgi filmin izlenme isteğini cazip hale getirmektedir. Elsa çizgi filmde kızlar arasında toplam %33 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Rapunzel çizgi filmi incelendiğinde; çocukların tamamı baskın karakter olan Rapunzel karakterini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, Rapunzel karakterinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Rapunzel çizgi filmi bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir krallıkta ve bilinmeyen bir mekanda gizemli bir kulede geçmektedir. Bu yüzden kız çocukların tamamına yakını Rapunzel' in yaşadığı yer olan kule ve bayraktan etkilenmişlerdir. Çizgi filmlerde model alınan karakterler eskiden çocukların yaşamına masallarla girerken şimdi ise, çizgi filmler

yolu ile girmektedir. Ayrıca, Rapunzel çizgi filminde kızlar arasında toplam %35 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

Kral Şakir çizgi filmi incelendiğinde; çocukların tamamı baskın karakterler olan Kral Şakir karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamının, Kral Şakir karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Kızlar erkeklere nazaran daha ayrıntılı bakarak gerçek dışı olan pelerin, kalp gibi objeleri detaylandırmışlardır. Ayrıca Kral Şakir çizgi filminde kızlar arasında toplam %83 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir.

İkinci Soru Seti; Devlet Okulundaki Çocukların Çizilen Objeler ve Resimlerin Gerçeklik Durumlarına İlişkin Analiz Sonuçları;

Rafadan Tayfa çizgi filmi incelendiğinde; çocuklar hatta aileleri tarafından keyifle izlendiği düşünülebilir. Çizgi filmlerde verilmek istenen mesaj ya da öne çıkarılmak istenen davranış sevilen karakterler yolu ile verildiğinde çocuğun bu mesajları alması ve gördüğü davranışı içselleştirmesi çok daha kolay olmaktadır. Özellikle model alarak öğrenmenin daha fazla olduğu okul öncesi dönemde sevilen karakterler ve bu karakterin özellikleri çocuğun dünyası açısından daha da önem kazanmaktadır. Bu çizgi filmde gerçek dışı bir objeye rastlanmamıştır.

Bulmaca Kulesi çizgi filmi incelendiğinde, çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Aslı, Mert, Can ve yardımcısını resimlendirmişlerdir. Bu durum, erkek çocuklarının tamamına yakınının, Bulmaca Kulesi karakterlerinden daha fazla etkilendiğini ortaya çıkarmaktadır. Bulmaca Kulesi çizgi filmi Can'ın icat ettiği makineyi deneme yaptığı bir günde, Bulmaca Kulesi'ne düşen çocukların buradan çıkmaya çalışırken yaşadığı birbirinden farklı maceraları anlatmaktadır. Bulmaca sayesinde çocukların zihinlerini geliştirmeyi aynı zamanda arkadaşlık, dostluk, dayanışma ve cesaret mesajları verilerek diğer özelliklerin de ortaya konulmasının erkek çocuklarını etkilediği düşünülebilir.

Elsa çizgi filmi incelendiğinde çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Elsa, Peri, Anna ve arkadaşlarını resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamına yakınının, Elsa karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Elsa çizgi filmi karlar ülkesinde geçmekte olup Elsa'nın buz yapmak ve kar yağdırmak gibi sihirli güçleri bulunmaktadır. Bu nedenle bu tür özelliklerin tamamen gerçek dışı olması çizgi filmin izlenme isteğini cazip hale getirmektedir. Elsa çizgi filminde kızlar arasında toplam %61 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir. Zira kendi örf ve adetlerini henüz yeterince

tanımayan okulöncesi çocukları çizgi filmlerde prens ve prenses masalları ile büyürken gerçeklikten uzak tamamen hayali olmanın çabası içine girmektedirler. Elsa elbisesini (mavi prenses elbise) üzerinden çıkarmak istemeyen kız çocukları prensesin yaşamını kendi oyun ve hayallerine taşımaktadır. Bu durum çocukları ve aileleri ticaret sektörünün yarışına sürüklediği söylenebilir.

Şimşek Mc Queen çizgi filmi incelendiğinde çocukların tamamına yakını Şimşek Mc Queen'i temsil eden araba objesini resimlendirmişlerdir. Şimşek Mc Queen çizgi filminde, 7 kupa kazanmış olan karakterin evi, bir radyatör kasabası olarak ilgi çekmektedir. Bu yüzden erkek çocuklarının araba ve hız merakları onların etkilenmesine yol açmaktadır. Okulöncesi döneminde çocuklar genellikle televizyona araştırmacı gözü ile bakmaktadırlar. İzledikleri görüntülerde konunun içeriği hakkında bir anlam ararlar, ilgi ve istekleri karakterlerin hızlı hareketleri, sahnelerin seri değişimi, şiddet ya da aniden beklenmeyen sürpriz görüntü üzerinde odaklanırlar (Türkkent, 2012). Hızlı aksiyon hareketleri, renkler, patlayan flaşlar, sesli müzik ve kısa anlatım yöntemleri çocuklar için ilginç ve vazgeçilmez eğlence araçları olduğu söylenebilir.

Uğur Böceği ve Kara Kedi çizgi filmi incelendiğinde çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Uğur Böceği ile Kara Kedi karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamına yakınının, Uğur Böceği ile Kara Kedi karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Uğur Böceği (Marinette) ve Kara Kedi (Adrien) aynı liseye giden ancak ilk tanıştıklarında birbirlerinin süper güçleri olduğunu bilmeyen gençlerdir. Bu iki karakter beraber kötülüklerle karşı savaşmak için süper kahraman kostümlerine bürünmektedirler. Bu nedenle bu tür özellikler tamamen gerçek dışı olmaktadır. Özellikle kız çocuklarının erkek çocuklarına göre kıyafet renkli kostümler konusunda daha detaylı olarak baktıkları düşünülebilir.

Maşa ile Koca Ayı çizgi filmi incelendiğinde çocukların tamamına yakını, baskın karakterler olan Maşa ile Koca Ayı karakterlerini resimlendirmişlerdir. Bu durum, kız çocuklarının tamamına yakınının, Maşa ile Koca Ayı karakterlerinden daha fazla etkilendiğini göstermektedir. Maşa ile Koca Ayı çizgi filmi sirketten emekli olmuş bir ayı ile yaramaz bir kız olan Maşa'nın gün içerisindeki maceralarını anlatmaktadır. Koca Ayı, Maşa'nın en iyi arkadaşı olmakla birlikte, balık tutmak, bahçede sebze yetiştirmek gibi özelliklere sahiptir. Maşa ile Koca Ayı çizgi filminde kızlar arasında toplam %27 oranında gerçek olmayan objeler belirlenmiştir. Dolayısı ile bu özellikler tamamen gerçek dışı olmaktadır. Maşa ile Koca Ayı çizgi filminde;

Koca Ayı arkadaşlık, dostluk, iyilik teması ve insanlara ait özellikler hayvanlar üzerinden işlenmiştir.

5.1. ÖNERİLER

Araştırma sonuçları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulmuştur:

- Çocukların tablet ve telefon kullanarak video izleme oranlarındaki artış incelenebilir.
- Çocukların tablet ve telefon yerine izledikleri içerikleri sabit bir saatte televizyondan izlemeleri çocukların ruh sağlığı açısından önerilmektedir. Böylece çocuklar belirli bir saatte ve belli sürede içerik izleyeceklerinden kendilerini sınırlandırmaları kolaylaşacaktır.
- Gerçekçi ve hem kızlar hem de erkekler tarafından izlenen yapımların sayısının artması gerekmektedir. Yapımcıların özellikle gerçek ortamlarda hikaye oluşturmaları önerilmektedir.
- Oluşturulacak çocuklara yönelik yapımlarda ticari amaçların sınırlı tutulması gerekmektedir.
- Okul öncesi çocukların gerçekle fantastiği ayırt etmede zorluk çektikleri görülmektedir. Bu nedenle çocuklara bu tür içerikleri izlerken yetişkinler tarafından rehberlik edilmesi gerekmektedir.
- Yapımcıların karakterleri oluştururken çocukların gerçek hayatta karşılaşması muhtemel karakterlere ön plana çıkarmaları önerilmelidir.
- Yapımcıların gerçek ve fantastiği dengeli bir biçimde sunmaları önerilmektedir.
- Çocukların okulda kullandıkları çanta, kalemlik vb. gibi ürünlerde çizgi film karakterlerinin olmadığı ürünler tercih edilmelidir.

KAYNAKÇA

- Adak Özdemir, A.** (2016). Medya ve teknoloji, Ed: R. Zembat, *Okul öncesi eğitime giriş*, 2. basım, Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Adak Özdemir, A., Ramazan, O.** (2012). Çizgi filmlerin çocukların davranışları üzerindeki etkisinin anne görüşlerine göre incelenmesi, *İstanbul: Marmara Üniversitesi eğitim bilimleri dergisi*, 35, 157- 173.
- Akgün, E., Ergül, A.** (2015). 55- 74 aylık çocukların resimlerinde aile algısının değerlendirilmesi, *Çukurova Üniversitesi eğitim fakültesi dergisi*, 44 (2), 209-228.
- Akman, Y.** (1987). Anaokulu çocuklarında görülen ayrılık kaygısının giderilmesinde farklı oyun tekniklerinin incelenmesi, Ankara: (Yayınlanmamış Doktora Tezi) Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Pdr Bilim Dalı.
- Aksaçoğlu, A.G., Yılmaz, B.** (2007). Öğrencilerin televizyon izlemeleri ve bilgisayar kullanmalarının okuma alışkanlıkları üzerine etkisi, *Türk Kütüphaneciliği*, 21 (1), 3- 28.
- Aktaş Arnas, Y.** (2006). 3-8 yaş grubu çocukların kitle iletişim araçlarını kullanma alışkanlıkları ve aile çevresi, Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi, (Ed: O. Ramazan, K. Efe, G. Güven), İstanbul: Ya- Pa Yayıncılık, cilt 2, 433-453.
- Aktaş, H.** (2008). Çocuk Televizyonlarının Eğitime ve Eğlendirme Özelliklerinin Çocuğun Gelişimine Etkisi Digi Türk Baby TV Örneği. Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Aktaş, Arnas Y.** (2013). *Okul öncesi dönemde matematik eğitimi*, 2. basım, Ankara: Vize Yayıncılık.

- Aktaş, Y.** (1994). Çalışan annelerin karşılaştıkları sorunlar ve okul öncesi kurumların önemi, *10. Yapa okul öncesi eğitimi ve yaygınlaştırılması semineri*, Ankara: Yapa Yayınları.
- Aral, N.** (2017). *Çocuk ve İletişim*, 1. Basım, Ankara: Vize yayıncılık.
- Aral, N., Baran, G., Bulut, Ş., Çimen, S.B.** (2000). *Çocuk gelişimi I*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aral, N., Kandır, A., Can, Yaşar, Münevver.** (2000). *Okul Öncesi ve Anasınıfı Programları*, İstanbul: Ya-Pa Yayınları.
- Aral, N., Kandır, A. ve Can, Yaşar M.** (2002). *Okul Öncesi Eğitim ve Okul Öncesi Eğitim Programı*, İstanbul: Ya- Pa Yayınları.
- Aral, Neriman** (2009). Çocuk ve Televizyon, Panel “Çocuk ve Medya (Ed: F.Alisinanoğlu vd.), *21-23 Mayıs IV. Ulusal Okul Öncesi Eğitimi Öğrenci Kongresi*, Ankara: Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi, 25-32.
- Arık, B., Solmaz, B.** (2007). Kitle iletişim araçlarında gerçeğe bürünen kurgu: Orhan Pamuk Edebiyat Ödülü Örneği, (Ed: C. Bilgili, N.T, Akbulut), *Medya Eleştirileri 2007: Gerçeğin Dışındakiler*, İstanbul: Beta Yayıncılık, 233-257.
- Arı, M., Tuğrul, B.** (1996). Okul öncesi eğitim, Ankara: *Milli Eğitim Dergisi*, 132, 18.
- Arslan, Ş.** (2010). Televizyon Reklamlarının Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Tüketici Davranışlarına Etkisi. Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Artuk, M. Emin** (2002). Medyada Şiddet ve Özellikle İntihar Haberlerinin Sunumunun Toplum Üzerindeki Etkileri ve Bunun Önlenmesi, “ Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberlerinin Sunumunun Toplum Üzerindeki Etkileri Sempozyumu” Ankara, 98-123.
- Atatüzün, M.** (1997). Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırmada medyanın rolü, Ankara: *Hacettepe Üniversitesi I. Ulusal çocuk gelişimi ve eğitimi kongresi bildiri kitabı II*, 347-349.

- Ayas, T., Horzum, M.B.** (2017). *Teknolojinin olumsuz etkileri*, Ankara: Vize yayıncılık.
- Aydın, B.** (2002). Gelişimin Doğası, (Ed: B. Yeşilyaprak), *Gelişim ve Öğrenme psikolojisi*, Ankara: PegemA, 27-49.
- Aydın, O.** (2005). Okul öncesi dönem çocuğunun gelişim özellikleri, (Yay. Haz. M. Sevinç), *Erken çocuklukta gelişim ve eğitimde yeni yaklaşımlar I*, Ankara: Morpa yayınları.
- Aydın, B.** (2018). Türkiye’de Çocuk Televizyon Kanallarındaki Çizgi Filmlerin Çocukluğa Etkisi Üzerine Bir İçerik Analizi, Balıkesir: Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Bacanlı, H.** (2001). *Gelişim ve öğrenme*, Ankara: Nobel yayın dağıtım.
- Bağlı, M.** (2002). Okulöncesi çocukların ve ailelerin televizyon ilintili etkileşimleri, Ankara Üniversitesi Yayınlanmamış Doktora Tezi.
- Balkaya, İ., Tuğrul, B.** (1998). *Anaokuluna Yeni Başlayan Çocukların Okula Uyum Süreçlerini Etkileyen Faktörlerin İncelenmesi*, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Ev Ekonomisi Yüksek Okulu Yayınları, No: 2, Araştırma Serisi: 2.
- Baron, M.E.,& Broughton, D.D.** (2001). Media violence. *Pediatrics*, 108 (5), 1222-1226.
- Başal, A.H.** (1999). 3- 6 yaş çocukların günlük yaşamlarında televizyon ve televizyon ile ilgili ana- baba görüşleri, iletişim ortamlarında çocuk birey sempozyumu bildiriler kitabı, Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi İletişim Fakültesi Yayınları.
- Bayhan, P.** (2015). *Okul öncesi eğitimde teknolojinin rolü*, Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Baykoç Dönmez, N., Baç Karaaslan, T.** (2004). Hastanede yatan çocukların çizdikleri resimlerin ve yüz ifadesi seçimlerinin incelenmesi, (Ed: G. Haktanır., T. Güler), 5-11 ekim 2003, Kuşadası/Türkiye: *Omep 2003 Dünya konsey toplantısı ve konferansı, bildiri kitabı 2*, Ya-Pa yayıncılık, 362-377.

- Beldağ, A., Yarar, Kaptan. S.** (2017). Arabalar Filminin İçerdiği Değerlere İlişkin Bir İnceleme, *Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi (KEFAD)*, Ağustos 2017, Cilt 18, Sayı 2, 487-499.
- Berk, L.E.** (2015). *Infants and children: prenatal through middle childhood*, (Çev. Ed: N, Işıkoğlu Erdoğan), 7th published by pearson education, Inc, Nobel yayıncılık.
- Bilen, M.** (2002). *Plandan Uygulamaya Öğretim*. 6. Basım Ankara: Anı Yayıncılık.
- Buyurgan, S.** (2004). Hayali kahramanların çocuk resimlerindeki rolü ve önemi, (Ed: G.Haktanır., T. Güler), *5-11 ekim Kuşadası: 2003 Omep 2003 dünya konsey toplantısı ve konferansı bildiri kitabı*, İstanbul: Ya- Pa yayınları, cilt 2, 274-284.
- Büyükbaykal, G.** (2007). Televizyonun çocuklar üzerindeki etkileri. İstanbul: Üniversitesi Fakültesi Dergisi, 28, 31-44
- Brown, A.** (2011). Media use by children under than 2 Years, *Pediatrics*, 128 (5), 1040-1045.
- Can, A.** (1995). Okul öncesi çocuklara yönelik televizyon programları içinde çizgi filmlerin çocukların gelişimine ve iletişimine etkileri. Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul: *Marmara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Radyo Televizyon Anabilim Dalı*.
- Ceylan, R.** (2017). Kullanılan araçlara göre iletişim, *çocuk ve iletişim*, (Ed: N. Aral), Ankara: Vize Yayıncılık, bölüm 5, 123- 143.
- Cesur, S., Paker, O.** (2007). Televizyon ve çocuk: çocukların TV programlarına ilişkin tercihleri, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 6 (19), 106-125.
- Cihangir, S., Demir, Y.** (2004). 3- 6 yaş çocuklarının ve anne babalarının televizyon izleme özellikleri, (Ed: G.Haktanır., T. Güler), *5-11 ekim Kuşadası: 2003 Omep 2003 dünya konseyi toplantısı ve konferansı bildiri kitabı*, İstanbul: Ya- Pa yayınları, cilt 2, 318- 333.
- Cüceloğlu, D.** (1998). *İnsan ve davranışı, Psikolojinin temel kavramları*, 8. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cole, M., & Cole, S.R.** (1996). *The development of children*, New York: Freeman.

- Cook Cottone, C.P.** (2004). Using Piaget's Theory of cognitive development to understand the construction of healing narratives, *Journal of college counseling*, 7, 177-186.
- Crowley, D. & Heyer, P.** (2014). *İletişim Tarihi*, Ankara: Siyasal Kitabevi.
- Çetin, Z., Koyuncuoğlu, B.** (2013). *İz bırakmak: "Çocuk, sanat ve yaratıcılık"*, Ankara: 2013.
- Dağlıoğlu, E.** (2011). Okulöncesinde bilişsel gelişim, (Ed: E, Ceyhan), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim - I*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Web-Ofset, 197-219.
- Dereli, E., Koçak, N.** (2005). "Okul öncesi eğitime devam eden dört-altı yaş arasındaki çocukların ifade edici dil düzeylerinin bakım tarzı ve anne-baba eğitim düzeyi açısından incelenmesi (Konya İli Örneği), Konya: *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 12(1), 245-258.
- Dereobalı, N.** (2007). Okul öncesi eğitim ve kitle iletişim araçları, (Ed. G. Haktanır), *Okul öncesi eğitime giriş*, Ankara: Anı yayıncılık.
- Demirel, Ö.** (2006). *Öğretimde planlama ve değerlendirme: Öğretme sanatı*, 10. Basım, Ankara: PegemA Yayıncılık.
- Demirel, Ö., Kaya, Z.** (2009). *Eğitim bilimine giriş*, 4. Basım, Ankara: Pegem akademi.
- Dinçer, M., Yılmazkol, Ö.** (2009). Televizyon çocuklara gerçek hayatı şiddetle öğreten çağdaş masal anlatıcısı, (Ed: S. Akçalı), *Çocuk ve Medya*, Ankara: Nobel Yayıncılık, 189-211.
- Dinwiddle, S.A.** (1994). *Saga of sally, Sammy and the red pen: facilitating children's social problem solving*, national association for the education of young children.
- Doğan, Ö.** (2007). Okul öncesi eğitime temel olan görüşler, (Ed: G, Haktanır), *Okul öncesi eğitime giriş*, Ankara: Anı Yayıncılık, 25-37.
- Dorr, A.** (1981). Television and affective development and functioning; May be this decade. *Journal of Broadcasting*, 25, 335- 345.
- Dündar, Can** (1996) Televizyon ve Şiddet, in: Cogito, Şiddet, II. Baskı, Sayı: 6-7, Kış-Bahar, 385-387.

- Early Head Start Report.** (2001). *Building their futures: how early head start programs are enhancing the lives of infants and toddlers in low-income families.* USA: Head Start Bureau.
- Eco, U.** (1979). *The role of the reader: explorations in the semiotics of texts,* Bloomington Indiana Up, 7- 22.
- Erdoğan, S., & Baran, G.** (2008). A study on the opinions of parents regarding television watching habits of their children in the four-six age group, *The Social Sciences*, 3(3), 245-248.
- Ertürk, Y. D., Gül, A. A.** (2006). *Çocuğunuzu televizyona teslim etmeyin,* Ankara: Nobel Yayınevi.
- Ertürk, S.** (1994). *Eğitimde Program Geliştirme,* Ankara: Yelkentepe Yayınları.
- Esslin, M.** (2001). *Televizyon çağı, Beyaz Camın Arkası,* 3. Basım, İstanbul: Pınar Yayınları
- Fidan, N.** (1982). *Öğrenme ve Öğretme: Kuramlar, İlkeler, Yöntemler,* Ankara: Tek Işık Matbaası.
- Gander, M. J,& Gardiner, H.W.** (1995). *Çocuk ve ergen gelişimi,* (Yay. Haz. B. Onur), (Çev: A. Dönmez, N. Çelen, B. Onur), Ankara: İmge Kitabevi.
- Genç, S.Z., Güner, F.** (2014). Medyadaki “Gerçeklik” Sorunu ve Ortaokul Öğrencileri (Öğretmen Görüşlerine Göre Durum Tespiti), *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(4), 233-254.
- Goleman, D.** (1006). *Duygusal zeka,* İstanbul: Varlık yayınları.
- Golomb, C.** (2011). *Çocukların hayal dünyaları: çocuk gelişiminde sanatın, rüyaların ve hayallerin rolü,* (1. Basım), (Çev: E. Aksay), İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Güler, D. A.** (2013). “Soyutun Somutlaştırılması: Çizgi Filmlerin Kültürel İşlevleri” , (Ed: M. R. Şirin, H. Yavuzer), İstanbul: Kasım, *I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı,* Çocuk Vakfı Yayınları, 207-216.
- Günaydın, B.** (2011). *Çocuklara Yönelik Programlarda Toplumsal Cinsiyet Rollerinin Sunumu: TRT Çocuk ve Yumurcak TV.* Ankara: Uzmanlık Tezi, Radyo ve Televizyon Üst Kurulu.

- Güngör, A., Köksal Akyol, A., Subaşı, G., Ünver, G., Koç, G.** (2002). *Gelişim ve öğrenme*, (Ed: A. Ulusoy), Ankara: Anı yayıncılık.
- Gürel, N.** (1996). Basında Sorumluluğun Çeşitleri, *Yeni Türkiye*, No: 11, Eylül-Ekim, 253-259.
- Gürol, A.** (2018). Öğrenme kuramları ve eğitime yansımaları. (Ed: A. Gürol), *Erken çocuklukta öğrenme yaklaşımları*, İstanbul: Efe Akademi Yayınevi, 13-37.
- Gürtuna, S.** (2003). *Çocuğum sanatla tanıyor, Çocuk ve sanat eğitimi*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Hesapçioğlu, M., Yılmaz, N.** (2010). *Bilgi Toplumunda Okul ve Medya: Medya Pedagojisine Bir Giriş*, İstanbul: Morpa Kültür Yayınları.
- Hobbs, Rene** (1998). The seven great debates in the media literacy movement. *Journal of Communication*, 48: 16-32.
- Houston, A., Wright, J.** (1996). *Television and socialization of young children*. (Ed. Macbeth, Tannis), tuning into young viewers. London: Thousand Oaks, 41.
- Huesman, R.L., Titus, M.J., Podolski, L.C.** (2003). Longitudinal relations between children's exposure to tv violence and their aggressive and violent behavior in young adulthood", *Development psychology*, 39 (2), 201-221.
- Işıkoğlu Erdoğan, N., Johnson, J.E., Dong, P.I. & Qiu, Z.** (2018). Do Parents Prefer Digital Play? Examination of Parental Preferences and Beliefs in Four Nations. *Early Childhood Education Journal*. <https://doi.org/10.1007/s10643-018-0901-2>
- İldeş, Nihal** (2002). Aile ve Şiddet "Radyo ve Televizyonlarda Şiddet ve İntihar Haberlerinin Sunumunun Toplum Üzerindeki Etkileri Sempozyumu". Ankara, 65-69.
- İlhan, A.Ç.** (1995). Okul öncesi eğitim programlarında resim dersinin yeri, Eskişehir: *Anadolu Sanat*, (4), 57-65.

- İnanlı, M.** (2009). Televizyondaki çocuk programlarının beş-altı yaş çocukları için sözel şiddet ve antisosyal sözcükler içerme durumunun incelenmesi. *Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.*
- Jeffrey, Trawick. S.** (2014). *Early childhood development a multicultural perspective*, (Ed: B. Akman), Beşinci Basım, Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- Kağıtçıbaşı, Ç.** (2013). *Günümüzde insan ve insanlar sosyal psikolojiye giriş*, 14. basım Mart 2013, İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Karaca, Y., Pekyaman, A., Güney, H.** (2007). Ebeveynlerin televizyon reklam içeriklerinin çocuklar üzerindeki etkilerini etik açıdan algılamalarına yönelik bir araştırma, *Sosyal bilimler dergisi*, Aralık, cilt: IX, 2, 233-250.
- Karaköse, R.** (2010). *Ailede sorumluluk eğitimi*, İstanbul: Timaş Yayınları.
- Keinan, G.** (1994). Effects of stress and tolerance of ambiguity on magical thinking, *Journal of Personality and Social Psychology*, 67, 48- 55.
- Kellner, D., & Share, J.** (2007). Critical media literacy, democracy and the reconstruction of education. (Ed: D. Macedo, & S. R. Steinberg), *Media Literacy: A Reader*, New York: Peter Lang, 3-23.
- Kılıcı, Ş.** (2009). Tüketim Toplumunun Bir Formu Olarak Çizgi Filmlerde Çocukluk ve Toplumsal Cinsiyet Temsilleri: Barbie, Bratz ve Winx Club. Kocaeli: *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi.*
- Kırıçoğlu, O. T.** (2002). *Sanatta Eğitim Görmek Öğrenmek Yaratmak*, 2. Basım, Ankara: Pegem A Yayıncılık.
- Kol, S.** (2011). Erken çocuklukta bilişsel gelişim ve dil gelişimi. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21, 1-21.
- Korkmaz, İ.** (2004). *Sosyal öğrenme kuramı, Gelişim ve öğrenme psikolojisi*, (Ed: B. Yeşilyaprak), 6. Basım, Ankara: PegemA yayınları.
- Köse Serdar, M.** (2015). *Postmodern kimliğin inşasında televizyon reklamlarının etkisi*, İzmir: Kum Saati yayınları.

- Küçükkaragöz, H.** (2010). Bilişsel gelişim ve dil gelişimi, (Ed: B. Yeşilyaprak), *Eğitim psikolojisi Gelişim öğrenme öğretim*, 6. Basım, Ankara: Pegem Akademi.
- Küçükturan, A.G.** (2017). Teknoloji ve çocuk, *Teknolojinin olumsuz etkileri*, (Ed: T. Ayas ve M. B, Horzum), Ankara: Vize Yayıncılık, 1- 9.
- Lee, H.J., Chae, S.M., Bang, K.S., & Choi, H.** (2015). Relationships among preschoolers' smartphone addiction tendency, their problem behaviors, and parenting efficacy of their mothers, *Child health nursing research*, 21(2), 107-114.
- Lee, C. M. & Hunsley, J.** (2003). Evidence-based assessment of childhood mood disorders: Comment on McClure, Kubiszyn, and Kaslow. *Professional Psychology: Research and Practice*, 34, 112-113.
- McQuial, D.** (1994). *Kitle İletişim Kuramı*, (çev. A.H.Yüksel), Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Kibele Sanat Merkezi.
- Malchiodi, C. A.** (1998): *Çocukların Resimlerini Anlamak*, İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- MEB.** (2007). *Çocuk Gelişimi ve Eğitimi Bilişsel Gelişim*, Ankara: MEGEP.
- MEB.** (2013). *Okul Öncesi Eğitim Programı*. Ankara: MEB Okul Öncesi Eğitimi Genel Müdürlüğü Devlet Kitapları Müdürlüğü.
- MEB.** (2014). *Okul öncesi eğitim programı*, Ankara: Vize yayıncılık.
- Meriç, C.** (1986). *Kültürden İrfana*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Mukerji, R.** (1977). Television and early childhood: default of design, (Ed. B. Spodek), *Teaching practices: Re-examining assumptions*, Washington, DC: National Association for the education of young children.
- Murasko, J.E.** (2013). Physical growth and cognitive skills in early-life: Evidence from a nationally representative US birth cohort, *Social Science & Medicine*, 97, 267-227, doi:10.1016/j.socscimed, 2012.12.006.
- Murray, J.P., Murray, A.D.** (2008). Television uses and effects, In M. M.Haith & J. B. Benson (Eds.), *Encyclopedia of infant and early childhood development*, Oxford, UK: Elsevier.

- Morgan, C. T.** (1995). *Psikolojiye giriş*, (Çev: Arıcı, vd.), (Yayın sorumlusu: S. Karakaş), II. Basım, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Psikoloji Bölümü Yayınları no:1.
- Myers, R.** (1992). *Hayatta kalan on iki*, İstanbul: Anne çocuk eğitim vakfı yayınları.
- Nazik, B.** (2000). *Çocuk ruh sağlığı*, İstanbul: Ya- Pa Yayınları.
- Oğuzkan, Ş. ve Oral, G.** (1983). Okul öncesi eğitimi, İstanbul: Milli Eğitim Yayınevi.
- Oktay, A., Polat Unutkan, Ö.** (2007). *Okul öncesi eğitimde güncel konular*, İstanbul: Morpa kültür yayınları.
- Oktay, A.** (2000). *Yaşamın Sihirli Yılları: Okul Öncesi Dönem*, İstanbul: Epsilon Yayınları.
- Önder, A.** (1999). Okul öncesi dönemi çocuklarının televizyon izleme davranışları ve *Televizyon* programlarının etkileri, İstanbul: Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önder, A., Balaban Dağal, A.** (2006). “Taş Devri” çizgi filminin okul öncesi çocuklarının anne- babaları tarafından kalite kriterlerine ilişkin olarak değerlendirilmesi, İstanbul: *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi 1. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi*, II. cilt, 468-484.
- Önür, N.** (1991). Kentleşme sürecinde bireylerin kitle iletişim araçlarına yönelimine aile yapısının etkisi, yayınlanmamış doktora tezi, İzmir: Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Önür, N.** (2003). Postmodern çocukluğun inşasında çocuk televizyonları: Fox Kids Tv örneği, (Ed: G. Haktanır., T. Güler), *5-11 Ekim Kuşadası: 2003 Omep 2003 dünya konsey toplantısı ve konferansı bildiri kitabı*, İstanbul: Ya- Pa yayınları, cilt 2, 501-516.
- Özcivelek Durlu, L.** (1997). Bilgisayar oyunları ve cinsiyet rolleri, *çocuk kültürü 1. Ulusal çocuk kültürü kongresi bildirileri*, (Ed: B. Onur), Ankara: Ankara Üniversitesi çocuk kültürü araştırma ve uygulama merkezi yayınları, 497- 511.
- Özdiker, C.** (2002). Çocuk ve televizyon, Ankara: *Çocuk Çocuk Dergisi*, 16.

- Özön, N.** (1981). *Sinema ve televizyon terimleri sözlüğü*, Ankara: Türk Dil Kurumu yayınları.
- Öztep, C.** (2016). Okul Öncesi Çağı Çocuklarına Dönük Hazırlanmış Dürüstlük Konulu öykülerin içerik analizi, Antalya: yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Akdeniz Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Öztürk, C., Karayağız, C.** (2007). Okul öncesi dönemdeki çocukların televizyon izleme durumları ve bunu etkileyen İncelemesi, Ankara: *Milli Eğitim*, 175, 116- 128.
- Park, C., & Park, Y.R.** (2014). The conceptual model on smart phone addiction among early childhood, *int j soc sci humanit*, 4, 147- 150.
- Parlakyıldız, B.** (2018). Erken çocukluk eğitiminde çocuğu tanıma anlama ve değerlendirme yöntemi: performans ölçümlü portfolyo değerlendirme, (Ed: S. Seven), Erken çocukluk eğitime giriş, 4. Baskı, 11.bölüm, Ankara: pegem akademi, 223- 244.
- Parlakyıldız, B.** (2018). Erken Çocukluk Döneminde Problem Çözme ve Beyin Fırtınası, Erken çocuklukta öğrenme yaklaşımları, (Ed: A, Gürol), Bölüm IV, İstanbul: Efe Akademi Yayınevi, 97- 124.
- Plowman, L., Stevenson, O., Stephen, C., McPake, J.** (2012). Preschool children's learning with technology at home, *Comput Educ*, 59 (1), 30-7.
- Postman, N.** (2004). *Televizyon öldüren eğlence*, (Çev: A. Dönmez), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Patton, M.Q.** (2002). *Qualitative evaluation and research methods*. Newbury Park, CA: Sage.
- Pembecioğlu, N.** (2013). Gelecek kurguları ve medya algıları. (Ed: H, Yavuzer., M.R. Şirin), I. Türkiye Çocuk ve Medya Kongresi Bildiriler Kitabı-1, İstanbul: Çocuk Vakfı yayınları, 397-433.
- Pianta, R. C. & Longmaid, K.** (1999). Attachment-based classifications of children's family drawings: Psychometric properties and relations with children's adjustment in kindergarten, *Journal of Clinical Child Psychology*, 28 (2), 244-255.
- Postman, N.** (1995). *Çocukluğun Yokoluşu* (Çev: K. İnal), Ankara: İmge Kitabevi.

- Postman, N.** (2004). *Televizyon öldüren eğlence*, (Çev: A.Dönmez), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Potter, J.** (1986). Perceived reality in the cultivation hypothesis, *Journal of Broadcasting*, 30, 159- 174.
- Potter, J.** (2005). *Media Literacy*, CA: Sage Publications Ltd.
- Radecki, Thomas** (1985). “Şiddete Dayalı Eğlenceler” 25-27 Kasım 1985 Kitle İletişim Araçları ve Şiddet Konulu Seminer Tutanakları, Hürriyet Vakfı Eğitim Yayınları No:8, s. 17.
- Razon, N.** (2001). *Çalışan anne ve çocuğu, anababa okulu*, 7. Basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Roberts, D.F. & Mc Coby, N.** (1985). Effects of mass communication, (Ed: G. Lindzey; E. Aronson), *Handbook of social psychology*, 3. baskı, New York: Random House, vol 2, 539- 568.
- Rodari, P.** (2007). Science and scientists in the drawings of European children, *Journal of Science Communication*, 6 (3), 1-12.
- RTÜK.** (2002). Radyo ve televizyonlarda şiddet ve intihar haberleri, *23 Mart 2002 Radyo ve televizyonlarda şiddet ve intihar haberlerinin sunumunun toplum üzerindeki etkileri sempozyumu*, Ankara: Öncü basımevi.
- RTÜK.** (2005). Televizyon programlarındaki şiddet içeriğinin, müstehcenliğin ve mahremiyet ihlallerinin izleyicilerin ruh sağlığı üzerindeki olumsuz etkileri araştırması.
- RTÜK.** (2019). Medya okuryazarlığı. <http://www.medyaokuryazarligi.org.tr/4.html> (19/03/2019 tarihinde indirilmiştir).
- San Bayhan, P ve Artan, İ.** (2004). *Çocuk gelişimi ve eğitimi*, İstanbul: Morpa kültür Yayınları.
- Sanders, B.** (1999). *Öküün A’sı- Elektronik Çağda Yazılı Kültürün Çöküşü ve Şiddetin Yükselişi*, (Çev: Ş. Tahir), Ankara: Ayrıntı Yayınları.
- Savaş, İ.** (2014). *Çocuk resmi ve bilinçaltı*, İstanbul: Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Arel Üniversitesi sosyal bilimler enstitüsü.

- Sayan, H., Yıldızbaş, F., Parlakyıldız, B.** (2004). Okul öncesi eğitimde öğretmenlerin hizmetiçi eğitiminde uzaktan eğitim yönteminin kullanılması, (Ed: G. Haktanır., T. Güler), 5-11 Ekim Kuşadası: 2003 Omep 2003 dünya konsey toplantısı ve konferansı bildiri kitabı I, İstanbul: Ya-Pa yayınları, cilt 1, 468- 481.
- Senemoğlu, N.** (1997). Gelişim Öğrenme ve Öğretim. Ankara: Spot Matbaacılık.
- Senemoğlu, N.** (1998). *Gelişim öğrenme ve öğretim. Kuramdan uygulamaya*, Ankara: Özsen Matbaası Ltd. Şti.
- Senemoğlu, N.** (2007). Gelişim öğrenme ve öğretim. Kuramdan uygulamaya, Ankara: Gönül Yayıncılık.
- Seven, S.** (2015). Çocuk Ruh Sağlığı. Ankara: 4. Baskı, Pegem Akademi.
- Seven, S.** (2019). *Problem çocuk mu? Gelişimsel bakış açısıyla*, İstanbul: Selen yayınları.
- Sönmez, V.** (2008). Öğretim İlke ve Yöntemleri, 2. Basım, Ankara: Anı Yayıncılık.
- Shure, M.B.** (2001). I can problem solve an interpersonal cognitive problem-solving program, ICPS, 2. baskı, Illinois: Research press.
- Simatwa, E.M.W.** (2010). Piaget's Theory of intellectual development and its implication for instructional management at pre-secondary school level, educational research and reviews, 5 (7), 366-371.
- Scharrer, E., Demers, L.** (2009). Media effects in D. Carr (Ed), encyclopedia of the life course and human development, Boston: Gale Cengage.
- Sungur, S.** (2008). Televizyon yayınlarının çocuklar üzerindeki olumsuz etkileri. Konya: Eğitim kitabevi.
- Şahin, Ç., Tüzel, S.** (2011). Medya dünyasının gerçek dünyayı yansıtma düzeyinin öğretmen adaylarının görüşleri doğrultusunda belirlenmesi, *Eğitim ve Bilim*, Cilt 36, 159, 127-140.
- Şentürk, R.** (2011). Çocuk filmlerinde kaygı ve korku. *Kuram ve uygulamada eğitim bilimleri*, 11, 3, 1103-1132.

- Şirin, M.R.** (2002). Televizyon, şiddet içerikli haber öyküleri ve çocuk, *şiddet, radyo ve televizyonlarda şiddet ve intihar haberlerinin sunumunun toplum üzerindeki etkileri sempozyumu*, Ankara: 35-46.
- Temizyürek, F., Acar, Ü.** (2014). Çizgi Filmlerdeki Subliminal Mesajların Çocuklar Üzerindeki Etkisi, *Cumhuriyet International Journal of Education-CIJE*, e-ISSN: 2147-1606, vol 3, (3), 25-39.
- Tezel Ş. F., Ünver, N.** (2005). Okulöncesi eğitim programlarına aile katılımı, *Kastamonu Eğitim Dergisi*, Mart 2005, Cilt:13, 1, 23-30.
- Tok, E.** (2016). Okul öncesi dönemde gelişim, Okul öncesi eğitime giriş. (Ed: R, Zembat), Bölüm 5, Hedef CS Basın yayını, 115-133.
- Torlak, Ö.** (2001). Pazarlama Ahlakı, İstanbul: Beta Yayınları.
- Türkkan, B.** (2006). Okul öncesi dönem çocuklarının yaptıkları resimlerin aile yaşamlarına ilişkin ipuçları bakımından değerlendirilmesi, (Ed: O, Ramazan., G, Güven), İstanbul: *Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi I. Uluslararası Okul Öncesi Eğitim Kongresi*, Ya-Pa yayınları, III. Cilt, 198-204.
- Türkkent, E.** (2012). Okul Öncesi Dönem Çocuklarının Televizyondan Etkilenmeleri Konusunda Anne ve Öğretmen Görüşleri, Burdur: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Türkmen, Nilgün.** (2012). Çizgi Filmlerin Kültür Aktarımındaki Rolü ve Pepee, Sivas: *Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt: 36, Sayı: 2, Aralık, 141-149.
- Trawick- Swith, J.** (2013). Okul öncesi dönemde fiziksel gelişim ve motor gelişimi, (Çev. H.Z. İnan), Erken çocukluk döneminde gelişim çok kültürlü bakış açısı, (Çev. Ed. B. Akman), Ankara: Nobel yayıncılık.
- Tuğrul, B.** (2006). Okul öncesi eğitimde kalite, Çanakkale: III. Uluslararası öğretmen yetiştirme sempozyumu bildiri özetleri kitabı.
- Turaşlı, N. K.** (2008). Okull öncesi eğitimin tanımı kapsamı ve önemi, Okul öncesi Eğitime Giriş, (Ed: G. Haktanır), Ankara: Anı yayıncılık.

- Türkmenoğlu, D.** (2017). Okul öncesi çocukların desenlerinde fantezi kurgular ve gerçeklik arasındaki etkileşim, Ekim 2017, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10,(52), 833-845. ISSN: 1307-9581, Doi Number: <http://dx.doi.org/10.17719/jisr.2017.1940>.
- Türkoğlu, N.** (2007). Okuryazarlıktan medya okuryazarlığına: şifrelerin ortaklığını aramak, (Ed: N Türkoğlu, M Cinman Şimşek), *Medya Okuryazarlığı*. İstanbul: Kalemus Yayınları.
- Türkoğlu, N.** (2010). İletişim Bilimlerinden Kültürel Çalışmalara Toplumsal İletişim Tanımlar, Kavramlar, Tartışmalar, 4. Basım, İstanbul: Urban Kitap.
- Trawick-Swith, J.** (2010). Early childhood development: a multicultural perspective. (Ed: Sth.), Pearson Education.
- Trawick-Swith, J.** (2013). Erken çocukluk döneminde gelişim (Çev. Ed: B. Akman), (Çev. M, Saçkes), Okul öncesi dönemde bilişsel gelişim, Ankara: Nobel Yayıncılık, 226-253.
- Ulusoy, A.** (2002). Öğrenme, Eğitim- Öğrenme ilişkisi ve Temel Kavramlar, *Gelişim ve Öğrenme*, (Ed: A. Ulusoy), 7. Ünite, Ankara: Anı Yayıncılık, (119- 129)
- Uyanık Balat, G.** (2015). *Okul öncesi eğitime giriş*, Geliştirilmiş 5. Basım, Ankara: Nobel yayıncılık.
- Uysal, M.** (2006). Medya ve şiddet. 20-21 Mayıs *Toplumsal Bir Sorun Olarak Şiddet Sempozyumu*. Ankara: 121-129.
- Ülken, F.** (2011). Televizyon izlemede anne-baba aracılığı ile çocukların saldırgan davranışları arasındaki ilişki, Eskişehir: *Anadolu üniversitesi sosyal bilimler dergisi*, 11(1), 195-216.
- Ünal, N., Durualp, E.** (2012). Televizyonun okul öncesi çocuklar üzerindeki etkisi, Çankırı: *Karatekin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 3(2): 093-104.
- Ünver, G.** (2002). Gelişimle ilgili temel kavramlar, gelişimin temel ilkeleri ve gelişimi etkileyen faktörler, I. ünite, (Ed: A, Ulusoy) *Gelişim ve öğrenme*, Ankara: Anı yayıncılık.

- Vaneva, V.** (2004). Diagnostics of orientation in space of children in preschool ages (4-7 years), *5-11 october Kuşadası / Turkey: Omep 2003 world council and conference*, (Ed: G. Haktanır., T.Güler), Ya-Pa yayın, vol 2, 433-446.
- Varış, Fatma.** (1978). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Vygotsky, L.S.** (1978). *Mind in society: The development of higher psychological processes*, (Eds: M, Cole, V, JohnSteiner, S, Scribner, E, Souberman), Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Vygotsky, L.S.** (2004). Imagination and Creativity in Childhood, *Journal of Russian and East European Psychology*, Vol. 42.1, January- February 2004, 7-97.
- Wilson, B. J.** (2008). Media and children's aggression, fear and altruism, *Future of children*, 18 (1), 87- 118.
- Wortham, S.C.** (1998). *Early childhood curriculum. Developmental bases for learning and teaching*. Second edition. Merrill, an imprint of prentice hall upper saddle piver, New Jersey Columbus, Ohio.
- Wood, D.** (2003). *Çocuklarda düşünme ve öğrenme*, (Çev: M. Özünlü), İstanbul: Doruk Yayıncılık.
- Yağlı, A.** (2013). Çocuğun eğitiminde ve sosyal gelişiminde çizgi filmlerin rolü: Caillou ve Pepee örneği. *International Prediodical For The Language, Literatuare and History of Turkish*, 8(10), 707-719.
- Yaşar, M.** (2018). Sınıf yönetimini etkileyen çevresel unsurlar, *Okul öncesinde sınıf yönetimi*, 2. Basım, Ankara: Pegem akademi, 25-46.
- Yaşar, Ş.** (2000). *Okul öncesi eğitimin ilke ve yöntemleri*, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.
- Yavuzer, H.** (1992). *Ana- baba ve çocuk*, 5. basım, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H.** (1995). *Anababa ve çocuk, geliştirilmiş sekizinci baskı*, İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Yavuzer, H.** (2004). *Çocuğu tanımak ve anlamak*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

- Yeşiltuna, D.** (1999). Kitle iletişim sürecinde çocuk, iletişim ortamlarında çocuk birey sempozyumu bildiriler kitabı, Eskişehir: Anadolu Üniversitesi iletişim fakültesi yayınları, 140-148.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H.** (2005). *Qualitative research methods in social sciences*. Ankara: Seçkin Publishing
- Yıldırım, A., Şimşek, H.** (2008). *Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayınları.
- Yıldız, F., Yıldız Bıçakçı, M., Aral, N.** (2014). Bilişsel gelişim (3-6 yaş), *Her yönüyle Okul öncesi eğitim I*, (Ed: N. Metin., A. İ Yükselen), 3. Bölüm, Ankara: Hedef yayıncılık, 239- 254.
- Yörükoğlu, A.** (1984). Değişen toplumda aile ve çocuk, Ankara: Aydın Kitabevi Yayınları.
- Yükselen, A.İ.** (2014). Okul öncesinde çocuk ve medya, *Her yönüyle okul öncesi eğitim 4*, (Ed: F. Temel., A. Turla), Ankara: Hedef Yayıncılık.
- Zembat. R.** (1992). Okul öncesi eğitim kurumlarında yönetim ve yönetici özellikleri, Yayınlanmamış doktora tezi, İstanbul: *Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü*.

EK A: GÖRÜŞME FORMU

1. Bana neler çizdin? Anlatabilir misin?
2. Bana çizdiklerin nerede geçiyor?
3. Sence izleyip çizdiklerin gerçek midir? Hayal midir?
4. Çizdiklerinin özellikleri nelerdir? Nasıl davranırlar?
5. İzlediklerini ve çizdiklerini çevrende görüyor musun?
6. Kimlerle çizgi film izlersin?
7. Ne zaman çizgi film izlersin?
8. Nerede çizgi film izlersin?
9. Hangi cihazlarla çizgi film izlersin?

EK B: ÇİZGİ FİMLER

VİKİNGLER ÇİZGİ FİLMİ

Gerçek adı Viking Viki olan Vikingler ülkemizde TRT Çocuk kanalında yayınlanmaktadır. 1970’li yıllarda Japonya ve Avusturya ortaklığı ile çizgi dizi olarak yapılmıştır. İsviçreli yazarın Vicke Viking isimli kitabından çizgi diziyeye uyarlanmıştır. Flake, İsveç’te bir Viking köyüdür. Viking köyü Flake’nin şefi ise Halvar’dır. Güçlü şef Halvar’ın zeki ve iyi bir oğlu vardır. Halvar’ın oğlunun adı ise Viki’dir. Vikingler çizgi filmi, İsveç’te bir Viking köyünde ve gemide geçmekte olup, Halvar’ın oğlu Viki’nin başından geçen maceraları konu edilmiştir. Sahip oldukları gücü korsanlardan ve kötülüklerden kurtulup hazineye ulaşmakla kullanmaktadırlar. Viki bir çocuk olduğu için babası ve köylüler onu olaylara karıştırmak istemezler. Fakat Viki babasının ve köylülerle olan mürettebatın zorda kaldığını hissettiği yerlerde hep onların yanında yer almaktadır. Onlara yardım etmektedir.

KRAL ŞAKİR ÇİZGİ FİLMİ

Kral Şakir, Cartoon Network Türkiye için Grafi2000 tarafından yapılmış bir Türk çizgi filmidir. Cartoon Network Türkiye'nin ilk Türk ve kendi yapımı çizgi filmidir. Seri, 2016 tarihinde de yayınlanmaya başlamıştır. Bir aslan ailesinin çocuğu olan Şakir’ in ailesi ve arkadaşları ile olan maceraları anlatılmaktadır. Kral Şakir çizgi filminde karakterler olarak tamamen hayvanlardan oluşan Şakir (aslan), babası Remzi (aslan), annesi Kadriye (kedi) ve kız kardeşi Canan, kedigillerden oluşan bir aile sergilemektedir. Remzinin Necati adında arkadaşı vardır ve bir fildir. Hep onların evindedir, çoğu zamanda yemek yiyip oyun oynar. Şakir, çizgi filmin başkahramanıdır. En belirgin özelliği sürekli olarak şapka takar. Remzi, Şakir'in babası olup kırmızı bir kazak giymektedir. Bankada çalışır ve işten eve geldiğinde Necati ve Şakir ile video oyunları oynar. Necati, mor renkli bir fildir. Okulda temizlik işleri yapmaktadır. Geri kalan saatlerinde uyur, yemek yer ve video oyunu oynar. Canan, beyaz renkli bir kedi olup Şakir'in kız kardeşidir. Çok akıllıdır ve genelde kitaplar okur. Kadriye, Şakir'in annesidir ve o da beyaz renkli kedidir. Genelde ev temizler ve yemek yapar. Uyuz Tanju, çöplüklerde yaşayan ve hep başkalarının attıklarını yiyen bir evsizdir. Şakir, Remzi ve Necati hep onunla arkadaşlık eder. Akbaba Kürşad, siyah elbise giyen, zengin karanlık işler çeviren pervasız biridir.

SÜNGER BOB ÇİZGİ FİLMİ

Sünger Bob (Kareşort), Nickelodeon kablolu TV şirketi için Stephen Hillenburg tarafından yaratılmış bir çizgi film dizisidir. Sünger Bob, dizinin baş karakteridir. Sünger Bob'un soyadının Kareşort olmasının nedeni ise kare şort giymesinden gelmektedir. İyi kalplidir. Gömleği ve kıyatıyla dikkat çeker. Deniz yaratığı olan sarı renkli bir süngerdir. Bikini Kasabası'nın en gözde restaurantında aşçıdır. Çok iyi yengeç burger yapar. Bikini Kasabasında herkes onu çok sever. Sünger bob çizgi film karakterleri; Sünger Bob Kareşort: çizgi filmin baş karakteridir. Yengeç Restaurant'ta Başaşçı'dır. Deniz Anası avlamaktan ve işte çalışmaktan hoşlanır. Patrick Yıldız, genellikle uyuşuk, unutkan ve kendini bir numara sanan bir deniz yıldızıdır. Bir kayanın altında yaşar. Evini kendi yapmıştır. Patrick o kadar uyuşuktur ki hiçbir şey yapmama konusunda rekor kırmış ve kupa almıştır. Squidward Dokunaç, sıkıcı, sessiz, uyumlu, sanatkar, müzisyen, mimari ve servet için yaşayan biridir. Her zaman Sünger Bob ve Patrick'ten uzak kalır ve nefret eder. Yengeç Restorant'ta kasiyer olarak çalışır. Klarnet çalmaktan, resim yapmaktan ve güneşlenmekten hoşlanır. Yuiçin Krabs (Bay Yengeç), paradan başka şey düşünemez ve her zaman para ile yaşar. Yengeç Restorant'ta patrondur. Her zaman Sünger Bob'u en iyi eleman seçmiştir. Bir çapada yaşamaktadır. Sandy Cheeks, karadan gelip maymunların ev sahibi olduğu bir kürede yaşar. Başlığı olmadan suda nefes alamaz. İçeri sadece başında su dolu küre olan deniz canlıları girebilir. Birçok hayvanı vardır. Baş tutkusu bilim ve karetedir. Teksasdan gelmiştir ve işi maymunlara araç yapmaktır. Salyangoz Gary, Sünger Bob'un evcil salyangozudur. Sünger Bob onu çok sever. Arada bir tartışıp hemen barışırlar. Kabuğu kırıldığında hemen yenisi çıkar. Bayan Puff, Sünger Bob'un sürücü kursu öğretmenidir. Onunla başı derttedir. Hep kaza yapar, Bayan Puff'ı kızdırır. Genelde Sünger Bob başarılı ama heyecanı yüzünden hatalar yaparak ehliyetini alamamıştır. Bay Puff, Bayan Puff'ın kocasıdır ama o yakalanıp süs lambası yapılmıştır. Shaldon Plankton, çok küçük mikroskopik boyutta bir böcektir. Tek gözlüdür dünyayı ele geçirmek ister. Krabs'ın en iyi arkadaşıken en kötü düşmanı olmuştur. Keril Plankton, bir bilgisayar. Shaldon'un karısıdır. Hep bilge başarılı ve iyi tahmin yapan biridir. Pearl Krabs, her zaman beni utandırıyor der, moda giyinir ve davranır. Sünger Bobla arkadaş olmuşlardır. Cankurtaran Lary ise hep kas geliştirir. Güçlüdür ve akıllıdır. Oldukça yeteneklidir.

MY LITTLE PONNY ÇİZGİ FİLMİ

My Little Pony çizgi filmde karakterler, yaşadıkları bölgede daha mutlu olmak için kendi bölgelerini kötü bir gücün etkisinden kurtarmaya çalışmaktadırlar.

Aynı zamanda Rarity karakterinin en büyük eğlencesi sihiri, moda ve makyajı ustaca kullanarak arkadaşlarını güzelleştirmektir. Applejack; güvenilir bir kişiliğe sahiptir. Zekâsını kullandığında bitiremeyeceği bir iş, üstesinden gelemeyeceği bir konu yoktur. Şehrin dışında, ailesinin elma bahçelerinde büyümüştür. Bu sevimli Pony bir problemin hemen nasıl çözülmesi gerektiğini iyi bilir. Arkadaşlarını çok sever. Üzerinde elma desenleri bulunan bu Pony'nin tüyleri turuncudur ve saçları sarıdır. Pinkie Pie; şarkı söylemeyi çok sevdiği için kendi söylediği şarkıya göre hoplayıp zıplayan özgür ve eğlenceli bir Pony'dir. Komik ve eğlenceli şarkılar yazmaya, arkadaşlarıyla vakit geçirmeye ve onları güldürmeye bayılan bu güzel at çok hareketli ve enerjik bir yapıya sahiptir. Tüyleri pembe olan Pinkie'nin saçları ise uzun, kıvrıkcık ve koyu pembe rengine sahiptir. Rainbow Dash; aşırı derecede maceraperest olduğu için en tehlikeli ve gizemli işler de bile hemen yardıma koşan bir Pony'dir. Dünyanın en hızlı Pegasus'u olan Rainbow biraz kendini beğenmiş bir yapıya sahiptir. Mavi renkte tüyleri olan bu sevimli Pony'nin saçları ise rengârenktir. Fluttershy; utangaç, zarif, yumuşak başlı, tatlı dilli ve birazda ürkek olduğu için kendi halinde içine kapanık bir Pony'dir. Bu güzel Fluttershy arkadaşlarını kendi evinde ağırlamayı çok ama çok sever. Arkadaşları da onun iyiliği için her zaman çekingenliğini yenmesini isterler. Bu yüzden hep onun yanında olurlar. Sapsarı narin tüyelerinin üzerinde ki pembe saçları Fluttershy'i çok tatlı yapan özelliklerinden biridir. Twilight Sparkle; arkadaşlarına her zaman yardım etmeyi çok sever, onlar için sihirler yapar. Spike adında bir ejderha arkadaşı vardır ve onu çok sever. Bu tek boynuzlu at bazen herkese yukardan baksa da arkadaşlarına duyduğu büyük sevgi onu doğal bir liderliğe büründürür. Lila rengindeki tüyleri onu sevimli yaparken koyu mavi saçları ve aralarındaki pembe-mor röfleler onu çok çekici bir Pony haline getiriyor. Rarity; çok yetenekli bir moda tasarımcısı ve en güzel tek boynuzlu attır. Yollarda hoplayıp zıplarken herkes ona bakar ve bunun farkındadır. Diğer Pony arkadaşlarını süslemeyi çok seven Rarity onları güzelleştirmek için her şeyi yapar. En büyük hayali Prenses Celestia'ya özel tasarımlar yapmak olan bu Pony'nin tüyleri beyaz ve asildir, saçları ise mor bukleler halindedir. Princess Celestia; krallığın üzerinde uçmaya bayılır. Bütün Pony ailesi gibi Celestia'da çok güzeldir ve başında da bir tacı vardır.

ELSA ÇİZGİ FİLMİ

Elsa çizgi filmi karlar ülkesinde geçmekte olup Elsa'nın buz yapmak ve kar yağdırmak gibi sihirli güçleri bulunmaktadır. Anna ağırbaşlı olmaktan çok cesur bir karakter ve bazen düşünmeden hareket eder. Ama aynı zamanda görüp görebileceğiniz en iyimser ve en şefkatli insandır. Kız kardeşi Elsa ile yeniden çocukluklarında olduğu gibi yakın olmak ister. Elsa, Arendelle krallığını sonsuz bir

kışa mahkum eden sihirli bir sırrı kazara açığa vurunca Anna işleri düzeltmek için tehlikeli bir maceraya atılır. Tek silahı korkusuzluğu olan Anna asla pes etmeyen tavrı ve diğerlerine olan inancıyla hem krallığını hem de ailesini kurtarmaya kararlıdır. Dışarıdan bakıldığında Elsa özgüvenli, gösterişli, ketum gibi görünür ama aslında büyük bir sırıla mücadele ettiği için korku içinde yaşar. O, buz ve kar yaratmak gücüyle dünyaya gelmiştir. Bu güzel bir yetenektir ama aynı zamanda çok da tehlikelidir. Sihri, küçük kız kardeşi Anna'yı öldürmenin eşliğinden döndüğünden beri Elsa kendi içine kapanmıştır. Her anını giderek büyüyen güçlerini bastırmak için çabalayarak geçirir. Bastırdığı duyguları sihri tetikler ve kazara engel olamadığı sonsuz bir kış başlatır. Giderek canavarlaşmaktan ve hiç kimsenin, kız kardeşinin bile ona yardım edememesinden korkar. Hans, Arendelle'e Elsa'nın taç giyme töreni için gelen komşu bir krallığın kraliyet ailesinin yakışıklı üyesidir. 12 tane ağabeyi olduğu için Hans görünmez olduğunu hissederek büyümüştür. Tıpkı Anna gibi. Hans zeki, itaatkar ve centilmendir. Elsa'nın aksine Hans, Anna'yı asla bırakmayacağına söz verir. Belki de onun yıllardır beklediği aşk kendisidir. Kristoff tam bir doğa insanıdır. Dağların tepelerinde yaşar ve buz toplayıp Arendelle krallığına satar. Kaba saba bir adam olan Kristoff güçlü, mantıklı ve kendi kurallarına göre yaşayan biridir. Yalnızlığı sever gibi görünür ama en iyi arkadaşını yanından hiç ayırmaz: sadık ve aşırı derecede uyuz olan Sven adlı ren geyiği. Marshmallow Elsa'nın güçleriyle meydana gelen muazzam bir kadan adamdır. Onun buzdan sarayına yaklaşan işgalcileri uzaklaştırmakla görevli, gaddar bir fedai olarak görev yapar. Bu kötü huylu beyaz canavar pek konuşmaz ama yumrukları çok güçlüdür. Oaken, "Wandering Oaken's Trading Post and Sauna"nın işletmecisidir. Fakat Elsa'nın büyük kar fırtınası temmuz ortasında gerçekleşince ona da yazın para kazanmak için fırsat doğar. Onunla iş yapacaklar, dikkat: iyi niyetli ve yardımsever biri olmasına rağmen ona karşı çıkarsanız size mütevazı işletmesinden derhal kovar. Onun adı Olaf ve Olaf sıcak kucaklamalardan hoşlanır. Elsa'nın sihirli güçlerinden ortaya çıkan Olaf, Arendelle dağlarının en arkadaş canlısı kardan adamıdır. Onun masumiyeti, dışa dönük karakteri ve sıradışı kendini iyi ve pek de iyi olmayan zamanlarda eritebilme yeteneği tuhaf ama gülünç anlar yaşatır. Ayrıca dünyanın gerçekleşmesi en mümkün olmayan hayaline sahiptir ama bilmediği şey onu eritmez. Yoksa eritir mi? Bir Labrador kalbine sahip olan ren geyiği Sven, Kristoff'un sadık dostudur. Kızak çeker ve vicdanlıdır. Sven, dağ adamı olan asi arkadaşınıtanır ve sever ve onun her dediğini ses çıkarmadan yapar. Genelde birkaç vurgulu homurtuyla derdini anlatır. Kristoff, Sven ile konuşurken kullanmayı çok sevdiği o ren geyiği sesinden (sanki ren geyikleri gerçekten öyle konuşuyormuş gibi) bir vazgeçse hayat bayram olacaktır. Weselton Dükü dış görünüşündeki eksikliği ukalalıkla ve gösteriş yaparak telafi eder. Yeni kraliçeyle yakınlaşmakta kararlı davranır—ta ki Elsa'nın sihirli sırrı ortaya çıkana kadar. Sonra Elsa'ya canavar diyen ilk kişi o olur ve krallığını ona

karşı kışkırtmaya çalışır. Arendelle'in ticari kaynaklarını sömürmek için elinden geleni yapar.

RAPUNZEL ÇİZGİ FİLMİ

Rapunzel çizgi filmi bilinmeyen bir zamanda, bilinmeyen bir krallıkta ve bilinmeyen bir mekanda gizemli bir kulede geçmektedir. Evli bir çiftin yıllarca çocukları olmamıştır. Bir gün hamile kadının canı büyücü komşusunun bahçesinde yetiştirdiği turplardan yemek ister. Fakat kocası turpu istemek yerine çalar. Sonucunda doğacak olan bebeklerini büyücü komşusuna vermek zorunda kalırlar. Büyücü kadın Rapunzel adını verdiği bu çocuğu yüksekçe bir kuleye kapatır dış dünya ile irtibatını keser.

RAFADAN TAYFA ÇİZGİ FİLMİ

ISF Studios şirketi tarafından yapılan , yapımcılığını ve yönetmenliğini İsmail Fidan'ın üstlendiği Rafadan Tayfa animasyonu TRT Çocuk ekranlarında yayınlanmaktadır. Rafadan Tayfa çizgi filmi İstanbul' un bir mahallesinde yaşayan ve tüm gün dışarda arkadaşlarıyla vakit geçiren bir arkadaş gurubunun maceralarını anlatmaktadır. Başlarına her ne gelirse gelsin birlikte üstesinden gelmeyi başarıyorlar ekip çalışmasını çocuklarımıza aşıyorlar. Rafadan Tayfa çocukların hayal gücünü ve sokağın tüm oyunlarını ekrana taşıyor. Akın: En küçük erkek karakterdir. Mert'in kardeşidir. Akıllıdır ve sorunlara kimsenin aklına gelmeyen çözümler üretir. Bir de köpeği vardır. Köpeğinin adı da Yumak'tır. Fakat apartmanda yaşadığı için köpeğini Basri Amca'ya emanet eder. Kamil: Ailesi mahalledeki tek bakkalın sahibidir. Orada ailesine yardım eder. Hayri'yle sürekli didişir ama aslında onun en iyi arkadaşıdır. Bir bölümde ailesine ait olan bakkalı kapanmaktan kurtarmak için çizgi filmdeki bütün çocuklar çalışmıştır. Hayri: Erkeklerin en oburudur. Sık sık canı yemek ister ve bu tüm olayları etkiler. Rafadan Tayfa ismi onun fikridir. Kamil'in ona didiştigi gibi o da Kamil ile didişir ama Kamil'in en iyi arkadaşıdır. Bazı şeyleri abartır. Mert: Erkeklerin en sinirlisi ve de kardeşi gibi akli başında olan bir karakter. Kamil ile Hayri'nin her didiştiklerinde onlara sinirlenir ve genellikle o ayırır. Akın'ın abisidir. Rafadan Tayfa'nın lideridir. Sevim: Akın ve Mert gibi akli başında ve onlarla arkadaş olan en büyük karakterdir. Hale ile en iyi arkadaş gibidirler ve sürekli birlikte gezinirler. Hale: Hayri'nin kardeşi. Sevim ile iyi bir arkadaştır. Hayri kadar yemek düşkünü birisi değildir ama o da Hayri gibi kiloludur. Basri Amca: Çizgi dizideki yaşlı bir karakterdir. Rafadan Tayfa onu sürekli kızdırır ve huysuz bir yapıya sahiptir. Oysaki içi çok yumuşaktır. Yumak: Çizgi dizideki tek hayvan. Akın'ın köpeğidir. Fakat Akın apartmanda yaşadığı için Basri Amca'nın yanında kalır. Tüm köpekler gibi içinde yumuşak bir yaramazlık vardır. Bir bölümde tüm mahalleyi iple kaplamıştır. Rüstem Abi: Çizgi dizideki tek yetişkin. Geçimini köfte satarak karşılar.

Herkes köftelerine bayılır. Sakin bir karakterdir ve çocuklara nasıl davranması gerektiğini bilen bir kişidir. Fatma Nine: Rüstem Abi'ye köfte tarifini her kaybettiğinde köfte tarifini gönderir. Rüstem, çocukken ona bakmıştır. Sadettin usta: Basri gibi mahallenin bir büyüğüdür. Çıktığı ilk bölümde çocuklar ona dükkan temizliğinde yardım etmiştir. Ankaralı Ozan:Kamil'in amca oğludur. Saz çalıp oyun havası söyler. Ankaralıdır ve kaset çıkarmıştır.

BULMACA KULESİ ÇİZGİ FİLMİ

Bulmaca Kulesi çizgi filmi TRT Çocuk kanalında yayınlanmaktadır. Can'ın icat ettiği makineyi deneme yaptığı bir günde, Bulmaca Kulesi'ne düşen çocukların buradan çıkmaya çalışırken yaşadığı birbirinden farklı maceraları anlatmaktadır. Bu kez maceracı arkadaşlar, bulmacayı çözebilmek için her yerde bayrak arayan Can, Mert ve Aslı bir tarlaya ulaşır buradaki kurumuş bitkileri sularlar ve bitkiler yeşerir. Bakalım bulmacanın cevabını nasıl çözecekler. Maceraperest arkadaşlar, Can'ın icat ettiği makine sayesinde düştükleri bulmaca kulesinde bulmacadan bulmacaya koşmaktadır.

ŞİMŞEK MC QUEEN ÇİZGİ FİLMİ

Şimşek Mc Queen çizgi filminde, 7 kupa kazanmış olan karakterin evi, bir radyatör kasabası olarak ilgi çekmektedir. Arabalar serisinin başkahramanı olan Şimşek McQueen, pistleri genç rakiplerine kaptıran bir yarış arabası olarak karşımıza çıkmaktadır. Önceki filmlerde genç ve hareketli olan Şimşek Mc Queen bu çizgi filmde geçirdiği kaza sonucu yaşlanmış ve yorgun düşmüştür. Türünün tek örneği olan 2006 model hız için üretilmiş McQueen Chevrolet Corvette C6'dan esinlenilerek üretilmiş bu çizgi karakter, kırmızı renge sahip ve iki yanında yarışma numarası olan 95 sayısını taşımaktadır. Yine iki yanında bulunan sarı şimşek çıkartmaları bulunmaktadır. Mavi gözlüdür. Saatte 320 kilometre hıza kadar çıkabilmektedir. 0 km hızdan 60 km hıza ulaşması sadece 3.2 saniyesini almaktadır. 750 beygir gücündeki Şimşek McQueen, V-8 motora sahiptir. Arabanın tavanında bulunan hava kapağı keskin dönüşlerde dengesini sağlayıp takla atmasını da engellemektedir. En yakın arkadaşı kahverenkli çekici Mater'dir ve ilk bölümlerde tanıştığı Sally, açık mavi renkli Porsche marka spor araba, kız arkadaşıdır.

UĞUR BÖCEĞİ İLE KARA KEDİ ÇİZGİ FİLMİ

Uğur Böceği (Marinette) ve Kara Kedi (Adrien) aynı liseye giden ancak ilk tanıştıklarında birbirlerinin süper güçleri olduğunu bilmeyen gençlerdir. Bu iki karakter beraber kötülöklere karşı savaşmak için süper kahraman kostümlerine bürünmektedirler.

Marinette , Mucize : Uğur Böceği ve Kara Kedi dizisinin ana karakteridir . Marinette Fransız Dupont Lisesinde, Bayan Bustier'in sınıfında okuyan bir öğrencidir. Ayrıca moda konusundada çok başarılıdır. Ancak Büyük Usta ona Uğur Böceği küpelerini vermesinden sonra Tikki sayesinde Uğur Böceğine dönüşür ve Kara Kedi ve Şanslı Tılsım'ının yarattığı İyi şans saçan objeler ile Hawk Moth tarafından olan kötü güçler ile savaşarak Paris'i korumaktadır. Marinette, yarı Fransız ve yarı Çinlidir. Mavi büyük gözleri ve mavi ışıklandırmalar ile siyah saçları vardır. Genellikle kırmızı bir toka ile arkadan iki adet atkuyruğu yapmayı tercih eder. Adrien'in yanında heyecanlanır. Çok fazla nefret ettiği insan yoktur. Yalnızca Adrien ile konuşan kızlardan nefret eder. Onlar ise Chloe ve Lila karakterleridir. Lila, Marinette'nin düşmanıdır.

MAŞA İLE KOCA AYI ÇİZGİ FİLMİ

2008 yılından bu yana Animaccord Animasyon Stüdyosu tarafından üretilen Maşa ile Koca Ayı animasyonunun her bölümünü Oleg Kuzovkov adlı karikatür yaratıcısı yazmıştır. Maşa çizgi filmin ana kahramanı neşeli, güler yüzlü, eğlenceli küçük bir Rus kızdır. Tren istasyonunun yanında küçük bir evde yaşıyor. Koca Ayı'yı çok seviyor ve onu davetli olsun ya da olmasın sürekli ziyaret ediyor. Maşa kimi zaman Koca Ayı'yı çok mutlu ediyor kimi zaman da yaramazlıklarıyla onu çileden çıkartıyor. Koca Ayı ise Maşa'nın en iyi arkadaşı hatta çoğu zaman ona babasıymış gibi davranıyor. Ağaçtan bir evde yaşayan Koca Ayı'nın en büyük eğlenceleri balık tutmak, bahçede sebze yetiştirmek, dama oynamak, futbol maçlarını seyretmek, sanatla ve müzikle ilgilenmektir. Maşa'nın hayvanları (köpek, domuz, keçi, tavuklar) Maşa'nın evinin dışında yaşamakta olup Maşa ne zaman dışarı çıkacak olsa kaçacak delik arıyorlar. Hayvanları adeta canından bezdiren Maşa kimi zaman domuzu bebek gibi giydirip ona bebek muamelesi yaptığı bile oluyor. Vahşi hayvanlar (tavşan, sincap, kirpi, kurt) ormanda yaşamakta olup en az Maşa'nın evinin ordaki hayvanlar kadar Maşa'dan çekmektedirler. Özellikle bir tür terk edilmiş ambulanda yaşayan iki kurdun başına Maşa tarafından gelmedik kalmamıştır. Dişi ayı Koca Ayı'nın âşık olduğu ayıdır. Fakat bu konuda ayımız yalnız değildir ona dişli rakibi Siyah Ayı da eşlik etmektedir. Siyah Ayı kaslı ve bir o kadar da kibirlidir. Dasha tıpkı Maşa ile görünmesine rağmen aslında açık kahverengi saçları, mavi gözleri ve turuncu elbisesiyle ondan çok farklı olan Maşa'nın kız kardeşidir. Maşa'nın yanında adeta annesi olgunluğunda tutum sergiler, genleri Maşa'ya çekmemiştir.

Panda Koca Ayı'nın küçük kuzeni aslında Çin'de yaşayan küçük sevimli bir pandadır. Ara sıra Koca Ayı'yı ziyarete gelen panda kimi zaman Maşa'yla kavga eder kimi zamansa çok iyi anlaşır birlikte oyunlar oynarlar.

Kaplan Koca Ayı'nın sirkte çalıştığı yıllardan eski bir arkadaşı. Kimi zaman onu ziyaret eder ve eski günleri hatırlayıp mutlu olurlar.

Penguen Maşa tarafından yumurtası bulunmuş tatlı küçük dostumuzdur. Yumurtadan çıktıktan sonra Koca Ayı'yı annesi sanmış; fakat sıcak bölgeye ayak uyduramayarak oyuncak uçakla kuzey kutup bölgesine yollanmıştır. Kış olduğu zaman hala Koca Ayı ve en yakın dostu Maşa'yı ziyarete gelmektedir. Bir de tüm bunlardan başka Noel Baba da dizinin bir karakteridir.

EK C: ETİK İZİN ONAYI

FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİ

ETİK KURULU

PROJE ONAY FORMU

Tarih	07/08/2019
Yer	Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Rektörlüğü, Zeyrek Mah. Büyükkarman Cad. No:53 Fatih /İSTANBUL. Tel: 0212 521 81 00 Pbx Faks:0212 521 84 84, fatih@fatih.edu.tr
Katılımcılar	Prof. Dr. Fatih ANDI Etik Kurulu Başkanı Prof. Dr. Fevzi YILMAZ Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. Fahmeddin BAŞAR Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. İbrahim NUMAN Etik Kurulu Üyesi Prof. Dr. Hasan BACANLI Etik Kurulu Üyesi Doç. Dr. Naim DEMİREL Etik Kurulu Üyesi
5- 6 Yaş Çocukların İzlediği Çizgi Filmlerin Gerçeklik Durumlarının İncelenmesi projesinin özet metni kurulumuza sunulmuştur. Söz konusu proje özetini aşağıdaki gibidir.	
Araştırmanın Başlığı:	5- 6 Yaş Çocukların İzlediği Çizgi Filmlerin Gerçeklik Durumlarının İncelenmesi
Araştırmacılar ve adres bilgisi:	İrmak Parlak Yıldız Halkalı Merkez Mah. Sönmez Sok. Lafeşehir Konakları A5 Blok Daire 16 Halkalı Küçükçekmece İstanbul
Araştırmanın Süresi (ay):	1 yıl
Araştırmanın Amacı:	Bu araştırmanın amacı 5- 6 yaş çocukların izledikleri çizgi filmlerin gerçeklik durumlarını ortaya çıkarmak için çocuklar tarafından resimlenen çizgi film karakterlerinin sınıf ortamında uygulamasını sağlamaktır. Bu çalışmada uygulanan çizgi film karakterlerinin hayal ya da gerçek gerçeklik durumlarının çocuklar üzerindeki etkisinin yüz yüze görüşme yolu ile incelenmesi amaçlanmaktadır.
Araştırmada Kullanılacak Ölçme Araçları (adları):	Görüşme tekniği kullanılacaktır.
Araştırmaya Katılacak Denek Sayısı ve Nereden Seçileceği:	Bolu Doğa Koleji 50 öğrenci ve Bahçelievler Siyavuşpaşa Anaokulu 51 öğrenci
Araştırmada Deneklerin Nasıl Seçileceği:	Devlet okulu ve özel okul olarak incelenerek, aynı zamanda cinsiyete göre incelenecektir.
Uygulamanın veya Ölçeklerin Doldurma Süresi	1 ay
KARAR	ARAŞTIRMA FATİH SULTAN MEHMET VAKIF ÜNİVERSİTESİNİN ETİK DURUŞUNA AYKIRI DEĞİLDİR.

Sayfa 2 / 3

FSMÜ/İİÖ/FR-058/00

Yayın Tarihi: 06/05/2017

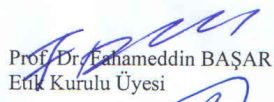
Tarih : 07/08/2019

Bu rapor Bolu Doğa Koleji ve Bahçelievler Siyavuşpaşa Anaokulu' na sunulmak üzere Fatih Sultan Mehmet Üniversitesi Etik Kurulu tarafından hazırlanmıştır.

Prof. Dr. M. Fatih ANDI
Etik Kurulu Başkanı

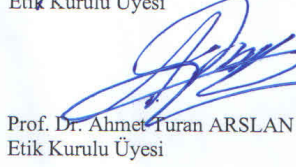
Prof. Dr. Fevzi YILMAZ
Etik Kurulu Üyesi *YILMAZ İZİN Lİ*

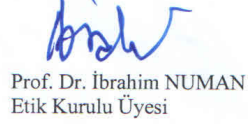
Prof. Dr. Fahameddin BAŞAR
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. M. Hüsrev SUBAŞI
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Ahmet Turan ARSLAN
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. İbrahim NUMAN
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Hasan BACANLI
Etik Kurulu Üyesi

Prof. Dr. Naim DEMİREL
Etik Kurulu Üyesi

EK D: VALİLİK İZİN ONAYLARI

T.C.
BOLU VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 39307281-605.01-E.18317436
Konu : Araştırma İzni Olur Tebliği
(Irmak PARLAKYILDIZ)

27.09.2019

DAĞITIM YERLERİNE

- İlgi : a) Millî Eğitim Bakanlığının 22.08.2017 tarih ve 35558626-10.06.01-E.12607291 (2017/25) sayılı genelgesi.
b) Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nin 04.09.2019-E.3504 sayılı yazısı.
c) Valilik Makamının 25.09.2019 tarih ve 18130826 sayılı onayı.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Temel Eğitim Anabilim Dalı Yüksek Lisans Programı öğrencisi Irmak PARLAKYILDIZ "5-6 Yaş Çocuklarının İzlediği Çizgi Filmlerin Gerçeklik Durumlarının İncelenmesi" konulu tez çalışmasına veri sağlamak amacıyla Bolu Doğa Kolejinde görüşme ve araştırma yapma talebine ilişkin ilgi (c) onay ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize rica ederim.

Yasin TEPE
Vali a.
Millî Eğitim Müdürü

Ek: Onay (1 sayfa)

Dağıtım:
Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesine
Bolu Doğa Kolejinde (ETS üzerinden gönderilecek)
Özel Öğretim Kurumları Hizmetlerine

Adres: Aktaş Mah.Şehit Güven Keşkin Cad.No:20 Merkez /Bolu
Elektronik AĖ: <http://bolu.meb.gov.tr>
e-posta: stratejigelistirme14@meb.gov.tr

Bilgi için: S.ÖZKÖK - Memur
Tel: 0 (374) 280 14 42
Faks: 0 (374) 280 14 50

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evrak.sorgu.meb.gov.tr> adresinden 5b13-5722-3c9f-af6c-e500 kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
İSTANBUL VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : 59090411-20-E.20074807

16/10/2019

Konu : Anket ve Araştırma İzin Talebi.

VALİLİK MAKAMINA

- İlgi: a) Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi'nin 20.08.2019 tarihli ve 3238 sayılı yazısı.
b) MEB. Yen. ve Eğ. Tk. Gn. Md. 22.08.2017 tarih ve 12607291/2017/25 No'lu Gen.
c) Millî Eğitim Müdürlüğü Araştırma ve Anket Komisyonunun 15.10.2019 tarihli tutanağı.

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü yüksek lisans öğrencisi İrmak PARLAKYILDIZ'ın "5-6 Yaş Çocuklarının İzlediği Çizgi Filmlerin Gerçeklik Durumlarının İncelenmesi" konulu tezi kapsamında, ilimiz Bahçelievler Siyavuşpaşa Anaokulunda; görüşme soru formunu uygulama istemi hakkındaki ilgi (a) yazı ve ekleri Müdürlüğümüzce incelenmiştir.

Araştırmacının söz konusu talebi; bilimsel amaç dışında kullanılmaması, uygulama sırasında bir örneği müdürlüğümüzde muhafaza edilen mühürlü ve imzalı veri toplama araçlarının kurumlarımıza araştırmacı tarafından ulaştırılarak uygulanması, katılımcıların gönüllülük esasına göre seçilmesi, araştırma sonuç raporunun müdürlüğümüzden izin alınmadan kamuoyuyla paylaşılmaması koşuluyla, okul idarelerinin denetim, gözetim ve sorumluluğunda, eğitim-öğretimi aksatmayacak şekilde ilgi (b) Bakanlık emri esasları dâhilinde uygulanması, sonuçtan Müdürlüğümüze rapor halinde (CD formatında) bilgi verilmesi kaydıyla Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görülmesi halinde olurlarınıza arz ederim.

Levent YAZICI
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek:

- 1- Genelge.
- 2- Komisyon Tutanağı.

OLUR
16/10/2019

Dr. Hasan Hüseyin CAN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Millî Eğitim Müdürlüğü Binbirdirek M. İmran Öktem Cad.
No:1 Eski Adliye Binası Sultanahmet Fatih/İstanbul
E-Posta: sgb34@meh.gov.tr

A. BALTA VHKİ
Tel: (0 212) 384 34 00-3628

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <http://evmksorgu.meb.gov.tr> adresinden **faca-622e-30d5-92c8-3ff3** koda ile teyit edilebilir.